

2014

ΤΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ - ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ - ΑΜ 165
ΛΑΔΑΣ ΑΛΚΗΣ – ΑΜ 36

ΕΠΟΠΤΗΣ ΚΟΝΙΟΡΔΟΣ ΜΙΧΑΛΗΣ

[ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΚΡΙΣΕΙΣ]

1. Εισαγωγή

Η βιομηχανία των ταξιδιών και γενικότερα του τουρισμού αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες βιομηχανίες σε όλο τον κόσμο καθώς αποτελεί πολύ σημαντικό έσοδο για όλες τις χώρες που αποτελούν ταξιδιωτικούς προορισμούς, όπως για παράδειγμα η Ελλάδα. Χαρακτηριστικό είναι ότι σε πολλές χώρες που δεν έχουν ιδιαίτερα δυνατή βιομηχανία σε άλλους τομείς, όπως για παράδειγμα αυτοκινητοβιομηχανία, ένα μεγάλο ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος στηρίζεται στην έλευση των τουριστών κάθε χρόνο. Βέβαια, μιλάμε για μια πολύπλευρη βιομηχανία η οποία απαρτίζεται από πολλά μέρη, όπως οι τουριστικοί πράκτορες, τα ταξιδιωτικά γραφεία, τα ξενοδοχεία, ο τομέας των μεταφορών κλπ.

Ο βασικότερος στόχος όλων των παραπάνω είναι να ικανοποιήσουν τις ανάγκες ακόμα και του πιο σκεπτόμενου και απαιτητικού τουρίστα, αξιοποιώντας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τους πόρους, οι οποίοι σε πολλές περιπτώσεις είναι περιορισμένοι, αλλά και την κουλτούρα της εκάστοτε χώρας.

Τι γίνεται όμως στην περίπτωση που η χώρα η οποία αποτελεί τον τουριστικό προορισμό, αντιμετωπίζει κρίσεις, όπως τρομοκρατικές επιθέσεις, κάποια μεταδοτική ασθένεια ή πολιτικές αναταράξεις. Δεν είναι λίγες οι φορές που σε αυτές τις περιπτώσεις οι μελλοντικοί τουρίστες νιώθουν ανασφάλεια και ακυρώνουν τα ταξίδια τους ακόμα και την τελευταία στιγμή. Στη συνέχεια της εργασίας, θα δούμε τον τρόπο με τον οποίο σκέφτονται και συμπεριφέρονται οι πολίτες – τουρίστες σε αυτές τις περιπτώσεις καθώς και τα μέτρα που μπορεί να λάβει η εκάστοτε χώρα για την αποφυγή αυτού του φαινομένου.

2. Βιβλιογραφική ανασκόπηση

2.1. Το φαινόμενο του τουρισμού

Η τουριστική βιομηχανία αποτελεί σημαντικό κομμάτι της οικονομίας τόσο για τη χώρα μας όσο και για άλλες χώρες παγκοσμίως. Είναι χαρακτηριστικό ότι αποτελεί το 10 με 12 % του παγκόσμιου Ακαθάριστου προϊόντος και επηρεάζει σημαντικά τόσο την οικονομία, την κοινωνία όσο και το περιβάλλον.

2.2. Τουριστική συμπεριφορά μετά από κρίσεις

Παρά το γεγονός ότι, όπως είδαμε και παραπάνω, υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους μπορεί να αναπτυχθεί ο τομέας του τουρισμού, ένας τομέας ο οποίος είναι ιδιαίτερα σημαντικός για τις οικονομίες πολλών χωρών και ιδιαίτερα της χώρας μας της οποίας το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην τουριστική βιομηχανία, υπάρχουν και πολλές περιπτώσεις που μπορούν να σταθούν εμπόδιο στην ανάπτυξη του τουρισμού ή να προκαλέσουν ακόμα και τη μείωσή του. Οι περιπτώσεις αυτές τις περισσότερες φορές οφείλονται σε κρίσεις που εμφανίζονται, για παράδειγμα, είτε από οικονομικά αίτια, είτε από τρομοκρατικές επιθέσεις, ή ακόμα και από διάφορες ασθένειες που εμφανίζονται κατά καιρούς. Ας δούμε όμως παρακάτω πώς οι επιστήμονες έχουν ασχοληθεί με τέτοιες καταστάσεις.

Τουρισμός και τρομοκρατικές επιθέσεις

Τους λόγους για τους οποίους μπορεί να επηρεάσει η τρομοκρατία τον τουρισμό και ο βαθμός στον οποίο το επιτυγχάνει, προσπάθησαν να διερευνήσουν διάφοροι μελετητές σε άρθρα τους, μερικά από τα οποία αναλύουμε παρακάτω.

Σε άρθρο τους, οι Sevil F. Sonmez, Yiorgos Apostolopoulos και Peter Tarlow προσπαθούν να μας δώσουν μία σαφέστερη εικόνα σχετικά με τα προβλήματα τα

οποία μπορεί να προκαλέσει το φαινόμενο της τρομοκρατίας στον τουρισμό, ο οποίος σύμφωνα και με προηγούμενες μελέτες έχει βρεθεί ότι επηρεάζεται σημαντικά από ποικίλες διαταραχές, όπως για παράδειγμα την οικονομική ύφεση, οι φυσικές καταστροφές καθώς και πιθανές ασθένειες που μπορεί να εμφανιστούν. Εκτός βέβαια από όλα τα παραπάνω, η τρομοκρατία και οι διάφορες περιστάσεις βίας που μπορεί να εκδηλωθούν μπορεί να προκαλέσουν σημαντική μείωση στα κέρδη της τουριστικής βιομηχανίας, η οποία αποτελεί μία από τις σημαντικότερες και πιο κερδοφόρες βιομηχανίες του κόσμου, προσφέροντας μέχρι και 3,6 τρισεκατομμύρια δολάρια στο παγκόσμιο ΑΕΠ, καθώς οι τουρίστες είναι ελεύθερες προσωπικότητες που μπορούν να επιλέξουν πιο ασφαλείς προορισμούς προκειμένου να περάσουν χωρίς φόβο τις λίγες μέρες που έχουν στη διάθεσή τους για να ξεκουραστούν.

Στη συνέχεια, γίνεται μία προσπάθεια να παρουσιαστούν κάποιες προτάσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα μπορέσουν οι επιχειρήσεις να διαχειριστούν αυτήν την κρίσιμη κατάσταση μέσω στρατηγικών για την προστασία και την αποκατάσταση της εικόνας μιας χώρας και της ασφάλειας της έτσι ώστε να καθησυχαστούν οι δυνητικοί επισκέπτες. Συνοπτικά οι προτάσεις είναι οι εξής:

- Κάθε τουριστικός προορισμός θα πρέπει να διαθέτει ένα σχέδιο διαχείρισης κρίσεων που θα διευκολύνει την ανάκαμψη από τις αρνητικές επιπτώσεις της τρομοκρατίας και το οποίο αναγράφεται αναλυτικά με όλες τις απαραίτητες ενέργειες μέσα σε στον αντίστοιχο οδηγό.
- Στην αποκατάσταση της κρίσης θα πρέπει να συμμετέχουν όλοι, δηλαδή οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι, οι τοπικοί ηγέτες καθώς και οι επαγγελματίες του κλάδου του τουρισμού

Με τον ίδιο τρόπο, ο Yoel Mansfeld ασχολείται με την διαχείριση των κρίσεων της τρομοκρατίας, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν σοβαρά πλήγματα στον τομέα του τουρισμού, χρησιμοποιώντας ως παράδειγμα την ισραηλινή εμπειρία. Πιο αναλυτικά, χρησιμοποιήθηκαν τα στατιστικά αποτελέσματα σχετικά με τις διεθνείς τουριστικές αφίξεις καθώς και τις καταστάσεις ασφαλείας που έχουν επηρεάσει σε πολύ μεγάλο ποσοστό την τουριστική κίνηση στη χώρα του Ισραήλ.

Το Ισραήλ, από το 1967, είχε τη δυνατότητα να γίνει ένας κορυφαίος τουριστικός προορισμός στην περιοχή της Μέσης Ανατολής, με προϋπόθεση όμως να έχει εξασφαλιστεί η ειρήνη και η σταθερότητα στην περιοχή, η μη τήρηση της οποίας προκαλεί φόβο στους επίδοξους επισκέπτες της χώρας. Πιο αναλυτικά, από το 1967, το Ισραήλ έχει γνωρίσει σημαντική ανάπτυξη του τομέα του τουρισμού με σημαντικές όμως διακυμάνσεις οι οποίες οφείλονται στις πολεμικές συρράξεις και στις καταστάσεις τρομοκρατίας που εμφανίστηκαν κατά καιρούς στην περιοχή. Συγκεκριμένα, υπάρχουν έξι μεγάλοι κύκλοι πτώσης του τουρισμού και στη συνέχεια ανάκτησής του από το 1967 και μετά.

Τέλος, με βάση τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την περίπτωση του Ισραήλ, δίνονται κάποιες κατευθυντήριες γραμμές για την αντιμετώπιση των κύκλων της βίας και του τουρισμού, όπως για παράδειγμα την παρακολούθηση των γεγονότων του παρελθόντος προκειμένου να είναι επιτυχής η μελλοντική διαχείριση κρίσεων και τη συνεργασία των χωρών που έχουν πληγεί από παρόμοιες καταστάσεις πολέμων και τρομοκρατίας, έτσι ώστε να ανταλλάσουν γνώσεις και εμπειρίες για την αποτελεσματική διαχείριση των κρίσεων.

Εν συνεχεία, θα πρέπει να κάνουμε μία αναφορά σε άρθρο των Russell Smyth, Ingrid Nielsen και Vinod Mishra, το οποίο προσπαθεί να εντοπίσει κατά πόσο οι διάφορες τρομοκρατικές ενέργειες στο Μπαλί μπορούν να επηρεάσουν σε μόνιμη βάση τις τουριστικές αφίξεις στην περιοχή.

Πιο αναλυτικά χρησιμοποιήθηκαν μονομεταβλητές και ένα πίνακας πολλαπλασιαστή Lagrange προκειμένου να γίνει ένα τεστ μοναδιαίας ρίζας προκειμένου να διαπιστωθεί αν το σοκ που προκαλείται στις τουριστικές αφίξεις είναι μόνιμο ή παροδικό.

Τα αποτελέσματα τα οποία προέκυψαν από τον παραπάνω έλεγχο μας οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι οι τρομοκρατικές επιθέσεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια στο Μπαλί μείωσαν το ρυθμό ανάπτυξης της άφιξης των τουριστών, μία κίνηση όμως η οποία είναι περισσότερο προσωρινή και κατά συνέπεια ο τομέας του τουρισμού στο Μπαλί είναι μακροπρόθεσμα βιώσιμος.

Τέλος, οι Adam Blake και M. Thea Sinclair, παρουσιάζουν την απροσδόκητη και απότομη κάμψη της τουριστικής βιομηχανίας λόγω της μειωμένης ζήτησης από την πλευρά των εν δυνάμει τουριστών χρησιμοποιώντας ως χαρακτηριστικό

παράδειγμα την κάμψη της τουριστικής ζήτησης στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής μετά την τρομοκρατική επίθεση που έλαβε χώρα την 11^η Σεπτεμβρίου 2001.

Το σοκ αυτό που υπέστη η τουριστική βιομηχανία μετά την 11^η Σεπτεμβρίου λόγω της μεγάλης μείωσης στη ζήτηση για ταξίδια, είχε σημαντικές επιπτώσεις στην ευημερία, στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ενώ παράλληλα δεν άφησε ανεπηρέαστη και την απασχόληση καθώς ένας μεγάλος αριθμός εργαζομένων στον τουριστικό τομέα βρέθηκε μέσα σε λίγο χρονικό διάστημα χωρίς δουλειά.

Για το λόγο αυτό ήταν απαραίτητη η λήψη μέτρων από την πλευρά της κυβέρνησης με σκοπό την αντιμετώπιση της πτώσης της ζήτησης και τη σταδιακή προσαρμογή σε μια νέα πραγματικότητα και ισορροπία.

Τουρισμός και ασθένειες

Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και στην περίπτωση της ασφάλειας των τουριστών από τρόφιμα και από άσχημες ασθένειες που μπορεί να προκύψουν από αυτά και να προκαλέσουν ακόμα και θάνατο σε υψηλού κινδύνου ομάδες όπως τα παιδιά και οι ηλικιωμένοι.

Σε άρθρο τους οι Ian Yeoman, J. John Lennon και Lynn Black, εξετάζουν τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί ένα μελλοντικό ξέσπασμα της νόσου του αφρώδους πυρετού από την πλευρά της κοινωνίας, ιδιαίτερα στην τουριστική περίοδο όπου υπάρχει ο φόβος της μείωσης του αριθμού των τουριστών, χρησιμοποιώντας την εμπειρία και τις γνώσεις που προέκυψαν από την περίπτωση της εμφάνισης του αφρώδους πυρετού στη Σκωτία το 2001.

Τα αποτελέσματα που είχε η εμφάνιση της ασθένειας αυτής στη Σκωτία, ήταν, όπως είναι φυσικό, να μειωθεί η τουριστική κίνηση τόσο στη Σκωτία όσο και στο Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο έχασε μεγάλο ποσοστό των τουριστών του λόγω της γεωγραφικής του θέσης και της σχέσης του με τη Σκωτία.

Η πιθανότητα η ασθένεια αυτή να εμφανιστεί ξανά τόσο στη Σκωτία και το Ηνωμένο Βασίλειο, όσο και σε άλλες χώρες του κόσμου, δημιουργεί την ανάγκη για την ανάπτυξη ενός σχεδίου από την πλευρά των κρατικών υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της κρίσης.

Για την αντιμετώπιση των κρίσεων αυτών θα πρέπει αρχικά να υπάρχει στη χώρα μια ομάδα ελέγχου και πρόληψης τέτοιου είδους νοσημάτων με σκοπό να εξαλείφει την ασθένεια σε περίπτωση που αυτή εμφανιστεί. Στη συνέχεια θα πρέπει να υπάρχει άμεση επικοινωνία με τα γραφεία πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Τέλος, απαιτείται συντονισμένη χρηματοδοτική στήριξη για τις επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα με σκοπό την ανάκαμψή τους ύστερα από τη μείωση της κίνησης λόγω της εμφάνισης της ασθένειας.

Ένα αντίστοιχο άρθρο, το οποίο γράφτηκε από τους Heleen van Dijk, Arnout R.H. Fischer και Lynn J. Frewer, αφορά τις επιπτώσεις των τροφίμων τα οποία καταναλώνονται, στην υγεία των καταναλωτών.

Το QALYs (Quality-adjusted-life-years) είναι ένα μέτρο το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί προκειμένου να εκτιμηθεί η ισορροπία που υπάρχει ανάμεσα στους κινδύνους αλλά και στα οφέλη που μπορεί να προκύψουν από την κατανάλωση μιας συγκεκριμένης τροφής. Προκειμένου να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα του μέτρου αυτού , QALYs, έγινε ένα πείραμα σχετικά με τις θετικές και τις αρνητικές συνέπειες που έχει την υγεία των ανθρώπων η κατανάλωση ψαριών.

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν είναι ότι οι καταναλωτές των ψαριών αντιλαμβάνονται το μέτρο αυτό ως ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο για τον εντοπισμό των επιπτώσεων που έχει στην υγεία η κατανάλωση τροφίμων. Οι πληροφορίες αυτές στη συνέχεια μπορούν να χρησιμοποιηθούν προκειμένου οι καταναλωτές να αποφασίσουν αν θα τηρήσουν τη στάση τους απέναντι σε κάποια τρόφιμα ή αν θα πραγματοποιήσουν αλλαγές προς όφελος της υγείας τους.

Αντίστοιχα, γίνεται μία προσπάθεια να αναλυθεί η σχέση που υπάρχει ανάμεσα σε επτά διαφορετικούς τύπους ασφάλειας των τροφίμων και τις αλλαγές που παρουσιάζονται στην κατανάλωση των τροφίμων.

Πιο αναλυτικά, χρησιμοποιούνται χρησιμοποιούνται ως δείγματα 236 νοικοκυριά από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και συγκεκριμένα την περιοχή Τζόρτζια. Σύμφωνα με το δείγμα λοιπόν αυτό, παρατηρήθηκε ένα χάσμα ανάμεσα στην ασφάλεια των τροφίμων και στις καταναλωτικές συνήθειες των πολιτών, ένα

χάσμα το οποίο είναι ακόμα πιο φανερό στην περίπτωση που στα φαγητά παρατηρούνται υπολείμματα φυτοφαρμάκων, ορμόνες και βακτήρια.

Χαρακτηριστικό του χάσματος αυτού είναι το γεγονός ότι το 54% των νοικοκυριών δείχνει να ανησυχεί για τα υπολείμματα φυτοφαρμάκων που μπορεί να υπάρχουν μέσα στις τροφές, αλλά μόνο το 35% λαμβάνει σοβαρά υπόψη του τα παραπάνω όταν κάνει τις καθημερινές του αγορές.

Οι Zhang Wen, Gu Huimin και Raphael R. Kavanaugh αναλύουν τις επιπτώσεις της επιδημίας SARS στη συμπεριφορά των Κινέζων τουριστών και συγκεκριμένα στη λήψη των αποφάσεών τους σχετικά με τα ταξίδια αναψυχής που πραγματοποιούν.

Η έρευνα έδειξε ότι η επιδημία SARS επηρέασε σε πολύ μεγάλο βαθμό τη ζωή των πληγέντων καθώς και το έργο και τα ταξίδια κατά την περίοδο αυτή. Ωστόσο η αντίδραση των υπόλοιπων ανθρώπων στην επιδημία αυτή σχετικά με τα ταξίδια που προγραμματίζουν να πραγματοποιήσουν ποικίλει.

Γενικά το αποτέλεσμα της επιδημίας ήταν να μειωθούν αισθητά τα ταξίδια και ο τουρισμός τόσο λόγω του φόβου των υποψήφιων τουριστών όσο και λόγω άλλων εξωτερικών παραγόντων όπως τα υποχρεωτικά μέτρα που λήφθηκαν από το κράτος και αφορούσαν την απαγόρευση των ταξιδιών, μέτρα τα οποία άρχισαν σιγά σιγά να άρωνται με σκοπό την ανάκαμψη του τουριστικού τομέα.

Τέλος, οι Dr Graham A. Miller και Dr Brent W. Ritchie σε συνεργασία με το Tourism Program at University of Canberra, κάνουν μια προσπάθεια να γίνει κατανοητή η φύση αλλά και τις επιπτώσεις των καταστροφών οι οποίες προκαλούν μείωση των αριθμών των τουριστών, καθώς συνεχώς ο αριθμός των καταστροφών και των κρίσεων που μπορούν να πλήξουν την τουριστική βιομηχανία συνεχώς αυξάνεται.

Πιο συγκεκριμένα αναλύθηκε η περίπτωση της ασθένειας «Αφρώδης πυρετός», η οποία έκανε την εμφάνισή της στο Ηνωμένο Βασίλειο και προκάλεσε σοβαρή μείωση και έως και καταστροφή του τουρισμού. Το συγκεκριμένο άρθρο επισημαίνει ότι μπορεί η επιδημία αυτή η οποία προκάλεσε σοβαρά προβλήματα, να αποτελεί ένα χρήσιμο μοντέλο για την ανάλυση των προβλημάτων του τουρισμού που μπορεί να βοηθήσει στην αντιμετώπιση μελλοντικών καταστάσεων, όμως στην

πραγματικότητα η χρησιμότητα είναι περιορισμένη καθώς όλες οι καταστροφές και όλες οι κρίσεις δεν είναι οι ίδιες.

Τουρισμός και οικονομική κρίση

Η μεγάλη χρηματοοικονομική κρίση η οποία έκανε πολύ έντονη την ύπαρξή της τα τελευταία χρόνια έχει ως αποτέλεσμα να μειωθούν τόσο τα έσοδα των κρατών όσο και των μεμονωμένων πολιτών των οποίων η αγοραστική δύναμη έχει μειωθεί να αποτελέσει να περιορίσει τα ταξίδια τα οποία μπορεί να πραγματοποιούσε τα προηγούμενα χρόνια.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα δημοσιευμένα αποτελέσματα της EUROSTAT για το 2011 θα μπορούσαμε να πούμε ότι (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurosta>) :

- ❖ Το 2011, οι κάτοικοι των 27 κρατών μελών της ΕΕ έκαναν 1,02 δισεκατομμύρια ταξίδια αναψυχής και 165 εκατομμύρια επαγγελματικά ταξίδια.
- ❖ Μεταξύ των κρατών-μελών, οι υψηλότεροι αριθμοί τόσο ταξιδιών αναψυχής όσο και επαγγελματικών ταξιδιών καταγράφηκαν από κατοίκους της Γερμανίας (215 εκατ. ταξίδια αναψυχής και 56 εκατ. επαγγελματικά ταξίδια), της Γαλλίας (204 εκατ. και 21 εκατ.), του Ηνωμένου Βασιλείου (117 εκατ. και 26 εκατ.) και της Ισπανίας (122 εκατ. και 17 εκατ.). Οι τέσσερις αυτές χώρες αντιπροσώπευσαν σχεδόν τα δύο τρίτα του συνόλου των ταξιδιών αναψυχής και τα τρία τέταρτα του συνόλου των επαγγελματικών ταξιδιών των κατοίκων των κρατών-μελών της ΕΕ κατά το 2011.
- ❖ Μεταξύ 2008 και 2011, οι μεγαλύτερες μειώσεις σε επαγγελματικά ταξίδια καταγράφηκαν στη Βουλγαρία (-60%) και τη Δημοκρατία της Τσεχίας (-51%), ενώ οι μεγαλύτερες αυξήσεις παρατηρήθηκαν στην Εσθονία (+50%) και τη Σουηδία (+25%). Πτώση κατέγραψαν, επίσης, και τα τέσσερα κράτη-μέλη, οι κάτοικοι των οποίων έκαναν τα περισσότερα επαγγελματικά ταξίδια: Ισπανία (-36%), Ηνωμένο Βασίλειο (-6%), Γερμανία (-2%) και Γαλλία (-2%).

- ❖ Κατά την ίδια περίοδο, μία πιο μικτή εικόνα παρατηρήθηκε όσον αφορά τον αριθμό των ταξιδιών αναψυχής που έγιναν από τους κατοίκους της ΕΕ. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις μεταξύ 2008 και 2011 καταγράφηκαν στην Εσθονία (+80%) και τη Δημοκρατία της Τσεχίας (+39%) και οι μεγαλύτερες μειώσεις στην Ιταλία (-19%) και την Ουγγαρία (-13%). Από τις τέσσερις χώρες με τα μεγαλύτερα ποσοστά ταξιδιών αναψυχής, οι αριθμοί ανέβηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο (+4%) και την Ισπανία (+1%), παρέμειναν σχεδόν σταθεροί στη Γερμανία και έπεσαν στη Γαλλία (-4%).
- ❖ Τα τρία τέταρτα του ενός εκατομμυρίου ταξιδιών αναψυχής που πραγματοποιήθηκαν το 2011 έγιναν στη χώρα διαμονής.
- ❖ Σε πέντε κράτη-μέλη, τα μισά ή και περισσότερα από τα ταξίδια αναψυχής που πραγματοποιήθηκαν το 2011 ήταν ταξίδια στο εξωτερικό: Λουξεμβούργο (σχεδόν το 100% του συνόλου των ταξιδιών αναψυχής), Βέλγιο (74%), Σλοβενία (56%), Ολλανδία (52%) και Αυστρία (50%).

Το γεγονός ότι, όπως φαίνεται και παραπάνω, η οικονομική κρίση αποτελεί έναν εξίσου σημαντικό ανασταλτικό παράγοντα για την ανάπτυξη του τουρισμού, οδήγησε πολλούς ερευνητές στη μελέτη του γεγονότος. Αρχικά έγινε μία προσπάθεια να μελετηθεί η συμπεριφορά των τουριστών καθώς η συμπεριφορά των καταναλωτών είναι μια πολύ σημαντική πτυχή για κάθε δραστηριότητα του marketing και το ίδιο φυσικά ισχύει και για το marketing του τουρισμού. (Delia FRATU) Ο καθορισμός των παραγόντων που επηρεάζουν κατά ένα μεγάλο ποσοστό τους καταναλωτές – τουρίστες, βοηθάει στην κατανόηση των ατομικών αναγκών των καταναλωτών και στον τρόπο με τον οποίο έγιναν αλλαγές τα τελευταία δύο χρόνια, ειδικότερα λόγω της οικονομικής αστάθειας που επικρατεί.

Βρέθηκε λοιπόν ότι η συμπεριφορά των καταναλωτών επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες όπως προσωπικοί, κοινωνικοί αλλά και σε μεγάλο ποσοστό οικονομικοί παράγοντες, γεγονός που εξηγεί τις δυσκολίες τις οποίες αντιμετώπισε η τουριστική βιομηχανία τα έτη 2008- 2010 λόγω της οικονομικής κρίσης η οποία ξέσπασε. Πιο αναλυτικά, ο ευρωπαίος τουρίστας, ψάχνει πλέον να βρει πιο μικρές

διαδρομές καθώς και διάφορε προσφορές προκειμένου να ξοδέψει όσο το δυνατόν λιγότερα χρήματα και να επωφεληθεί με τα χρήματα αυτά το μέγιστο των υπηρεσιών.

Παράδειγμα μιας τέτοιας περίπτωσης είναι ο τουρισμός στη Ρουμανία. Οι Ρουμάνικες επιχειρήσεις προκειμένου να αντιμετωπίσουν τη νέα αυτή κατάσταση των ρουμάνων τουριστών οι οποίοι προσπαθούν να μειώσουν όσο μπορούν τα έξοδά τους, προχωρούν σε προσφορές και μειώσεις τιμολογίων για να μπορέσουν να γίνουν όσο το δυνατόν πιο ανταγωνιστικές.

Αντίστοιχα, ο C. Michael Hall προσπάθησε να συνδέσει την παγκόσμια οικονομική κρίση με τις υπόλοιπες μορφές κρίσεων και την επίδραση που έχουν αυτές στον τουρισμό. Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση έπληξε σημαντικά τον τομέα του τουρισμού από το 2007 έως το 2010 μειώνοντας παράλληλα την προσοχή που δινόταν μέχρι εκείνη τη στιγμή όπως για παράδειγμα οι φυσικές καταστροφές, όπως η ιρλανδική ηφαιστειακή λάβα το 2010, οι πανδημίες και διάφορες άλλες παγκόσμιες αλλαγές.

Οι πιθανές επιπτώσεις της κρίσης στις εκδηλώσεις του διεθνούς τουρισμού είναι πιθανόν να αυξηθούν τόσο σε μέγεθος όσο και σε συχνότητα καθώς ο τουρισμός, ως οικονομικός τομέας, συνδέεται όλο και περισσότερο με την παγκόσμια οικονομία. Σύμφωνα λοιπόν με τη βιβλιογραφία και την έρευνα σχετικά με τον τουρισμό και την κρίση, η οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση λαμβάνει τη μεγαλύτερη προσοχή σχετικά με τον τουρισμό και την μείωσή του ενώ το γεγονός αυτό της οικονομικής κρίσης συνδέεται πολλές φορές με άλλα μεγάλα γεγονότα και κινδύνους για τους τουρίστες, όπως για παράδειγμα η τρομοκρατία.

Με τον ίδιο τρόπο, οι SHEN Peilong και CAO Chongrong προσπάθησαν μέσω του άρθρου τους, να παρουσιάσουν την επίδραση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης στην τουριστική βιομηχανία η οποία συνεχίζει να μειώνεται σημαντικά από την πρώτη στιγμή εμφάνισης της κρίσης μέχρι και σήμερα.

Πιο αναλυτικά παρουσιάζεται η περίπτωση της Κίνας, όπου στην τουριστική βιομηχανία παρουσιάζεται αρνητική ανάπτυξη από το 2009 της τάξης του 2,7 %. Αναλύονται οι επιπτώσεις που έχει η μείωση αυτή του τουρισμού στη χώρα, της οποίας η οικονομική ανάπτυξη επηρεάζεται σε κάποιο βαθμό και από την τουριστική κίνηση, ενώ παράλληλα προτείνονται στρατηγικές αντιμετώπισης, όπως διεύρυνση της κλίμακας των επενδύσεων και επιπλέον χρηματοδότηση της βιομηχανίας έτσι

ώστε να καταστεί βιώσιμη η ανάκαμψη του τουρισμού παρά τις αντίξοες οικονομικές συνθήκες που επικρατούν σε όλο τον κόσμο.

Στη συνέχεια, οι Yun-Ying Zhong, Tadayuki Hara, Heejung Ro και Duncan Dickson, διερεύνησαν τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει η οικονομική κρίση από το 2007 στην τοπική τουριστική βιομηχανία και παράλληλα στην οικονομία στο βαθμό που αυτή επηρεάζεται από τον τουρισμό. Για τη διερεύνηση αυτή χρησιμοποιείτε ένα ερευνητικό μοντέλο εισροών – εκροών.

Σαν δείγμα χρησιμοποιήθηκε η περιοχή του Ορλάντο της Φλόριντα, όπου μετρήθηκαν οι αλλαγές που έγιναν στις δαπάνες τα έτη 2007 και 2008. Το αποτέλεσμα της έρευνας ήταν ότι τόσο από την άποψη της παραγωγής και της απασχόλησης όσο και από την πλευρά των δαπανών που γίνονται από τους τουρίστες, οι αρνητικές επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης επάνω στη βιομηχανία του τουρισμού ήταν πάρα πολλές.

Σε άρθρο των ZAHED GHADERI και AHMAD PUAD MAT SOM, διερευνώνται οι επιπτώσεις της πρόσφατης παγκόσμιας οικονομικής κρίσης στις επιχειρήσεις τουρισμού στην Πενάγκκ. Η τουριστική βιομηχανία είναι ευάλωτη σε διάφορες κρίσεις και καταστροφές και η ανάπτυξή της τα τελευταία χρόνια έχει εμποδιστεί από διαφόρων ειδών δυσάρεστες καταστάσεις.

Σύμφωνα με την έρευνα λοιπόν που έχει διεξαχθεί στη Πενάγκκ, οι πρόσφατη παγκόσμια οικονομική κρίση είχε σημαντικές και δυσάρεστες επιπτώσεις τόσο στο σύνολο των επιχειρήσεων όσο και στις επιχειρήσεις που απασχολούνται στον τομέα του τουρισμού. Το επίπεδο βέβαια των επιπτώσεων αυτών ήταν διαφορετικό για τους παράγοντες του κλάδου όμως οι στρατηγικές που αναπτύχθηκαν από τους υπεύθυνους των επιχειρήσεων για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων αυτών ήταν κοινές σε όλες τις περιπτώσεις.

Τέλος, οι Ahmed Badr, Enas Zakareya και Mohamed Saleh, έκαναν μια προσπάθεια να παρουσιαστούν οι επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης στον τουρισμό στην περιοχή της Αιγύπτου.

Πιο αναλυτικά, παρουσιάζεται μία βασική μεταβλητή η οποία είναι ο Δείκτης τουρισμού και ταξιδιωτικής ανταγωνιστικότητας, ο οποίος δημοσιεύεται στο παγκόσμιο οικονομικό φόρουμ και καθορίζει την ανταγωνιστικότητα των αιγυπτιακών και των υπόλοιπων χωρών του κόσμου στον τομέα του τουρισμού.

Το αποτέλεσμα της έρευνας ήταν ότι η ανταγωνιστικότητα της Αιγύπτου μειώθηκε όσον αφορά τον τομέα αυτόν λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης η οποία

έχει πλήξει πάρα πολλές χώρες στον κόσμο προκαλώντας έτσι τη μείωση του τουρισμού λόγω της περιορισμένης οικονομικής δυνατότητας των μελλοντικών τουριστών, ενώ παράλληλα δίνονται προτάσεις προκειμένου να μετριαστούν οι αρνητικές αυτές επιπτώσεις.

Τουρισμός και χαρακτηριστικά προϊόντων, όπως τιμή, όνομα και γεύση

Στο επόμενο άρθρο το οποίο γράφτηκε από τους Maria Kniazevaly και Alladi Venkatesh, ο στόχος των συγγραφέων είναι να εξεταστούν οι συμβολικές έννοιες της σύγχρονης διατροφής και να παρέχουν στους αναγνώστες μία σαφή γνώση του τρόπου με τον οποίο η διατροφή μίας χώρας μπορεί να λειτουργήσει σαν εκπρόσωπος τους πολιτισμού της χώρας και να προσελκύσει τουρίστες από διάφορους άλλους πολιτισμούς οι οποίοι θέλουν να γνωρίσουν και να δοκιμάσουν κάτι νέο.

Περισσότερο αναλύεται η περίπτωση της Αμερικανικής κοινωνίας, όπου ο τρόπος με τον οποίο τρέφονται οι κάτοικοι της χώρας δείχνει τη συμβολική διάσταση που έχει το φαγητό για τον πολιτισμό, η οποία όμως θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ατομικιστική, καθώς όπως είναι σαφές σε όλους οι προτιμήσεις που έχει ο καθένας στο φαγητό εξαρτώνται από το προσωπικό του γούστο και συνήθειες και πολύ συχνά είναι διαφορετικές από άνθρωπο σε άνθρωπο. Άλλωστε, αυτός ακριβώς είναι και ο λόγος που μπορεί οι διατροφικές συνήθειες να αποτελέσουν αντικείμενο ενδιαφέροντος και αυξήσουν την τουριστική κίνηση μιας χώρας.

Με τον ίδιο τρόπο μπορεί να επηρεάσει τη συμπεριφορά των καταναλωτών και τα προϊόντα τα οποία ανήκουν στην οικογένεια μιας γνωστής επωνυμίας. Έτσι, το άρθρο των συγγραφέων Derek Baker, Kenneth Baltzer και Anja Skadkær Møller αποτελεί μία μελέτη σχετικά με τη συμπεριφορά τόσο των επιχειρήσεων όσο και των καταναλωτών απέναντι στα προϊόντα τροφίμων γνωστής ετικέτας. Πιο αναλυτικά, πραγματοποιήθηκε μία έρευνα στις επιχειρήσεις της Δανίας με σύγχρονα στοιχεία τα οποία έδωσαν τη δυνατότητα να εξεταστεί η συμπεριφορά απέναντι στις μάρκες των προϊόντων για το έτος 2002 και παράλληλα να καταγραφεί η αλλαγή που παρατηρήθηκε ανάμεσα στα έτη 1997 και 2002.

Στη μελέτη αυτή χρησιμοποιήθηκαν τόσο βιβλιογραφικές αναφορές όσο και έξι οικονομετρικά μοντέλα και τα αποτελέσματα που προέκυψαν ήταν τα παρακάτω: οι μεγάλες επιχειρήσεις ήταν αυτές οι οποίες δείχνουν μεγαλύτερη προτίμηση σε

προϊόντα μάρκας, αν και αυτό αφορά περισσότερο τα είδη τα οποία δεν είναι είδη πρώτης ανάγκης, και εμφανίζουν και την επιθυμία να εισάγουν και νέα προϊόντα μάρκας στα καταστήματά τους.

Από την άλλη μεριά, υπάρχουν και οι μικρότεροι λιανοπωλητές, οι οποίοι προσπαθούν να πουλούν προϊόντα της δικής τους ιδιωτικής ετικέτας, καθώς κινούνται με τέτοιο τρόπο ώστε να παρακάμπτουν τους μεταποιητές και κατά συνέπεια και τη δική τους ετικέτα στα προϊόντα, και είναι σε συζητήσεις ώστε να πωλούνται τα προϊόντα ακόμα και μέσα από τις μεγάλες επιχειρήσεις.

Στη συνέχεια, γίνεται μία σημαντική προσπάθεια για να εξεταστεί η σχέση που υπάρχει ανάμεσα στα προϊόντα μάρκας που αγοράζει κάποιος καταναλωτής και τη γεύση την οποία προσδίδει στα προϊόντα αυτά.

Σύμφωνα με παλαιότερες μελέτες, τα εμπορικά σήματα στα τρόφιμα μπορούν να προκαλέσουν γευστικές εμπειρίες στους καταναλωτές. Από την άλλη μεριά, με βάση πιο σύγχρονα στοιχεία υπάρχει σχέση ανάμεσα στην τιμή ενός προϊόντος, στη μάρκα του και στη γεύση που προσφέρει στον καταναλωτή. Το συγκεκριμένο άρθρο προσπαθεί να συνδυάσει τις παραπάνω μελέτες ως εξής : Πραγματοποιήθηκαν δύο πειράματα από τα οποία το πρώτο αφορά την οικειότητα που μπορεί να έχουν οι καταναλωτές με μία μάρκα και το δεύτερο την αντίληψη των καταναλωτών για τη γεύση συσκευασίας γιαουρτιών με διαφορετική μάρκα η κάθε μία.

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τα δύο αυτά πειράματα ήταν ότι δεν υπάρχει κάποια έντονη σχέση ανάμεσα στη γεύση και τη μάρκα του γιαουρτιού παρά μόνο στο επίπεδο που κάποιος καταναλωτής έχει πολύ μεγάλη εξοικείωση με το συγκεκριμένο προϊόν. Έτσι, μία αντικειμενικά καλύτερη γεύση δεν συνδυάζεται απαραίτητα με μία γνωστή μάρκα αλλά μπορεί να προσφέρει την ίδια ικανοποίηση στον καταναλωτή, ιδιαίτερα αν συνδυαστεί με φαντασία και ιδιαίτερες τεχνικές marketing.

Τέλος, έγιναν προσπάθειες να εξεταστούν η συμπεριφορά των καταναλωτών σχετικά με τα είδη τροφίμων σε σχέση με την τιμή των προϊόντων αυτών.

Η μελέτη πραγματοποιήθηκε για τα προϊόντα κρέατος και τα κοτόπουλα, για τα οποία βρέθηκε ότι η κατανάλωση κρέατος δεν επηρεάζεται από τις αλλαγές στην τιμή είτε του ίδιου του προϊόντος είτε άλλων υποκατάστατων προϊόντων, δηλαδή η κατανάλωση οποιασδήποτε μορφή κρέατος παραμένει αμετάβλητη ακόμα και αν

αυξηθεί η τιμή του, καθώς προσφέρει μία ικανοποίηση στους καταναλωτές η οποία δεν ανταλλάσσεται με κάποια άλλη πιο φτηνή επιλογή. Από την άλλη μεριά η κατανάλωση του κοτόπουλου επηρεάζεται από την εξωτερική τιμή αναφοράς της γαλοπούλας, μία κατανάλωση η οποία μειώνεται όταν αυξάνεται το εισόδημα του καταναλωτή, γεγονός που μας δείχνει ότι το κοτόπουλο είναι κατώτερο αγαθό.

Τα παραπάνω ευρήματα αφορούν την περίπτωση της πλέον ορθολογικής συμπεριφοράς γεγονός που δεν μπορεί να ισχύει και αντίστοιχα να εφαρμοστεί στην καθημερινότητα, με εξαίρεση κάποιες ελάχιστες περιπτώσεις.

Τουρισμός και κρίσεις γενικότερα

Οι συγγραφείς Lori Pennington-Gray, Brijesh Thapa, Kyriaki Kaplanidou, Ignatius Cahyanto και Elaine McLaughlin, προσπάθησαν να διερευνήσουν το βαθμό στον οποίο υπάρχει κάποιος σχεδιασμός σχετικά με τις καταστροφές που μπορεί να υπάρξουν, όπως φυσικές καταστροφές, πόλεμοι, σεισμοί κτλ, καθώς και της ετοιμότητας της τουριστικής βιομηχανίας να αντιμετωπίσει τέτοιου είδους καταστάσεις.

Πιο αναλυτικά, το άρθρο βασίζεται σε 155 τηλεφωνικές συνεντεύξεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στους υπεύθυνους – διευθυντές τριών μεγάλων τμημάτων της τουριστικής βιομηχανίας, τα οποία είναι ο τομέας που αφορά τη διανομή των τουριστών, δηλαδή τα τουριστικά καταλύματα, ο τομέας που ασχολείται με τα αξιοθέατα τα οποία είναι πιο πιθανό να επισκεφτούν οι τουρίστες σε μία χώρα και ο τρίτος τομέας αφορά τις προτάσεις και τις προσφορές για ταξίδια που γίνονται στους επίδοξους τουρίστες, δηλαδή τα τουριστικά πρακτορεία.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, οι περισσότεροι από αυτούς τους οργανισμούς είχαν κάποιο γραπτό σχέδιο σχετικά με τις κινήσεις που θα πρέπει να κάνουν σε περίπτωση κρίσης, το οποίο μάλιστα ενημερώνεται σχεδόν σε ετήσια βάση. Επιπλέον οι περισσότεροι οργανισμοί είχαν και άμεση επικοινωνία με υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, οι οποίες είναι σε ετοιμότητα σε περίπτωση που κληθούν για να ενεργήσουν. Βέβαια, δεν ήταν τόσο συχνές οι περιπτώσεις όπου εντοπίστηκαν συνδέσεις με κάποιον εθνικό οργανισμό διαχείρισης έκτακτης ανάγκης, ενώ παράλληλα ένα ακόμη δυσάρεστο εύρημα ήταν ότι το ποσοστό των οργανισμών

που διέθεταν κάποιο γραπτό σχέδιο σχετικά με τους κανόνες που θα πρέπει να ακολουθήσουν οι τουρίστες σε περίπτωση κρίσης, ήταν πολύ μικρό.

Στη συνέχεια, στο άρθρο των Philippa Hunter-Jones, Alice Jeffs και Denis Smith, γίνεται μία προσπάθεια να βρεθεί η σχέση που υπάρχει τα τελευταία κυρίως χρόνια ανάμεσα στον τουρισμό και τους διάφορους κινδύνους που υπάρχουν στους τουριστικούς προορισμούς. Ο Cohen το 1972, αναγνωρίζοντας την πολυπλοκότητα που υπάρχει σχετικά με την τουριστική συμπεριφορά, κατατάσσει τους τουρίστες σε κατηγορίες ανάλογα με το βαθμό πρωτοτυπίας ή εξοικείωσης με τους κινδύνους που μπορεί να αντιμετωπίσουν.

Στην προσπάθεια αυτή, με στόχο την ανάπτυξη της τουριστικής αγοράς που αφορά τη νεολαία και τις ταξιδιωτικές πρακτικές και τις στάσεις αυτών απέναντι στους κινδύνους, ερωτήθηκε ένα σύνολο νέων ανθρώπων σχετικά με τη στάση που θα κρατούσαν απέναντι σε μία πιθανή κρίση. Τα ευρήματα όμως της έρευνας αμφισβητούν την ανθεκτικότητα της αγοράς γεγονός που σημαίνει ότι η στάση των εν δυνάμει τουριστών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το είδος και την έκταση του κινδύνου και της κρίσης, πράγμα που επιτάσσει και περαιτέρω έρευνα.

Στη συνέχεια, ο C. Michael Hall προσπαθεί να συνδέσει την παγκόσμια οικονομική κρίση με τις υπόλοιπες μορφές κρίσεων και την επίδραση που έχουν αυτές στον τουρισμό. Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση έπληξε σημαντικά τον τομέα του τουρισμού από το 2007 έως το 2010 μειώνοντας παράλληλα την προσοχή που δινόταν μέχρι εκείνη τη στιγμή όπως για παράδειγμα οι φυσικές καταστροφές, όπως η ιρλανδική ηφαιστειακή λάβα το 2010, οι πανδημίες και διάφορες άλλες παγκόσμιες αλλαγές.

Οι πιθανές επιπτώσεις της κρίσης στις εκδηλώσεις του διεθνούς τουρισμού είναι πιθανόν να αυξηθούν τόσο σε μέγεθος όσο και σε συχνότητα καθώς ο τουρισμός, ως οικονομικός τομέας, συνδέεται όλο και περισσότερο με την παγκόσμια οικονομία. Σύμφωνα λοιπόν με τη βιβλιογραφία και την έρευνα σχετικά με τον τουρισμό και την κρίση, η οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση λαμβάνει τη μεγαλύτερη προσοχή σχετικά με τον τουρισμό και την μείωσή του ενώ το γεγονός αυτό της οικονομικής κρίσης συνδέεται πολλές φορές με άλλα μεγάλα γεγονότα και κινδύνους για τους τουρίστες, όπως για παράδειγμα η τρομοκρατία.

Ο Gui Santana προσπαθεί να εντοπίσει τα είδη των γεγονότων – κρίσεων τα οποία προκαλούν μείωση του τουρισμού και πλήγμα στην οικονομία των χωρών που

βασίζονται κυρίως στον τουριστικό τομέα για την ανάπτυξή τους. Θεωρεί λοιπόν ότι ο τουρισμός, ο οποίος αποτελεί μία από τις πιο ευαίσθητες και ευάλωτες βιομηχανίες στις κρίσεις, δέχτηκε καταστροφικά πλήγματα από πρόσφατα σημαντικά γεγονότα, όπως φυσικές καταστροφές, επιδημίες και τρομοκρατικές επιθέσεις.

Παραδείγματα τέτοιων σημαντικών γεγονότων είναι η κρίση της ΣΕΒ στο Ηνωμένο Βασίλειο τη δεκαετία του 1990, η εμφάνιση του αφθώδους πυρετού το 2000 και 2001, καθώς και τα πιο πρόσφατα γεγονότα της 11^{ης} Νοεμβρίου στη Νέα Υόρκη και την Ουάσιγκτον κάτι που μας αποδεικνύει ότι οι συνέπειες των γεγονότων αυτών στον τουρισμό δεν περιορίζονται μόνο μέσα στα γεωγραφικά σύνορα της περιοχής όπου λαμβάνουν χώρα οι κρίσεις αλλά αντίθετα αλλάζουν τον τρόπο που λειτουργεί η βιομηχανία γενικά και για πάντα.

Αυτό ακριβώς αναλύσει το συγκεκριμένο άρθρο το οποίο κάνει μια γενική επισκόπηση των γενικών τάσεων του τουρισμού στα πρόσφατα γεγονότα των τελευταίων δεκαετιών και παράλληλα αξιολογεί τις επιπτώσεις που μπορεί να έχουν στη συγκεκριμένη βιομηχανία οι διάφορες τεχνητές κρίσεις.

Αντίστοιχα, η προσπάθεια η οποία έγινε από τους Noel Scott, Eric Laws και Bruce Prideaux έρχεται να συμπληρώσει την υπόλοιπη βιβλιογραφία σχετικά με την ένταση των κρίσεων και των καταστροφών που πλήττουν την τουριστική βιομηχανία καθώς και τους τρόπους με τους οποίους στη συνέχεια μπορεί να διασωθεί η κατάσταση, επισημαίνοντας έτσι την ανάγκη για την ανάπτυξη ενός σχεδίου το οποίο είναι απαραίτητο να εφαρμοστεί για να αμβλυνθούν οι συνέπειες της καταστροφής.

Γίνεται λοιπόν μια προσπάθεια στο άρθρο αυτό να φανεί η μεγάλη σημασία της αποκατάστασης της αγοράς ύστερα από μια μεγάλη καταστροφή που έχει βιώσει κάποιος προορισμός και πως από την εμπειρία αυτή μπορούν οι υπεύθυνοι να μάθουν στο σχεδιασμό στρατηγικής αντιμετώπισης μελλοντικών κρίσεων.

Στο βιβλίο με τίτλο *Tourism crises: management responses and theoretical insight* οι συγγραφείς εστιάζουν στους ορισμούς και στις βασικές έννοιες που σχετίζονται με τον τουρισμό και τη διαχείριση κρίσεων.

Αρχικά περιγράφονται οι επιπτώσεις της καταστροφής που προκάλεσε η χιονοστιβάδα στα βουνά Τιρόλο της Αυστρίας το 1999 επισημαίνοντας παράλληλα τη σημασία της ανάπτυξης μιας στρατηγικής διαχείρισης κρίσεων με σκοπό την επίλυση των κρίσεων. Στη συνέχεια αναλύονται οι επιπτώσεις του αφθώδους πυρετού που

εμφανίστηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο και τη Σκωτία το 2001, γεγονός που προκάλεσε μείωση στις αφίξεις και στα έσοδα από τον τουρισμό τόσο στις παραπάνω χώρες όσο και σε άλλες γειτονικές.

Στα επόμενα κεφάλαια δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην τρομοκρατική επίθεση που έγινε την 11^η Σεπτεμβρίου 2001 στην Αμερική, γεγονός που άλλαξε για αρκετό καιρό την τουριστική συμπεριφορά των ανθρώπων.

Όλα τα παραπάνω κάνουν φανερή την ανάγκη για την ανάπτυξη κάποιου σχεδίου διάσωσης της τουριστική οικονομίας η οποία συμμετέχει σε πολύ μεγάλο ποσοστό στο ΑΕΠ πολλών χωρών, από τις κρίσεις που προκαλούν τα φυσικά φαινόμενα, οι επιδημίες και η τρομοκρατία.

Εν συνεχεία, οι Juliana Valencia και Geoffrey Crouch αναλύουν την αρνητική επίδραση που έχουν τόσο οι ανθρώπινες όσο και οι φυσικές καταστροφές στην τουριστική βιομηχανία και στη συμπεριφορά των υποψήφιων τουριστών όλου του κόσμου.

Γίνεται μια προσπάθεια να κατανοηθεί ο τρόπος με τον οποίο σκέφτονται και αντιδρούν οι τουρίστες και το βαθμό στον οποίο επηρεάζει την απόφασή τους η αυτοπεποίθηση που έχουν σαν ξεχωριστές προσωπικότητες.

Συγκεκριμένα η έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε έδειξε ότι υπάρχει σημαντική συσχέτιση μεταξύ της αυτοπεποίθησης που μπορεί να έχει κάποιος άνθρωπος και των αποφάσεων που μπορεί να πάρει σχετικά με την πραγματοποίηση κάποιου ταξιδιού δεδομένου ότι έχει συμβεί ένα γεγονός με καταστροφικές συνέπειες, είτε φυσικές είτε προερχόμενες από ανθρώπινο παράγοντα.

Ο συγγραφέας Gui Santana αντιμετωπίζει την τουριστική βιομηχανία ως μία από τις πιο ευαίσθητες και ευάλωτες βιομηχανίας απέναντι στις κρίσεις και στις καταστροφές.

Πιο συγκεκριμένα εισάγει την έννοια της διαχείρισης κρίσεων στην κατηγορία του αθλητικού τουρισμού. Παρουσιάζει και αξιολογεί τα γεγονότα που συνέβησαν στον τομέα αυτό τα τελευταία χρόνια και προβάλλει τη σημασία που έχει η

ανάπτυξη στρατηγικής διαχείρισης κρίσεων για την λειτουργία και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων αυτού του είδους.

Οι διαφορές βέβαια των επιχειρήσεων που ανήκουν στον αθλητικό σε συνδυασμό με τον τουριστικό τομέα δεν είναι πάρα πολλές με αποτέλεσμα οι στρατηγικές που θα πρέπει να αναπτύσσονται εδώ είναι παρόμοιες με αυτές που αναπτύσσονται σε όλη την τουριστική βιομηχανία σε περίπτωση που φυσικές καταστροφές ή καταστροφές που προκαλούνται από τον άνθρωπο βλάπτουν τον τουρισμό και τα έσοδα που προσφέρει στην εκάστοτε χώρα.

Στο άρθρο των Noel Scott και Eric Laws με τίτλο «Tourism Crises and Disasters: Enhancing Understanding of System Effects» εξετάζονται οι ορισμοί και τα εννοιολογικά θεμέλια των κρίσεων, τις οποίες ξεχωρίζει από τις διάφορες καταστροφές που μπορεί να συμβούν.

Ένας τουριστικός προορισμός θεωρείται ότι αποτελείται από ένα σύνολο αλληλεπιδρώντων οργανισμών οι οποίοι όπως είναι φυσικό επηρεάζονται στον ίδιο βαθμό από τις φυσικές ή μη καταστροφές και κατά συνέπεια ο τρόπος αντιμετώπισής τους από τους υπεύθυνους θα πρέπει να είναι παρόμοιος.

Από την άλλη μεριά, στο άρθρο αυτό γίνεται μία σημαντική προσπάθεια να εξεταστούν περιπτώσεις όπου οι κρίσεις ή κάποιου είδους καταστροφές μπορεί να έχουν θετικές επιπτώσεις στην τουριστική βιομηχανία και για τους προορισμούς των τουριστών.

Εν συνεχεία, σε άρθρο που συντάχθηκε από το ECONOMIC AND SOCIAL COMMISSION FOR ASIA AND THE PACIFIC, γίνεται μία προσπάθεια να εξισορροπηθεί η αισιοδοξία που υπάρχει στους κατοίκους και στους επιστήμονες της περιοχής για τουριστική ανάπτυξη στις περιοχές της Ασίας και του Ειρηνικού, με τα απρόσμενα γεγονότα τα οποία αρκετά συχνά λαμβάνουν χώρα εκεί, όπως φυσικές καταστροφές, ξεσπάσματα ασθeneιών και τρομοκρατικές ενέργειες, γεγονότα τα οποία μπορούν να πλήξουν σε μεγάλο βαθμό τον τουρισμό.

Πιο αναλυτικά, στο παρόν έγγραφο, εξετάζονται τρία πρόσφατα περιστατικά τα οποία έλαβαν χώρα στις χώρες της Ασίας και του Ειρηνικού, προκειμένου να εκτιμηθούν οι εμπειρίες και να προκύψουν τα απαραίτητα συμπεράσματα και ταυτόχρονα διδάγματα για το μέλλον σχετικά με την τουριστική βιομηχανία, το πλήγμα που δέχτηκε και τον τρόπο με τον οποίο πέρασε στη φάση της

αποκατάστασης. Γίνεται φανερό, μέσα από όλα αυτά, ότι ο ρόλος του ιδιωτικού τομέα και ιδιαίτερα των μέσων μαζικής ενημέρωσης, των διεθνών και περιφερειακών οργανώσεων καθώς και της κυβέρνησης είχε σημαντικό αντίκτυπο στην τουριστική βιομηχανία. Ιδιαίτερη έμφαση για τη σωστή διαχείριση των κινδύνων δίνεται στις κυβερνητικές οργανώσεις οι οποίες θα πρέπει να δραστηριοποιηθούν τόσο σε διεθνές όσο και σε τοπικό επίπεδο για να επιτευχθεί η αιφόρος τουριστική ανάπτυξη.

Οι Dieter Schneiderbauer, Philip Sweens, and Frank Döring, στο άρθρο τους, ασχολούνται με την Ευρωπαϊκή τουριστική οικονομία η οποία αντιμετωπίζει τη χειρότερη κρίση των τελευταίων ετών. Η κρίση αυτή είναι αποτέλεσμα πολλών παγκόσμιων ανησυχιών όπως για παράδειγμα η απειλή της τρομοκρατίας, διάφορες ασθένειες, η πολεμική σύρραξη στη Μέση Ανατολή και η παγκόσμια οικονομική κρίση.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της μείωσης αυτής της τουριστικής κίνησης είναι η μείωση των αεροπορικών κρατήσεων η οποία εκτιμήθηκε γύρω στο 15 %. Οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης της τουριστικής αγοράς ανήκουν πλέον στο παρελθόν γεγονός που οφείλεται εν μέρει στις κρίσεις αλλά εν μέρει και στις ριζικές αλλαγές της καταναλωτικής συμπεριφοράς καθώς και στις αυξανόμενες ανάγκες των πολιτών οι οποίοι πλέον αναζητούν ευέλικτες λύσεις και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες αλλά με όσο το δυνατόν λιγότερο κόστος.

Ακόμα, σύμφωνα με την Sarah JR Ryu, ο τουρισμός είναι η δεύτερη μεγαλύτερη δύναμη οικονομικά, μετά τη διακίνηση του πετρελαίου, και έχει παγκόσμια λογιστικά κέρδη πάνω από 300 δισεκατομμύρια δολάρια παγκοσμίως ή αλλιώς περίπου το 25 % του συνολικού παγκοσμίου Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος. Τις τελευταίες δύο δεκαετίες μάλιστα θεωρείται ως ένας από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους οικονομικούς τομείς, ο οποίος δίνει μια γενικότερη ώθηση στην οικονομία.

Παρόλα αυτά, ο τομέας αυτός δεν είναι λίγες οι φορές που έρχεται αντιμέτωπος με διάφορες πολιτικές αστάθειες οι οποίες αποτελούν τροχοπέδη για την ανάπτυξή του. Έτσι αναζητείται τρόπος μεταρρύθμισης του κλάδου αυτού ιδιαίτερα σε έθνη τα οποία είναι ιδιαίτερα ταραγμένα πολιτικά καθώς η πολιτική αστάθεια, ιδιαίτερα των τελευταίων ετών έχει σοβαρό αντίκτυπο στην υγιή λειτουργία του κλάδου.

Επιπλέον, η αναφορά με τίτλο *Tourism Risk Management – An Authoritative Guide to Managing Crises in Tourism* γράφτηκε και δημοσιεύτηκε με σκοπό να παρέχει στα μέλη της τουριστικής βιομηχανίας που έχουν ως μελλοντικό προορισμό την Ασία και τον Ειρηνικό έναν έγκυρο οδηγό για τη διαχείριση των κινδύνων. Στα πλαίσια του οδηγού αυτού μπορεί ο κάθε χρήστης να εντοπίζει, να αναλύει και να αξιολογεί τους κινδύνους στον τομέα του τουρισμού.

Μελέτες περιπτώσεως όπως ο τυφώνας Κατρίνα και οι βομβιστικές επιθέσεις στο Μπαλί δείχνουν πώς μία καταστροφή μπορεί να μεταβάλλει την εμπιστοσύνη των τουριστών. Ο οδηγός δεν κάνει μια απλή καταγραφή των παλαιών δυσάρεστων γεγονότων αλλά βοηθάει τις τουριστικές επιχειρήσεις να υιοθετήσουν διάφορες διαδικασίες διαχείρισης κινδύνων οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν σε μεγάλο ποσοστό σε κάθε περίπτωση κινδύνου, είτε μιλάμε για φυσικές καταστροφές, είναι πολιτικές αναταραχές κτλ.

Στο άρθρο της Anne O'Brien, γίνεται μια προσπάθεια να αναλυθεί η περίπτωση της τουριστικής βιομηχανίας στη χώρα της Ιρλανδίας. Πιο αναλυτικά παρουσιάζεται η πτωτική πορεία που παρατηρήθηκε στην τουριστική βιομηχανία της Ιρλανδίας από το 2008, ύστερα από την τροχιά ανάπτυξης που είχε καταγραφεί μέχρι τότε.

Η ιρλανδική κρίση στον τουριστικό τομέα δείχνει να επιμένει και μετά το 2010 παρά το γεγονός ότι στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες η ανάπτυξη στον τομέα είχε επιστρέψει. Το μοντέλο πολιτικής του Wilson (2000) εφαρμόστηκε προκειμένου να χαρτογραφηθεί η κατάσταση που επικρατεί με την κρίση τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα και τις αλληλεπιδράσεις που οδήγησαν στην αναπτυξιακή αποτυχία του κλάδου.

Οι οργανωτικές δομές και οι ρυθμίσεις που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ του κράτους και της βιομηχανίας του ιρλανδικού τουρισμού κατά τη διάρκεια της κρίσης του 2008 ήταν πολύ καλύτερες από την επιστροφή της βιομηχανίας στην ανάπτυξη, η οποία δεν έγινε ποτέ στο βέλτιστο βαθμό.

Οι Haiyan Song, Larry Dwyer και Gang Li ZhengCao, συνοψίζουν τις βασικότερες τάσεις και τις σημαντικότερες εξελίξεις που πραγματοποιήθηκαν τελευταία στον τομέα της τουριστικής οικονομίας. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην πρόοδο που σημειώθηκε την τελευταία δεκαετία.

Σύμφωνα με τους μελετητές αξιοσημείωτες είναι οι εξελίξεις που παρατηρήθηκαν σε διάφορες υπο – έρευνες που αφορούν τον τομέα του τουρισμού.

Ένα έχει παρατηρηθεί ότι η νεοκλασική οικονομική συνέβαλε τα μέγιστα στην ανάπτυξη της οικονομίας του τουρισμού, εναλλακτικές σχολές στα οικονομικά έδωσαν κάποια διαφορετική ώθηση στον τομέα του τουρισμού, από διαφορετικές οπτικές γωνίες, χρησιμοποιώντας παράλληλα και πληροφορίες από άλλες επιστήμες, όπως οι κοινωνικές επιστήμες, οι οποίες συνέβαλαν ακόμη περισσότερο στη δημιουργία γνώσης στον τομέα του τουρισμού.

Στη συνέχεια, στο άρθρο των Xianming Meng, Mahinda Siriwardana και Tien Pham, παρουσιάζεται η εξαιρετική απόδοση της τουριστικής βιομηχανίας της Σιγκαπούρης καθώς και οι ενεργές πολιτικές της κυβέρνησης της Σιγκαπούρης που εφαρμόστηκαν στον τομέα του τουρισμού. Πιο αναλυτικά, γίνεται μια προσπάθεια να οικοδομηθεί ένα μοντέλο CGE και να προσδιοριστεί ποσοτικά η αποτελεσματικότητα των πολιτικών αυτών, σύμφωνα με πίνακες που δημοσιεύθηκαν τον τελευταίο καιρό για τον οικονομικό αντίκτυπο που είχε ο εισερχόμενος τουρισμός στη Σιγκαπούρη.

Τα αποτελέσματα από τη μοντελοποίηση έδειξαν ότι η πολιτική δραστηριότητα των επιδοτήσεων στον τομέα του τουρισμού είναι η λιγότερο αποτελεσματική, σε σχέση με άλλες πολιτικές, καθώς η επίδρασή της δεν ήταν μεγάλη στο πραγματικό ΑΕΠ σε σχέση με τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για τον τουρισμό.

Επιπλέον, οι Alexandros Paraskevas και Levent Altinay παρουσιάζουν την ευπάθεια της τουριστικής βιομηχανίας σε μια σειρά από κρίσεις, οι οποίες έχουν προσελκύσει το ενδιαφέρον πολλών μελετητών, ενώ παράλληλα γίνεται μια ανάλυση των στρατηγικών αντιμετώπισης των κρίσεων αυτών, κυρίως όσον αφορά την ετοιμότητα απέναντι στις κρίσεις, τον περιορισμός των ζημιών και τη γνώση που προσφέρεται μέσα από αυτές για την αντιμετώπιση μελλοντικών παρόμοιων καταστάσεων.

Στο πλαίσιο λοιπόν αυτό πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις σε 16 εταιρικά στελέχη διεθνών τουριστικών οργανισμών με σκοπό να διερευνηθεί η σημασία των διαδικασιών ανίχνευσης σημάτων που μας προετοιμάζουν για την εμφάνιση της κρίσης. Τα ευρήματα λοιπόν της έρευνας προσφέρουν σημαντικές γνώσεις για το σχεδιασμό μηχανισμών διαχείρισης κρίσεων ενώ παράλληλα αφήνει ανοιχτό και για περαιτέρω έρευνα.

Οι Zhiyang Jia, Yiyin Shi, Yuan Jia, και Ding Li, στο άρθρο τους με τίτλο A Framework of Knowledge Management Systems for Tourism Crisis Management, παρουσιάζουν, σε ακαδημαϊκό πάντα πλαίσιο, τα συστήματα διαχείρισης γνώσης σχετικά με τη διαχείριση των κρίσεων στον τομέα του τουρισμού. Ουσιαστικά αναφέρονται σε ένα αυτόνομο σύστημα λογισμικού το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εξόρυξη και τη διάδοση των γνώσεων σε όλα τα στάδια μια πιθανής κρίσης της τουριστικής βιομηχανίας.

Εφαρμόζονται συνδυασμοί της τεχνητής νοημοσύνης και των τεχνολογιών που βασίζονται στο διαδίκτυο προκειμένου να συλλεχθούν, να ταξινομηθούν, να αποθηκευτούν και να μοιραστούν οι απαραίτητες πληροφορίες για την αντιμετώπιση της κρίσης.

Στο επόμενο άρθρο το οποίο συγγράφηκε από τους Melphon Angwenyi Mayaka και Haushila Prasad, εξετάζεται η παρούσα κατάσταση της τουριστικής βιομηχανίας στην Κένυα, με βάση πάντα κάποια αρχεία της κυβέρνησης, άρθρα ειδήσεων, επιστημονικές εργασίες καθώς και συνομιλίες, είτε πρόσωπο με πρόσωπο είτε μέσω διαδικτύου ή τηλεφώνου, με άτομα που συμμετέχουν σε αυτή τη βιομηχανία. Επίσης χρησιμοποιούνται στοιχεία κοινωνικά, πολιτικά, οικονομικά και νομικά, από το ευρύτερο περιβάλλον, με σκοπό να συζητηθούν σημαντικές προκλήσεις αλλά και δυνατότητες που αντιμετωπίζει ο τουρισμός στην Κένυα.

Υποστηρίζεται ότι η ασταθής κατάσταση στον τομέα του τουρισμού, λόγω της επίδρασης των παραπάνω δυνάμεων, πρέπει να γίνει το επίκεντρο μιας συντονισμένης στρατηγικής πρωτοβουλίας μόχλευσης της Κένυας ως ανταγωνιστικό προορισμό.

Τέλος, στο άρθρο του Wolfgang Aschauer, ο σκοπός του συγγραφέα είναι να παρουσιάσει ένα μοντέλο καθώς και τις βασικές δομές για τη μέτρηση των χαρακτηριστικών των ταξιδιωτών οι οποίοι επισκέπτονται ή θέλουν να επισκεφτούν κάποιον μη ασφαλή προορισμό.

Συνολικά 930 τουρίστες απάντησαν σε ένα τυποποιημένο ερωτηματολόγιο, σε τρεις περιοχές, Μπαλί, Σινά και Καταλονία, που αντιμετωπίζουν ή απειλούνται από τρομοκρατικές επιθέσεις, ως ιδιαίτερη μορφή της τουριστικής κρίσης. Το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια της έρευνας αυτής συνέβη και δεύτερη επίθεση στο Μπαλί, βοήθησε στο να συγκριθούν οι ταξιδιώτες πριν και μετά την επίθεση.

3. Η διαχείριση κρίσεων

Στα προηγούμενα κεφάλαια είδαμε τις κρίσεις που μπορεί να επηρεάσουν την τουριστική ζήτηση και παράλληλα τα τουριστικά έσοδα σε διάφορες χώρες οι οποίες μπορεί να λειτουργούν ως ταξιδιωτικοί προορισμοί, όπως οι τρομοκρατικές ενέργειες, οι βίαιες επιθέσεις στους δρόμους, οι πολιτικές αναταραχές, οι μεταδοτικές ασθένειες, οι πανδημίες, η οικονομική κρίση, τα προβλήματα που μπορεί να προκύψουν από διατροφικές διαταραχές κτλ. Τι ονομάζουμε όμως με τον όρο κρίση σε γενικότερο επίπεδο και πώς μπορεί να γίνει η διαχείριση των κρίσεων με σκοπό την αποφυγή ανεπανόρθωτων προβλημάτων.

Ένας άλλος ορισμός που δίνεται για τον όρο κρίση από τον Glaesser λέει ότι κρίση είναι μία σημαντική αλλαγή η οποία θέτει σε κίνδυνο μέρος ή και ολόκληρο τον οργανισμό το οποίο αφορά.

Ο Coombs (1999) λέει πως οι κρίσεις είναι γενικότερα απρόοπτα γεγονότα τα οποία μπορεί όταν είναι σε μεγάλη έκταση να δημιουργήσουν ανεπιθύμητα αποτελέσματα.

3.1. Πώς μπορούν οι κρίσεις να επηρεάσουν τον τουρισμό

i. Τουριστικό προϊόν

Ο τρόπος με τον οποίο μπορεί μία ενδεχόμενη κρίση να επηρεάσει το τουριστικό προϊόν είναι να του προκαλέσει υλικές ζημιές και παράλληλα να βλάψει την εικόνα του έτσι όπως την έχουν στο μυαλό τους οι εν δυνάμει τουρίστες – καταναλωτές. Ειδικότερα, μπορεί να στερήσει από τη χώρα που αποτελεί τουριστικό προορισμό, την ασφάλεια η οποία αποτελεί αναμφισβήτητα σημαντική παράμετρο για την επιλογή του ταξιδιού.

ii. Ανταγωνιστές

Η ύπαρξη της κρίσης σε ένα τουριστικό προορισμό μπορεί αφενός να επιδράσει θετικά στους ανταγωνιστές, οι οποίοι στην περίπτωση μας είναι γειτονικές ή μη χώρες που μπορεί να προσελκύσουν τους τουρίστες οι οποίοι αποφάσισαν να μην επισκεφτούν τη χώρα που αποτελεί κίνδυνο για αυτούς. Από την άλλη πλευρά υπάρχει ο κίνδυνος η κρίση να εξαπλωθεί και στους ανταγωνιστές, τόσο στην πραγματικότητα όσο και στο μυαλό των καταναλωτών – ταξιδιωτών.

iii. Πολιτεία

Η πολιτεία επηρεάζεται από την κρίση με δύο διαφορετικούς τρόπους. Ο πρώτος είναι η λήψη προληπτικών ή κατασταλτικών μέτρων για την αποφυγή ή την αντιμετώπιση της κρίσης αντίστοιχα. Ο δεύτερος είναι η παροχή των απαραίτητων πληροφοριών για τυχόν κρίσεις σε περιοχές που θέλουν να επισκεφτούν οι πολίτες της, έτσι ώστε να τους προστατέψει από κινδύνους που παραμονεύουν.

iv. Επαγγελματίες του τουριστικού κλάδου

Η μείωση της τουριστικής κίνησης λόγω των κρίσεων επηρεάζει αρνητικά, μειώνοντας τα έσοδα όλων των κλάδων που σχετίζονται με τον τουρισμό, όπως η μεταφορές, η εστίαση, η σίτιση και η ψυχαγωγία.

4. Ταξιδιωτικές οδηγίες

Ο τρόπος με τον οποίο μπορεί μια χώρα εν δυνάμει τουριστικός προορισμός να αντιμετωπίσει μια κρίση που έχει ξεσπάσει και έχει επηρεάσει την έλευση των τουριστών είναι η μετάδοση των σωστών πληροφοριών, η οποία γίνεται συνήθως μέσω των ταξιδιωτικών συστάσεων και των ταξιδιωτικών οδηγιών.

Τι ακριβώς όπως εννοούμε με τον όρο ταξιδιωτικές συστάσεις και ταξιδιωτικές οδηγίες; Ο όρος ταξιδιωτικές συστάσεις αναφέρεται συνήθως σε ένα σύνολο από πληροφορίες που εκδίδονται από μια χώρα για τη μετάβαση σε μία άλλη καθώς και τις συνθήκες, οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές που επικρατούν σε αυτήν. Επιπλέον πληροφορίες που μπορεί κανείς να βρει στις ταξιδιωτικές συστάσεις για μία χώρα, είναι ο τρόπος με τον οποίο μπορεί να εκδοθεί βίζα, ιατρικές οδηγίες ή ακόμα και πληροφορίες για το πολίτευμα της χώρας.

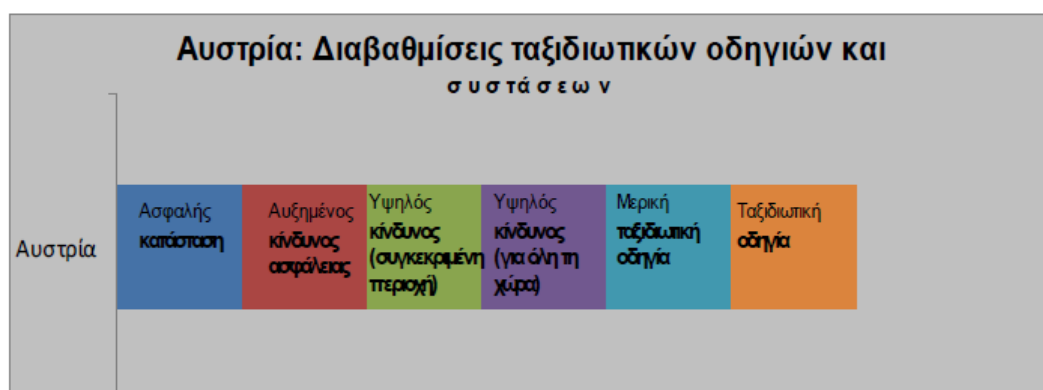
Από την άλλη πλευρά, οι ταξιδιωτικές οδηγίες αναφέρονται κυρίως σε αρνητικά γεγονότα τα οποία έλαβαν χώρα στην περιοχή την οποία παρουσιάζουν και τα οποία μπορεί εξελίχθηκαν ή να εξελιχθούν στη συνέχεια σε κρίσεις. Παραδείγματα τέτοιων δυσμενών καταστάσεων είναι, όπως αναφέραμε ήδη και παραπάνω, είναι οι φυσικές καταστροφές, οι τρομοκρατικές επιθέσεις, οι πολιτικές αναταραχές, η μετάδοση ασθενειών και άλλα γεγονότα γενικότερα τα οποία μπορεί ενδεχομένως να απειλήσουν την ασφάλεια των ατόμων που επιλέγουν να την επισκεφτούν. Επομένως, όπως μπορούμε να καταλάβουμε, οι ταξιδιωτικές οδηγίες είναι ουσιαστικά μια προειδοποίηση για την ύπαρξη κινδύνου σε μια χώρα, κίνδυνος για τον οποίο υπάρχουν διαβαθμίσεις με βάση τις οποίες αποφασίζουν οι τουρίστες τελικά αν θα πραγματοποιήσουν το ταξίδι τους ή όχι.

Ποιοι όμως είναι υπεύθυνοι για την έκδοση των ταξιδιωτικών συστάσεων και οδηγιών; Οι κρατικοί φορείς, όπως για παράδειγμα το Υπουργείο εξωτερικών, είναι αυτοί οι οποίοι έχουν αναλάβει το έργο της ενημέρωσης των πολιτών, ενώ σε περιπτώσεις που θεωρείται έκτακτη ανάγκη μπορεί τη διαδικασία αυτή να πραγματοποιήσουν διεθνείς οργανισμοί, όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας στις περιπτώσεις μετάδοσης μια σοβαρής μολυσματικής ασθένειας. (Μοίρα & Μυλωνόπουλος, 2007)

Είναι σαφές ότι οι ταξιδιωτικές οδηγίες και συστάσεις, λόγω των πληροφοριών που περιλαμβάνουν μπορούν να επηρεάσουν σε πολύ μεγάλο βαθμό την τουριστική ζήτηση – τουριστική κίνηση μια τουριστικής περιόδου. Το γεγονός βέβαια ότι βοηθούν αρκετά στην προστασία των πολιτών μιας χώρας έχει κάνει ένα πλήθος χωρών να έχει υιοθετήσει την έκδοσή τους εδώ και αρκετά χρόνια. Κάθε χώρα που έχει υιοθετήσει αυτόν τον τρόπο προστασίας των πολιτών τους ακολουθεί διαφορετικό σχέδιο καθώς και διαφορετική συχνότητα έκδοσης. Ας κάνουμε λοιπόν μια μικρή αναφορά σε χώρες οι οποίες εκδίδουν ταξιδιωτικές οδηγίες, τόσο στην Ευρώπη όσο και έξω από αυτήν.

✓ Αυστρία

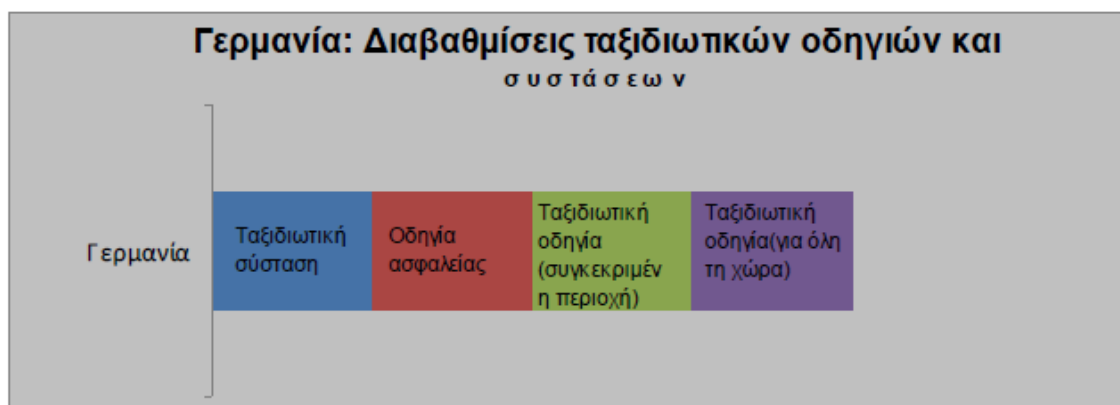
Το Υπουργείο εξωτερικών της Αυστρίας εκδίδει ταξιδιωτικές οδηγίες που εφιστούν την προσοχή των πολιτών της, όπως για παράδειγμα σκάνδαλα στον τομέα της διατροφής που έχουν πλήξει κατά καιρούς διάφορους τουριστικούς προορισμούς, καθώς και γενικότερες πληροφορίες για 192 χώρες και το πόσο ασφαλείς είναι αυτές ώστε να αποτελέσουν ταξιδιωτικό προορισμό. Τα επίπεδα να στα οποία διαβαθμίζονται οι συστάσεις που παρέχονται από την Αυστρία είναι έξι και είναι τα εξής: 1) Ασφαλής κατάσταση, 2) Αυξημένος κίνδυνος λόγω καταστάσεων όπως κλοπές, φυσικές καταστροφές, βίαιες εκδηλώσεις, τρομοκρατικές επιθέσεις κτλ, 3) Υψηλός κίνδυνος λόγω κρίσεων που έχουν προκαλέσει το θάνατο σε ανυποψίαστους πολίτες, 4) Ταξιδιωτική οδηγία για αποφυγή επίσκεψης μιας χώρας λόγω εμπόλεμης κατάστασης.

(Υπουργείο Εξωτερικών Αυστρίας, www.bmeia.gv.at)

✓ Γερμανία

Το Υπουργείο Εξωτερικών της Γερμανίας εκδίδει διάφορα έγγραφα για την ασφάλεια των πολιτών της όπως είναι τα εξής: ταξιδιωτικές συστάσεις με γενικές πληροφορίες για τις χώρες προορισμούς, οδηγίες ασφαλείας που ενημερώνουν τους πολίτες για αποφυγή ή περιορισμό των ταξιδιών σε περιορισμούς όπου έχουν ξεσπάσει κρίσεις, ταξιδιωτικές οδηγίες ενόψει κρίσιμου κινδύνου που ενημερώνουν τους πολίτες να ακυρώσουν τα ταξίδια τους προς χώρες όπου απειλείται σοβαρά η ασφάλειά τους.

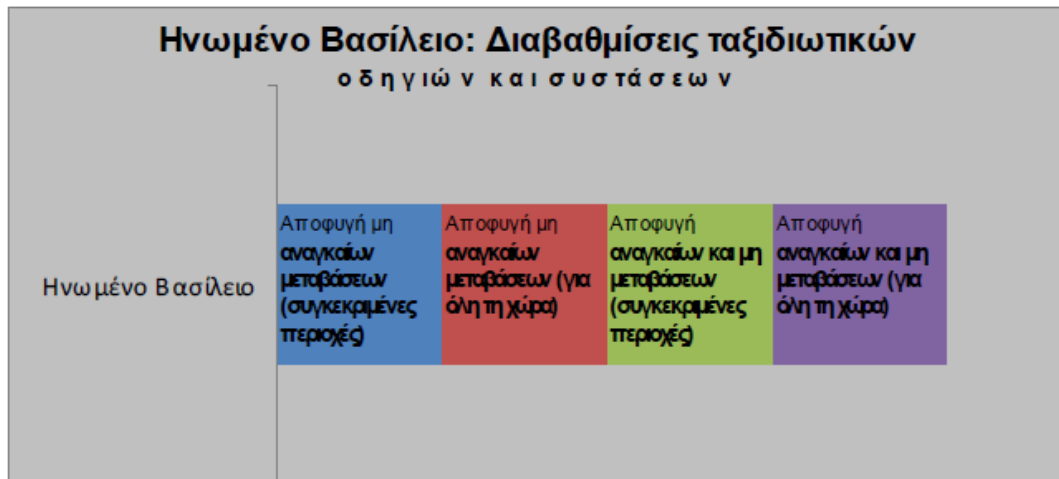
(Υπουργείο Εξωτερικών Γερμανίας, www.auswaertiges-amt.de)

✓ Ηνωμένο Βασίλειο

Οι ταξιδιωτικές οδηγίες οι οποίες εκδίδονται από το Ηνωμένο Βασίλειο περιλαμβάνουν τις εξής διαβαθμίσεις:

- Αποφυγή ενός ταξιδιού το οποίο δεν είναι απολύτως απαραίτητο, για μια συγκεκριμένη χώρα

- Αποφυγή ενός ταξιδιού που δεν είναι απαραίτητο προς συγκεκριμένες περιοχές μιας χώρας
- Αποφυγή παντός είδους ταξιδιού για μία χώρα
- Αποφυγή παντός είδους ταξιδιού για συγκεκριμένες περιοχές μιας χώρας

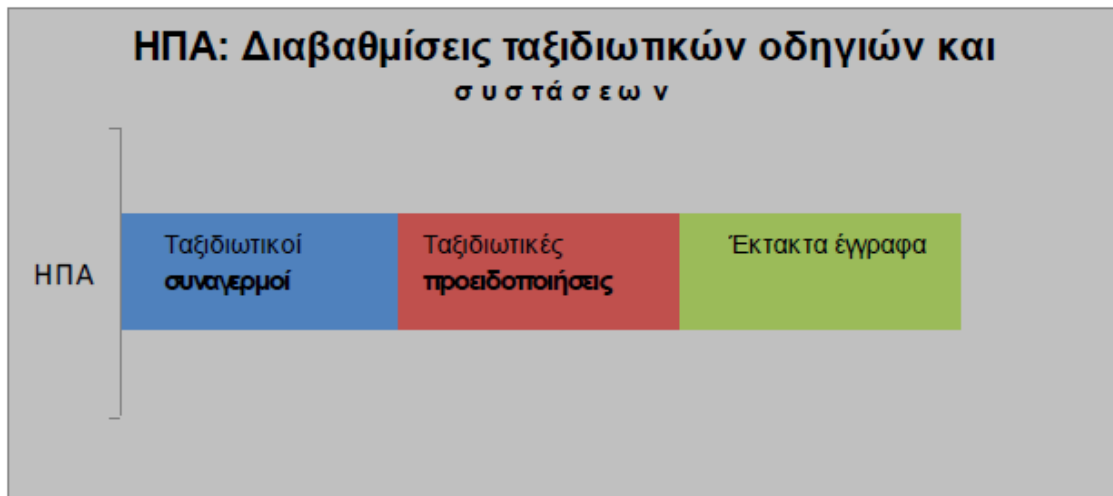

(Υπουργείο Εξωτερικών Κοινοπολιτείας Μεγάλης Βρετανίας, www.fco.gov.uk)

✓ ΗΠΑ

Το Υπουργείο Εξωτερικών της Αμερικής παραθέτει διάφορα έγγραφα δίνοντας πληροφορίες για τις χώρες προορισμούς καθώς και έγγραφα σχετικά με την ασφάλεια των αμερικανών τουριστών. Τα έγγραφα αυτά είναι τα εξής:

- Ταξιδιωτικοί συναγερμοί που δίνουν πληροφορίες για κρίσεις σε μια χώρα, που μπορεί να θέσουν σε κίνδυνους τους αμερικανούς τουρίστες, όπως οι φυσικές καταστροφές, οι τρομοκρατικές απειλές κτλ.
- Ταξιδιωτικές προειδοποιήσεις για κρίσεις οι οποίες έχουν μεγαλύτερη διάρκεια και κατά τις οποίες οι κυβερνήσεις δεν μπορούν να προσφέρουν κάποιου είδους βοήθεια καθώς παύουν να λειτουργούν οι πρεσβείες τους.
- Έκτακτα έγγραφα που αφορούν καταστάσεις έκτακτης ανάγκης όπου τυφλά τρομοκρατικά χτυπήματα.

(Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ, travel.state.gov)

4.1. Οι ταξιδιωτικές οδηγίες στην Ελλάδα

Η Ελλάδα είναι μια χώρα τόσο υποδοχής όσο και προέλευσης μεγάλου αριθμού τουριστών, γεγονός που της επιβάλλει κατά κάποιον τρόπο να συμμετέχει στη διαδικασία έκδοσης ταξιδιωτικών συστάσεων και οδηγιών. Την ανάγκη αυτή έκανε ακόμα πιο επιτακτική η γεωγραφική της θέση, σύμφωνα με τη οποία η Ελλάδα βρίσκεται κοντά τόσο με την Τουρκία όσο και με άλλες χώρες στο βόρειο τμήμα, όπως Αλβανία, Βουλγαρία, καθώς και χώρες στα νοτιοανατολικά όπως η Αίγυπτος, το Ισραήλ και το Λίβανο, χώρες όπου συνέβησαν σημαντικές εσωτερικές αναταραχές και ανακατατάξεις σε πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο καθώς και εξωτερικές συγκρούσεις όπως τρομοκρατικά χτυπήματα μεγάλου ή μικρότερου εύρους.

Οι Έλληνες πολίτες οι οποίοι επιθυμούν να μεταβούν σε χώρες, γειτονικές ή μη, που έχουν αντιμετωπίσει τέτοιου είδους κρίσεις είναι αναγκαίο να είναι ενημερωμένοι για τους κινδύνους που επιφυλάσσει ένα τέτοιου είδους ταξίδι. Αρμόδιο βέβαια για την ενημέρωση αυτή θα πρέπει να είναι το κράτος και όχι τα μέσα μαζικής επικοινωνίας τα οποία πολλές φορές επηρεάζονται από το συναίσθημα ή από πολιτικά συμφέροντα κατά τη μετάδοση ειδήσεων - πληροφοριών.

Σε περίπτωση αποφυγής έκδοσης ταξιδιωτικών οδηγιών από μέρος της Ελλάδας, υπάρχει ο κίνδυνος οι μελλοντικοί τουρίστες να ανατρέξουν σε εγχώρια αλλά και ξένα ειδησεογραφικά πρακτορεία προκειμένου να αναζητήσουν τις πληροφορίες που χρειάζονται. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μεγεθύνεται πολλές φορές ο κίνδυνος και τα ταξίδια να ακυρώνονται χωρίς να υπάρχει στην πραγματικότητα σοβαρός λόγος, με συνέπεια να μειώνεται τόσο η τουριστική ζήτηση όσο και τα έσοδα που απορρέουν από αυτήν.

Τουρισμός και ασθένειες

Σε άρθρο τους οι Ian Yeoman, J. John Lennon και Lynn Black, εξετάζουν τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί ένα μελλοντικό ξέσπασμα της νόσου του αφρώδους πυρετού από την πλευρά της κοινωνίας, ιδιαίτερα στην τουριστική περίοδο όπου υπάρχει ο φόβος της μείωση του αριθμού των τουριστών,

χρησιμοποιώντας την εμπειρία και τις γνώσεις που προέκυψαν από την περίπτωση της εμφάνισης του αφρώδους πυρετού στη Σκωτία το 2001.

Τα αποτελέσματα που είχε η εμφάνιση της ασθένειας αυτής στη Σκωτία, ήταν , όπως είναι φυσικό, να μειωθεί η τουριστική κίνηση τόσο στη Σκωτία όσο και στο Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο έχασε μεγάλο ποσοστό των τουριστών του λόγω της γεωγραφικής του θέσης και της σχέσης του με τη Σκωτία.

Η πιθανότητα η ασθένεια αυτή να εμφανιστεί ξανά τόσο στη Σκωτία και το Ηνωμένο Βασίλειο, όσο και σε άλλες χώρες του κόσμου, δημιουργεί την ανάγκη για την ανάπτυξη ενός σχεδίου από την πλευρά των κρατικών υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της κρίσης.

Για την αντιμετώπιση των κρίσεων αυτών θα πρέπει αρχικά να υπάρχει στη χώρα μια ομάδα ελέγχου και πρόληψης τέτοιου είδους νοσημάτων με σκοπό να εξαλείφει την ασθένεια σε περίπτωση που αυτή εμφανιστεί. Στη συνέχεια θα πρέπει να υπάρχει άμεση επικοινωνία με τα γραφεία πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Τέλος, απαιτείται συντονισμένη χρηματοδοτική στήριξη για τις επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα με σκοπό την ανάκαμψή τους ύστερα από τη μείωση της κίνησης λόγω της εμφάνισης της ασθένειας.

Author	Χώρα - Δείγμα	Μέθοδος	Μεταβλητές	Συμπεράσματα	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα
<p>«Foot-and-mouth disease: A scenario of reoccurrence for Scotland's tourism industry»</p> <p>Ian Yeoman, J. John Lennon and Lynn Black (2005)</p>	Σκωτία	Workshop using the principles of causality	<p>Scenario 1: Suspected outbreak of FMD – Impact on the Scottish tourism Industry</p> <p>Scenario 2: Confirmed outbreak of FMD – Impact on the Scottish tourism Industry</p>	<p>Η εμφάνιση της ασθένειας αυτής στη Σκωτία, ήταν , όπως είναι φυσικό, να μειωθεί η τουριστική κίνηση τόσο στη Σκωτία όσο και στο Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο έχασε μεγάλο ποσοστό των τουριστών του λόγω της γεωγραφικής του θέσης και της σχέσης του με τη Σκωτία. Η πιθανότητα η ασθένεια αυτή να εμφανιστεί ξανά τόσο στη Σκωτία και το Ηνωμένο Βασίλειο, όσο και σε άλλες χώρες του κόσμου, δημιουργεί την ανάγκη για την ανάπτυξη ενός σχεδίου από την πλευρά των κρατικών υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της κρίσης.</p>	<p>Οι προτάσεις για μελλοντική έρευνα αφορούν την ανάγκη για : να υπάρχει στη χώρα μια ομάδα ελέγχου και πρόληψης τέτοιου είδους νοσημάτων με σκοπό να εξαλείφει την ασθένεια σε περίπτωση που αυτή εμφανιστεί, να υπάρχει άμεση επικοινωνία με τα γραφεία πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης και τέλος να υπάρχει συντονισμένη χρηματοδοτική στήριξη για τις επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα με σκοπό την ανάκαμψή τους ύστερα από τη μείωση της κίνησης λόγω της εμφάνισης της ασθένειας.</p>

Οι συγγραφείς Lori Pennington-Gray, Brijesh Thapa, Kyriaki Kaplanidou, Ignatius Cahyanto και Elaine McLaughlin, προσπάθησαν να διερευνήσουν το βαθμό στον οποίο υπάρχει κάποιος σχεδιασμός σχετικά με τις καταστροφές που μπορεί να υπάρξουν, όπως φυσικές καταστροφές, πόλεμοι, σεισμοί κτλ, καθώς και της ετοιμότητας της τουριστικής βιομηχανίας να αντιμετωπίσει τέτοιου είδους καταστάσεις.

Πιο αναλυτικά, το άρθρο βασίζεται σε 155 τηλεφωνικές συνεντεύξεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στους υπεύθυνους – διευθυντές τριών μεγάλων τμημάτων της τουριστικής βιομηχανίας, τα οποία είναι ο τομέας που αφορά τη διανομή των τουριστών, δηλαδή τα τουριστικά καταλύματα, ο τομέας που ασχολείται με τα αξιοθέατα τα οποία είναι πιο πιθανό να επισκεφτούν οι τουρίστες σε μία χώρα και ο τρίτος τομέας αφορά τις προτάσεις και τις προσφορές για ταξίδια που γίνονται στους επίδοξους τουρίστες, δηλαδή τα τουριστικά πρακτορεία.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, οι περισσότεροι από αυτούς τους οργανισμούς είχαν κάποιο γραπτό σχέδιο σχετικά με τις κινήσεις που θα πρέπει να κάνουν σε περίπτωση κρίσης, το οποίο μάλιστα ενημερώνεται σχεδόν σε ετήσια βάση. Επιπλέον οι περισσότεροι οργανισμοί είχαν και άμεση επικοινωνία με υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, οι οποίες είναι σε ετοιμότητα σε περίπτωση που κληθούν για να ενεργήσουν. Βέβαια, δεν ήταν τόσο συχνές οι περιπτώσεις όπου εντοπίστηκαν συνδέσεις με κάποιον εθνικό οργανισμό διαχείρισης έκτακτης ανάγκης, ενώ παράλληλα ένα ακόμη δυσάρεστο εύρημα ήταν ότι το ποσοστό των οργανισμών που διέθεταν κάποιο γραπτό σχέδιο σχετικά με τους κανόνες που θα πρέπει να ακολουθήσουν οι τουρίστες σε περίπτωση κρίσης, ήταν πολύ μικρό.

Author	Χώρα - Δείγμα	Μέθοδος	Μεταβλητές	Συμπεράσματα	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα
<p>«Crisis Planning and Preparedness in the United States Tourism Industry»</p> <p>Lori Pennington-Gray, Brijesh Thapa, Kyriaki Kaplanidou, Ignatius Cahyanto, and Elaine McLaughlin (2011)</p>	<p>Florida – 155 ερωτώμενοι – υπεύθυνοι τουριστικών οργανισμών</p>	<p>Τηλεφωνικές συνεντεύξεις</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Resource allocation • Crisis experience 	<p>Οι περισσότεροι από τους τουριστικούς οργανισμούς είχαν κάποιο γραπτό σχέδιο σχετικά με τις κινήσεις που θα πρέπει να κάνουν σε περίπτωση κρίσης, το οποίο μάλιστα ενημερώνεται σχεδόν σε ετήσια βάση. Επιπλέον οι περισσότεροι οργανισμοί είχαν και άμεση επικοινωνία με υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, οι οποίες είναι σε ετοιμότητα σε περίπτωση που κληθούν για να ενεργήσουν. Βέβαια, δεν ήταν τόσο συχνές οι περιπτώσεις όπου εντοπίστηκαν συνδέσεις με κάποιον</p>	<p>Υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω διερεύνηση σχετικά με την ετοιμότητα της βιομηχανίας του τουρισμού απέναντι στις απρόοπτες κρίσεις.</p>

				εθνικό οργανισμό διαχείρισης έκτακτης ανάγκης, ενώ παράλληλα ένα ακόμη δυσάρεστο εύρημα ήταν ότι το ποσοστό των οργανισμών που διέθεταν κάποιο γραπτό σχέδιο σχετικά με τους κανόνες που θα πρέπει να ακολουθήσουν οι τουρίστες σε περίπτωση κρίσης, ήταν πολύ μικρό.	
--	--	--	--	---	--

Το γεγονός ότι η οικονομική κρίση αποτελεί έναν εξίσου σημαντικό ανασταλτικό παράγοντα για την ανάπτυξη του τουρισμού, οδήγησε πολλούς ερευνητές στη μελέτη του γεγονότος. Αρχικά έγινε μία προσπάθεια να μελετηθεί η συμπεριφορά των τουριστών καθώς η συμπεριφορά των καταναλωτών είναι μια πολύ σημαντική πτυχή για κάθε δραστηριότητα του marketing και το ίδιο φυσικά ισχύει και για το marketing του τουρισμού. (Delia FRATU) Ο καθορισμός των παραγόντων που επηρεάζουν κατά ένα μεγάλο ποσοστό τους καταναλωτές – τουρίστες, βοηθάει στην κατανόηση των ατομικών αναγκών των καταναλωτών και στον τρόπο με τον οποίο έγιναν αλλαγές τα τελευταία δύο χρόνια, ειδικότερα λόγω της οικονομικής αστάθειας που επικρατεί.

Βρέθηκε λοιπόν ότι η συμπεριφορά των καταναλωτών επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες όπως προσωπικοί, κοινωνικοί αλλά και σε μεγάλο ποσοστό οικονομικοί παράγοντες, γεγονός που εξηγεί τις δυσκολίες τις οποίες αντιμετώπισε η

τουριστική βιομηχανία τα έτη 2008- 2010 λόγω της οικονομικής κρίσης η οποία ξέσπασε. Πιο αναλυτικά , ο ευρωπαίος τουρίστας, ψάχνει πλέον να βρει πιο μικρές διαδρομές καθώς και διάφορε προσφορές προκειμένου να ξοδέψει όσο το δυνατόν λιγότερα χρήματα και να επωφεληθεί με τα χρήματα αυτά το μέγιστο των υπηρεσιών.

Παράδειγμα μιας τέτοιας περίπτωσης είναι ο τουρισμός στη Ρουμανία. Οι Ρουμάνικες επιχειρήσεις προκειμένου να αντιμετωπίσουν τη νέα αυτή κατάσταση των ρουμάνων τουριστών οι οποίοι προσπαθούν να μειώσουν όσο μπορούν τα έξοδά τους, προχωρούν σε προσφορές και μειώσεις τιμολογίων για να μπορέσουν να γίνουν όσο το δυνατόν πιο ανταγωνιστικές.

Author	Χώρα - Δείγμα	Μέθοδος	Μεταβλητές	Συμπεράσματα	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα
<p>«FACTORS OF INFLUENCE AND CHANGES IN THE TOURISM CONSUMER BEHAVIOUR»</p> <p>Delia FRATU (2011)</p>	Ρουμανία	Βιβλιογραφική ανασκόπηση		<p>Η συμπεριφορά των καταναλωτών επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες όπως προσωπικοί, κοινωνικοί αλλά και σε μεγάλο ποσοστό οικονομικοί παράγοντες, γεγονός που εξηγεί τις δυσκολίες τις οποίες αντιμετώπισε η τουριστική βιομηχανία τα έτη 2008- 2010 λόγω της οικονομικής κρίσης η οποία ξέσπασε.</p> <p>Οι Ρουμάνικες επιχειρήσεις προκειμένου να</p>	Απαιτείται μελλοντική έρευνα στα ίδια πεδία καθώς η οικονομική κρίση δεν έχει περάσει ακόμα.

				αντιμετωπίσουν τη νέα αυτή κατάσταση των ρουμάνων τουριστών οι οποίοι προσπαθούν να μειώσουν όσο μπορούν τα έξοδά τους, προχωρούν σε προσφορές και μειώσεις τιμολογίων για να μπορέσουν να γίνουν όσο το δυνατόν πιο ανταγωνιστικές.	
--	--	--	--	--	--

Στο άρθρο της Anne O'Brien, γίνεται μια προσπάθεια να αναλυθεί η περίπτωση της τουριστικής βιομηχανίας στη χώρα της Ιρλανδίας. Πιο αναλυτικά παρουσιάζεται η πτωτική πορεία που παρατηρήθηκε στην τουριστική βιομηχανία της Ιρλανδίας από το 2008, ύστερα από την τροχιά ανάπτυξης που είχε καταγραφεί μέχρι τότε.

Η ιρλανδική κρίση στον τουριστικό τομέα δείχνει να επιμένει και μετά το 2010 παρά το γεγονός ότι στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες η ανάπτυξη στον τομέα είχε επιστρέψει. Το μοντέλο πολιτικής του Wilson (2000) εφαρμόστηκε προκειμένου να χαρτογραφηθεί η κατάσταση που επικρατεί με την κρίση τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα και τις αλληλεπιδράσεις που οδήγησαν στην αναπτυξιακή αποτυχία του κλάδου.

Οι οργανωτικές δομές και οι ρυθμίσεις που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ του κράτους και της βιομηχανίας του ιρλανδικού τουρισμού κατά τη διάρκεια της κρίσης του 2008 ήταν πολύ καλύτερες από την επιστροφή της βιομηχανίας στην ανάπτυξη, η οποία δεν έγινε ποτέ στο βέλτιστο βαθμό.

Author	Χώρα - Δείγμα	Μέθοδος	Μεταβλητές	Συμπεράσματα	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα
<p data-bbox="236 349 504 752">« WASTING A GOOD CRISIS Developmental Failure and Irish Tourism since 2008»</p> <p data-bbox="236 813 504 880">Anne O'Brien (2012)</p>	<p data-bbox="526 349 647 383">Ιρλανδία</p>	<p data-bbox="670 349 844 562">Wilson's (2000) policy regime model - συνεντεύξεις</p>	<p data-bbox="866 349 1032 752">Αναζητούνται δεδομένα σχετικά με τη ζήτηση στον τουριστικό τομέα στην Ιρλανδία και την προσφορά των τουριστικών οργανισμών.</p>	<p data-bbox="1054 349 1326 1413">Η ιρλανδική κρίση στον τουριστικό τομέα δείχνει να επιμένει και μετά το 2010 παρά το γεγονός ότι στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες η ανάπτυξη στον τομέα είχε επιστρέψει. Οι οργανωτικές δομές και οι ρυθμίσεις που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ του κράτους και της βιομηχανίας του ιρλανδικού τουρισμού κατά τη διάρκεια της κρίσης του 2008 ήταν πολύ καλύτερες από την επιστροφή της βιομηχανίας στην ανάπτυξη, η οποία δεν έγινε ποτέ στο βέλτιστο βαθμό.</p>	<p data-bbox="1348 349 1503 707">Η κρίση συνεχίζεται επομένως μια παρόμοια έρευνα θα πρέπει να γίνει και τα επόμενα χρόνια.</p>

Οι Haiyan Song, Larry Dwyer και Gang Li ZhengCao, συνοψίζουν τις βασικότερες τάσεις και τις σημαντικότερες εξελίξεις που πραγματοποιήθηκαν τελευταία στον τομέα της τουριστικής οικονομίας. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην πρόοδο που σημειώθηκε την τελευταία δεκαετία.

Σύμφωνα με τους μελετητές αξιοσημείωτες είναι οι εξελίξεις που παρατηρήθηκαν σε διάφορες υπο – έρευνες που αφορούν τον τομέα του τουρισμού. Έχει παρατηρηθεί ότι η νεοκλασική οικονομική συνέβαλε τα μέγιστα στην ανάπτυξη της οικονομίας του τουρισμού, εναλλακτικές σχολές στα οικονομικά έδωσαν κάποια διαφορετική ώθηση στον τομέα του τουρισμού, από διαφορετικές οπτικές γωνίες, χρησιμοποιώντας παράλληλα και πληροφορίες από άλλες επιστήμες, όπως οι κοινωνικές επιστήμες, οι οποίες συνέβαλαν ακόμη περισσότερο στη δημιουργία γνώσης στον τομέα του τουρισμού.

Author	Χώρα - Δείγμα	Μέθοδος	Μεταβλητές	Συμπεράσματα	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα
«TOURISM ECONOMICS RESEARCH: A REVIEW AND ASSESSMENT» Haiyan Song Larry Dwyer Gang Li ZhengCao (2012)		Βιβλιογραφικές αναφορές		Αξιοσημείωτες είναι οι εξελίξεις που παρατηρήθηκαν σε διάφορες υπο – έρευνες που αφορούν τον τομέα του τουρισμού. Έχει παρατηρηθεί ότι η νεοκλασική οικονομική συνέβαλε τα μέγιστα στην ανάπτυξη της οικονομίας του τουρισμού, εναλλακτικές σχολές στα οικονομικά έδωσαν κάποια	Χρειάζεται επιπλέον έρευνα και σε μακροοικονομικό επίπεδο.

				<p>διαφορετική ώθηση στον τομέα του τουρισμού, από διαφορετικές οπτικές γωνίες, χρησιμοποιώντας παράλληλα και πληροφορίες από άλλες επιστήμες, όπως οι κοινωνικές επιστήμες, οι οποίες συνέβαλαν ακόμη περισσότερο στη δημιουργία γνώσης στον τομέα του τουρισμού.</p>	
--	--	--	--	--	--

Στο άρθρο των Xianming Meng, Mahinda Siriwardana και Tien Pham, παρουσιάζεται η εξαιρετική απόδοση της τουριστικής βιομηχανίας της Σιγκαπούρης καθώς και οι ενεργές πολιτικές της κυβέρνησης της Σιγκαπούρης που εφαρμόστηκαν στον τομέα του τουρισμού. Πιο αναλυτικά, γίνεται μια προσπάθεια να οικοδομηθεί ένα μοντέλο CGE και να προσδιοριστεί ποσοτικά η αποτελεσματικότητα των πολιτικών αυτών, σύμφωνα με πίνακες που δημοσιεύθηκαν τον τελευταίο καιρό για τον οικονομικό αντίκτυπο που είχε ο εισερχόμενος τουρισμός στη Σιγκαπούρη.

Τα αποτελέσματα από τη μοντελοποίηση έδειξαν ότι η πολιτική δραστηριότητα των επιδοτήσεων στον τομέα του τουρισμού είναι η λιγότερο αποτελεσματική, σε σχέση με άλλες πολιτικές, καθώς η επίδρασή της δεν ήταν μεγάλη στο πραγματικό ΑΕΠ σε σχέση με τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για τον τουρισμό.

Author	Χώρα - Δείγμα	Μέθοδος	Μεταβλητές	Συμπεράσματα	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα
<p>«A CGE assessment of Singapore's tourism policies»</p> <p>Xianming Meng, Mahinda Siriwardana , Tien Pham (2012)</p>	Σιγκαπούρη	CGE model	<p>Sales by commodity</p> <p>Basic flows</p> <p>Product taxes</p> <p>Production taxes</p> <p>Labour</p> <p>Capital</p>	<p>Η πολιτική δραστηριότητα των επιδοτήσεων στον τομέα του τουρισμού είναι η λιγότερο αποτελεσματική, σε σχέση με άλλες πολιτικές, καθώς η επίδρασή της δεν ήταν μεγάλη στο πραγματικό ΑΕΠ σε σχέση με τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για τον τουρισμό.</p>	<p>Χρειάζεται επιπλέον έρευνα στο επίπεδο επίδρασης των κρίσεων στο πραγματικό ΑΕΠ των χωρών.</p>

Στο άρθρο με τίτλο « Influence of terrorism risk on foreign tourism decisions » (Sonmez & Graefe 1998) γίνεται μια προσπάθεια να διερευνηθούν οι σχέσεις μεταξύ επιλεγμένων παραγόντων και τα διάφορα βασικά στάδια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων σχετικά με τις διακοπές που πρόκειται να πραγματοποιήσουν οι εκάστοτε τουρίστες. Τη βάση για την ανάλυση αποτέλεσε ένα θεωρητικό πλαίσιο σχετικά με τις αποφάσεις περί διακοπών σε συνδυασμό με τον κίνδυνο της τρομοκρατίας. Οι οκτώ ανεξάρτητες μεταβλητές που εξετάστηκαν, συμπεριλαμβανομένου της διεθνούς ταξιδιωτικής εμπειρίας, είναι η αντίληψη του επιπέδου κινδύνου, η διεθνής στάση απέναντι ταξίδια, η ηλικία, το φύλο, η εκπαίδευση, το εισόδημα καθώς και η παρουσία των παιδιών στο νοικοκυριό. Εξαρτημένες μεταβλητές ήταν τα τρία βασικά στάδια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένης της γενικής απόφαση που λαμβάνει κάποιος όσον αφορά το αν θα ταξιδέψει διεθνώς έναντι της εγχώριας αγοράς, η έκταση της αναζήτησης πληροφοριών και οι ανησυχίες για την ασφάλεια κατά τη διαδικασία της αξιολόγησης των εναλλακτικών προορισμών.

Το ποσοστό ανταπόκρισης αρχικά ήταν 48% ενώ στη συνέχεια το ποσοστό αυτό αυξήθηκε με τη βοήθεια των τηλεφωνικών συνεντεύξεων. Η διεθνής στάση, το επίπεδο αντίληψης του κινδύνου καθώς και το εισόδημα βρέθηκαν να επηρεάζουν άμεσα τις διεθνείς επιλογές του προορισμού των διακοπών. Από την άλλη πλευρά, η τουριστική εμπειρία και η εκπαίδευση θα μπορούσαμε να πούμε ότι ήταν έμμεσες επιρροές.

Πιο αναλυτικά, θα λέγαμε ότι η έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε έχει κάποιους περιορισμούς οι οποίοι μπορεί να επηρεάζουν μέχρι κάποιο βαθμό τα αποτελέσματα και κατά συνέπεια και την ερμηνεία τους. Αρχικά, θα λέγαμε ότι τα ευρήματα δεν αφορούν το γενικό πληθυσμό δεδομένου ότι μόνο τα άτομα που έχουν ταξιδέψει διεθνώς ή έχουν επιδείξει ενδιαφέρον για την επίσκεψη διεθνών προορισμών, ήταν δείγμα . Επιπλέον η μελέτη πραγματοποιήθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες με αποτέλεσμα τα ευρήματα να μην μπορούν να γενικευτούν εύκολα σε πληθυσμούς που δεν ανήκουν στις ΗΠΑ, καθώς το κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό το υπόβαθρο των συμμετεχόντων και κατ' επέκταση και τις απαντήσεις τους. Είναι χαρακτηριστικό άλλωστε ότι πολιτιστικές διαφορές στην αντίληψη του μεγέθους του κινδύνου κίνδυνο έχουν βρεθεί σε διαπολιτισμικές μελέτες (Goszczynska , Tyszka και Slovic 1991, Mechitov και

Rebrik 1990, Tiegen , Brun και Slovic 1988) . Ένα ακόμα στοιχείο που θεωρείται περιορισμός στην έρευνα είναι το γεγονός ότι η τρομοκρατική απειλή θα μπορούσε να είναι αυξημένη από τα έντυπα και ραδιοτηλεοπτικά μέσα τα οποία καλύπτουν τις σημερινές τρομοκρατικές επιθέσεις και την πολιτική αστάθεια που επικρατεί στις διάφορες τουριστικές χώρες.

Τα στοιχεία λοιπόν που προέκυψαν και που για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω δεν μπορούν εύκολα να γενικευτούν, δείχνουν τα εξής: μπορεί κάποιος βλέποντας ένα τρομοκρατικό περιστατικό στις ειδήσεις το βράδυ ή συνομιλώντας με κάποιον που έχει βιώσει για παράδειγμα ένα στρατιωτικό πραξικόπημα να επηρεάζεται πράγματι όσον αφορά τις αποφάσεις που θα πάρει σχετικά με τις διακοπές του, καθώς η εικόνα τέτοια βιαιότητας είναι αρκετή για να αποθαρρύνει τους περισσότερους ανθρώπους από ένα μελλοντικό ταξίδι . Είναι επομένως ζωτικής σημασίας για τους υπεύθυνους marketing των περιοχών που αποτελούν τουριστικούς προορισμούς, όπως για παράδειγμα τα τουριστικά πρακτορεία, να κατανοήσουν τις τουριστικές αντιλήψεις και να παρουσιάσουν τα ανάλογα διαφημιστικά μηνύματα προκειμένου να αλλάξουν τις ψευδώς ίσως αρνητικές αντιλήψεις και να ενισχύσουν τις θετικές.

Εν ολίγοις, αυτή η μελέτη επεχείρησε να εξετάσει διεθνείς τουριστικές αποφάσεις στο πλαίσιο των κινδύνων της τρομοκρατίας, αποφάσεις που αφορούν κατά κάποιο τρόπο την συμμετοχή στον τρομοκρατικό κίνδυνο. Είτε πραγματικοί είτε υποτιθέμενοι, οι κίνδυνοι που συνδέονται με τον διεθνή τουρισμό έθεταν σοβαρούς περιορισμούς στη συμπεριφορά των τουριστών. Σε αντίθεση με τα άτομα τα οποία ταξιδεύουν για επαγγελματικούς λόγους, εκείνοι που θέλουν να κάνουν διακοπές απολαμβάνουν το στοιχείο της επιλογής καθώς είναι ελεύθεροι να επιλέξουν ποια χώρα να επισκεφτούν και ποια να αποφύγουν. Ως εκ τούτου, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι για όσους θα μεταβούν στις διακοπές είναι εύκολο να αποθαρρύνονται από τις απειλές της τρομοκρατίας ή τον κίνδυνο κινδύνους να εμπλακούν στις πολιτικές συγκρούσεις μιας άλλης χώρας. Ακόμη και μια βιαστική ματιά στα στοιχεία του τουρισμού, μετά από την τρομοκρατία το 1985 ή το 1991 στον Περσικό Πόλεμο του Κόλπου, δεν αφήνει καμία αμφιβολία για τη δύναμη της τρομοκρατίας και της πολιτικής σύγκρουσης να περιορίσουν την τουριστική συμπεριφορά.

Author	Χώρα - Δείγμα	Μέθοδος	Μεταβλητές	Συμπεράσματα	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα
Sevil F. Sonmez & Alan R. Graefe (1998) «INFLUENCE OF TERRORISM RISK ON FOREIGN TOURISM DECISIONS»	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής – 1100 άτομα	Factor analysis	<ol style="list-style-type: none"> 1. International experience 2. Risk perception level 3. International attitude 4. Tourist personality type 5. Demographic variables 6. Propensity for international tourism 7. Information search 8. Evaluation of alternatives 	<p>Η μελέτη αυτή επεχείρησε να εξετάσει διεθνείς τουριστικές αποφάσεις ύστερα από κρίσεις που οφείλονται σε τρομοκρατικές επιθέσεις. Είτε πραγματικοί είτε υποτιθέμενοι, οι κίνδυνοι που συνδέονται με τον διεθνή τουρισμό έθεταν σοβαρούς περιορισμούς στη συμπεριφορά των τουριστών. Η παρουσίαση εικόνων βίας και τρομοκρατίας από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης κάνει ακόμα πιο δύσκολη την κατάσταση καθιστώντας παράλληλα επιτακτική την ανάγκη να ενισχυθούν οι θετικές αντιλήψεις και να αυξηθεί η τουριστική</p>	<p>Παρόμοια έρευνα θα πρέπει να πραγματοποιηθεί και έξω από τα πλαίσια των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής καθώς οι πολιτισμικές διαφορές μεταξύ των χωρών μπορούν να επηρεάσουν τη φύση των απαντήσεων.</p>

				κίνηση.	
--	--	--	--	---------	--

Μία αντίστοιχη προσπάθεια γίνεται και με το άρθρο με τίτλο « Tourism crises and island destinations: experiences in Penang , Malaysia » (Ghaderi, Mat Som & Henderson, 2012), το οποίο προσπαθεί να παρουσιάσει τη σχέση μεταξύ των κρίσεων και των τουριστικών αποφάσεων εστιάζοντας περισσότερο στην περιοχή της νοτιοανατολικής Ασίας. Όπως είναι γνωστό η διαχείριση των κρίσεων και ο τουρισμός προσελκύει ολοένα και μεγαλύτερη προσοχή και κυρίως σε περιοχές όπως η Νοτιοανατολική Ασία, η οποία έχει πληγεί από μια σειρά από σοβαρές κρίσεις κατά τα τελευταία χρόνια. Ωστόσο, οι οργανισμοί των χωρών που αποτελούν τουριστικούς προορισμούς δεν είναι πάντοτε καλά προετοιμασμένοι και οι στρατηγικές αντιμετώπισης που εφαρμόζουν πολλές φορές μπορεί να είναι ελλιπείς. Το άρθρο εξετάζει τα θέματα της διαχείρισης των κρίσεων τουρισμού με ειδική αναφορά στη δημοφιλή Μαλαισία προορισμό της Penang. Τα ευρήματα βασίζονται σε ποιοτική έρευνα που αποτελείται από ημι-δομημένες συνεντεύξεις με ηγέτες της βιομηχανίας από ανάμικτους κλάδους. Ο τουρισμός στην Penang αναδύεται ως ιδιαίτερα εύάλωτος σε περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο σε γεγονότα που λειτουργούν ως έναυσμα για κρίσεις στον τουρισμό, απαιτώντας μια απάντηση στην οποία διάφορες στρατηγικές απασχολούνται και ποιες θα έπρεπε να εφαρμοστούν . Ο προορισμός αυτός παρόλα αυτά είναι επίσης, φαίνεται να ανακάμπτει αρκετά γρήγορα από τις εμπειρίες των κρίσεων, αλλά ένα καλά σχεδιασμένο σχέδιο

διαχείρισης των κρίσεων υπό την διαχείριση του δημόσιου τομέα είναι αναγκαίο για τον μετριασμό περαιτέρω ζημιών στο μέλλον.

Από τα τέλη της δεκαετίας του 1990, η τουριστική βιομηχανία της νοτιοανατολικής Ασίας έχει υποβληθεί σε αρκετές κρίσεις οι οποίες συνοδεύονται από σημαντική πτώση σε εισερχόμενο τουρισμό. Η απώλεια που έχουν οι επιχειρήσεις, αν και προσωρινή, θέτει σοβαρές προκλήσεις για το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, εγείροντας ερωτήματα σχετικά με την ικανότητά τους να διαχειρίζονται τις κρίσεις και την ετοιμότητά τους σε ενδεχόμενες μελλοντικές κρίσεις. Οι ημι-δομημένες συνεντεύξεις της εργασίας αυτής διεξήχθησαν με τους βασικούς φορείς του κλάδου σε μια σειρά από επιχειρήσεις στις οποίες τέθηκαν ερωτήσεις σχετικά με το βαθμό της έκθεσης σε κρίσεις, τα πιο κοινά είδη κρίσεις, όπως έχουν καταγραφεί από την εμπειρία τους, τις συνέπειες των κρίσεων και την αντιμετώπιση βάσει κάποιων στρατηγικών.

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας λοιπόν, η Penang έχει πληγεί από μια σειρά από περιφερειακών και παγκοσμίως εμπνευσμένων κρίσεων, που περιλαμβάνει την οικονομική ύφεση, τις φυσικές καταστροφές, επιδημίες, τρομοκρατικές επιθέσεις, πολιτική αστάθεια και ασταθείς ενεργειακές δαπάνες. Ο κατάλογος αυτός αντικατοπτρίζει την ευπάθεια της τουριστικής βιομηχανίας από τα γεγονότα αυτά στο εξωτερικό περιβάλλον και τις επακόλουθες διακυμάνσεις της τουριστικής ζήτησης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, ακόμα και επεισόδια που πραγματοποιούνται σε μακρινές χώρες μπορούν να επηρεάσουν τις επιχειρήσεις σε ένα άλλο κράτος, όπως απεικονίζεται στις συνέπειες της ηφαιστειακής έκρηξης στην Ισλανδία το 2010, η οποία προκάλεσε τεράστια αναστάτωση σε όσους ταξιδεύουν σε όλο τον κόσμο. Την ίδια στιγμή, η βιομηχανία του τουρισμού και ζήτηση από τους τουρίστες έχει επιδείξει μεγάλη αντοχή στις κρίσεις καθώς φαίνεται να είναι αρκετά γρήγορη η επιστροφή στα ταξίδια μετά από ένα σχετικά μικρό χρονικό διάστημα. Παρ' όλα αυτά, τα ευρήματα δείχνουν την ανάγκη για στενή συνεργασία και συντονισμό μεταξύ των πολυάριθμων παραγόντων του κλάδου, τόσο των δημόσιων όσο και ιδιωτικών. Καλά σχεδιασμένα σχέδια διαχείρισης των κρίσεων τουρισμού, κάτω από τη διαχείριση των επίσημων οργανισμών, είναι ζωτικής σημασίας για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων και την άμβλυνση των επιβλαβών επιπτώσεων που αναπόφευκτα θα προκύψουν στο μέλλον.

Author	Χώρα - Δείγμα	Μέθοδος	Μεταβλητές	Συμπεράσματα	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα
Zahed Ghaderi , Ahmad Puad Mat Som , Joan C. Henderson (2012) «Tourism crises and island destinations: Experiences in Penang, Malaysia»	Penang – 12 ερωτώμενοι	Qualitative research methodology	Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια συνεντεύξεων σε 12 ανθρώπους – υπεύθυνους ανάμικτων κλάδων.	Σε ένα χρονικό διάστημα 20 και πλέον χρόνων, η τουριστική βιομηχανία της νοτιοανατολικής Ασίας έχει υποβληθεί σε αρκετές κρίσεις οι οποίες συνοδεύονται από σημαντική πτώση σε εισερχόμενο τουρισμό. ακόμα και επεισόδια που πραγματοποιούνται σε μακρινές χώρες μπορούν να επηρεάσουν τις επιχειρήσεις σε ένα άλλο κράτος καθώς προκαλούν αναστάτωση σε όσους ταξιδεύουν σε όλο τον κόσμο.	Μελλοντικά θα ήταν καλό να πραγματοποιηθεί έρευνα σχετικά με το βαθμό στον οποίο πραγματοποιείται συνεργασία και συντονισμός μεταξύ των δημόσιων και ιδιωτικών παραγόντων του κλάδου έτσι ώστε να μειωθούν οι κίνδυνοι και οι επιβλαβείς επιπτώσεις ύστερα από τέτοιου είδους κρίσεις.

Το ξαφνικό ξέσπασμα του σοβαρού οξέος αναπνευστικού συνδρόμου (SARS) στη Σιγκαπούρη το 2003, το οποίο ήταν μια σοβαρή κρίση για την τουριστική βιομηχανία στο σύνολό της, καθώς και τη σημασία της αποτελεσματικής διαχείρισης και του σχεδιασμού για τα περιστατικά αυτά, υπογραμμίζει το άρθρο με τίτλο « Responding to crisis: Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS) and hotels in Singapore » (Henderson & Ng, 2004). Αυτή η μελέτη εξετάζει τις ιδιαίτερες συνέπειες του μολυσματικού ιού στον τομέα των ξενοδοχείων και τις αντιδράσεις που προκλήθηκαν. Εν συνεχεία, δίνονται περαιτέρω κάποιες κατευθυντήριες γραμμές που σχετίζονται με τις κρίσεις στον τομέα της υγείας, με βάση την εμπειρία της Σιγκαπούρης και ένα υπάρχον πλαίσιο για τη διαχείριση των κρίσεων του τουρισμού.

Σε ένα όλο και πιο αβέβαιο κόσμο, σχεδόν όλες οι οργανώσεις που συνδέονται με τον τουρισμό και τη βιομηχανία αντιμετωπίζουν την πιθανότητα εμφάνισης κάποια μορφή κρίσης. Ωστόσο, τα επίπεδα ετοιμότητας και ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι δυσκολίες, ποικίλλουν και το θέμα της διαχείρισης κρίσεων στον τουρισμό έχει προσελκύσει μεγαλύτερη προσοχή, τόσο από ακαδημαϊκούς όσο και από επαγγελματίες. Η μελέτη αυτή ασχολείται με Σοβαρό Οξύ Αναπνευστικό Σύνδρομο (SARS), ένα νέο και δυνητικά θανατηφόρο ιό, ο οποίος επηρέασε ένα μεγάλο μέρος της Ανατολικής Ασίας κατά τη διάρκεια του 2003. Η έκθεση επικεντρώνεται στο πώς η επιδημία επηρέασε τον ξενοδοχειακό τομέα και τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίστηκε όλη αυτήν την κατάσταση η Σιγκαπούρη, δίνοντας γνώσεις σχετικά με τα προβλήματα που προκαλούνται από κρούσματα της μολυσματικής ασθένειας σε τουριστικούς προορισμούς. Τα ευρήματα της εργασίας προέρχονται από ένα δείγμα των μεγαλύτερων ξενοδοχείων της Σιγκαπούρης, από συνεντεύξεις με τους διευθυντές και η ανάλυση των απαντήσεων στηρίζεται επίσης σε δευτερογενή δεδομένα από δημοσιευμένες πηγές.

Η εμπειρία της Σιγκαπούρης στον ιό SARS προσφέρει προοπτική για τις απαιτήσεις που τίθενται στον ξενοδοχειακό τομέα, όσον αφορά την κατάσταση ετοιμότητας στην οποία θα πρέπει να βρίσκονται όλα τα ξενοδοχεία απέναντι στην ανεξέλεγκτη λοιμώδη νόσου. Πιο κοινά περιστατικά όπως πυρκαγιά, διακοπή ρεύματος και τροφική δηλητηρίαση είναι σχετικά εύκολο να προγραμματιστούν αλλά παρόλα αυτά θα πρέπει να διατηρηθεί μια ευέλικτη προσέγγιση και να υπάρχει μια σαφής καθοδήγηση σχετικά με τις δομές και τις διαδικασίες που θα χρησιμοποιηθούν ώστε να αντιμετωπιστεί το απρόβλεπτο.

Author	Χώρα - Δείγμα	Μέθοδος	Μεταβλητές	Συμπεράσματα	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

<p>Joan C. Henderson and Alex Ng (2004)</p> <p>«Responding to Crisis: Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS) and Hotels in Singapore»</p>	<p>Singapore</p>	<p>Αυτό το άρθρο είναι βασισμένο σε βιβλιογραφία και σε παλαιότερες έρευνες που έγιναν μέσω συνεντεύξεων σε διευθυντές των μεγαλύτερων ξενοδοχείων της Σιγκαπούρης.</p>	<p>-</p>	<p>Το Σοβαρό Οξύ Αναπνευστικό Σύνδρομο (SARS), ένας νέος και δυνητικά θανατηφόρος ιός, επηρέασε σε μεγάλο βαθμό το μεγαλύτερο κομμάτι της Ανατολικής Ασίας κατά τη διάρκεια του 2003. Τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν από τα κρούσματα της μολυσματικής σε τουριστικούς προορισμούς ήταν πολλά όμως ο τρόπος με τον οποίο τα διαχειρίστηκαν οι υπεύθυνοι στη Σιγκαπούρη βοήθησε στη γρήγορη ανάκαμψη του τουρισμού στην περιοχή.</p>	<p>Στο μέλλον θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί έρευνα προκειμένου να εξεταστεί αν έχουν αυξηθεί οι απαιτήσεις τον ξενοδοχειακό τομέα και παράλληλα να γίνει σύγκριση των περιπτώσεων κρίσης στον τομέα της υγείας με άλλες κρίσεις όπως φυσικές καταστροφές και τρομοκρατικές επιθέσεις.</p>
---	------------------	---	----------	---	--

Στο άρθρο με τίτλο « Recovering from crisis – Strategic alternatives for leisure and tourism providers based within a rural economy» (Department of Tourism and Leisure Management, Lancashire Business School, University of Central Lancashire, Preston, UK, 2005) γίνεται μία κριτική σχετικά με τις στρατηγικές που ακολουθούνται από την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου όσον αφορά το κλείσιμο της υπαίθρου κατά τη διάρκεια της ασθένειας του αφθώδους πυρετού (FMD) καθώς και σχετικά με τις μεταγενέστερες επιπτώσεις της ασθένειας αυτής στους παρόχους των τουριστικών υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα τα τουριστικά πρακτορεία. Το έργο αυτό λοιπόν αξιολογεί τις απαντήσεις του τουριστικού κλάδου σχετικά με την κρίση του αφθώδους πυρετού και εκτιμά τη σημασία και την επιρροή του στις τουριστικές υπηρεσίες λαμβάνοντας βέβαια υπόψη τις στρατηγικές που έχει στη διάθεσή του και ακολουθούνται από το κράτος του Ηνωμένου βασιλείου. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να πούμε ότι οι στρατηγικές αυτές ακολουθούνται τόσο από την πλευρά της κυβέρνησης όσο και από μέλη της τουριστικής βιομηχανίας στη χώρα.

Η μεθοδολογία η οποία χρησιμοποιήθηκε ήταν η έρευνα στην πόλη του Κέσγουικ σχετικά με τον τομέα του τουρισμού και τους φορείς παροχής υπηρεσιών αναψυχής, μια έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε δύο φορές κατά τη διάρκεια μιας διετούς περιόδου. Η πρώτη έρευνα πραγματοποιήθηκε το έτος 2002 και η δεύτερη έρευνα το έτος 2004. Η πόλη Κέσγουικ βρίσκεται στο βόρειο τομέα του αγγλικού Lake District National Park, το οποίο βρίσκεται εντός της κομητείας της Cumbria. Αυτή η περιοχή θεωρήθηκε ότι ήταν η περιοχή την οποία έπληξε περισσότερο από όλες η κρίση του αφθώδους πυρετού τόσο εξαιτίας της σοβαρότητας όσο και της διάρκειας της λοίμωξης. Εκτός από την έρευνα που διεξήχθη, πραγματοποιήθηκαν και συνεντεύξεις στο βασικό προσωπικό κυβερνητικών και εθελοντικών οργανώσεων. Τέλος, πρόσθετες πληροφορίες πάρθηκαν από μια ιστοσελίδα συζήτησης σχετικά με την ασθένεια του αφθώδους πυρετού.

Τα αποτελέσματα της έρευνας ήταν τα εξής:

- Ο αντίκτυπος της κρίσης της ασθένειας του αφθώδους πυρετού κατέστρεψε αρχικά τον αγροτικό τουρισμό και τον τουρισμό αναψυχής και κατά συνέπεια

προκάλεσε οικονομικές δυσκολίες στη βιομηχανία που ασχολείται με τα παραπάνω ήδη τουρισμού.

- Η κυβερνητική πολιτική η οποία ακολουθήθηκε ήταν μυωπική και αναποτελεσματική καθώς δεν μπορούσε να ανταπεξέλθει στις ανάγκες του αγροτικού κλάδου.
- Η σημερινή πολιτική και οι προτάσεις των υπευθύνων φαίνεται να αναγνωρίζουν σε κάποιο βαθμό ότι ο τουρισμός της πόλης και η βιομηχανία αναψυχής είναι ένα πολύτιμο κομμάτι της αγροτικής οικονομίας.

Συμπερασματικά θα λέγαμε ότι αρχικά υπήρξε μια περίοδος αβεβαιότητας για τους τομείς του τουρισμού και της αναψυχής κατά τη διάρκεια της επιδημίας αφθώδους πυρετού, η οποία επιδεινώθηκε από αμφιβολίες και έλλειψη ενημέρωσης που αφορούσαν κυρίως το μήκος και την έκταση της κρίσης. Επιπλέον, υπήρχαν ανησυχητικές ελλείψεις στα σχέδια έκτακτης ανάγκης καθώς και την τακτική και την αποφασιστικότητα για να ελεγχθούν τα πράγματα από την πλευρά της κυβέρνησης με αποτέλεσμα να επιμηκυνθεί η κρίση και να ταλαιπωρηθεί η περιοχή ακόμη περισσότερο.

Author	Χώρα - Δείγμα	Μέθοδος	Μεταβλητές	Συμπεράσματα	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα
Christine Williams and Maggie Ferguson (2005) «Recovering from crisis Strategic alternatives for leisure and tourism providers based within a rural economy»	United Kingdom – 269 ερωτώμενοι	Questionnaires	1. Town's leisure 2. Tourism providers	Ο αντίκτυπος της κρίσης της ασθένειας του αφθώδους πυρετού κατέστρεψε αρχικά τον αγροτικό τουρισμό και τον τουρισμό αναψυχής και κατά συνέπεια προκάλεσε οικονομικές δυσκολίες στη βιομηχανία που ασχολείται με τα παραπάνω ήδη τουρισμού.	Θα πρέπει να γίνει επιπλέον έρευνα προκειμένου να διαπιστωθεί αν έχουν μειωθεί οι ελλείψεις στα σχέδια έκτακτης ανάγκης και αν έχει περιοριστεί η αναποφασιστικότητα από την πλευρά των κυβερνήσεων.

				Επιπλέον, η κυβερνητική πολιτική η οποία ακολουθήθηκε ήταν μυωπική και αναποτελεσματική καθώς δεν μπορούσε να ανταπεξέλθει στις ανάγκες του αγροτικού κλάδου.	
--	--	--	--	---	--

Στο επόμενο άρθρο το οποίο έχει τον τίτλο «Current Issues in Tourism» (C. Michael Hall , 2010) παρουσιάζεται η παγκόσμια χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση που έπληξε τον τουρισμό από το 2007 έως το 2010 και εστιάζεται περισσότερο η προσοχή στο ρόλο που διαδραματίζουν τα γεγονότα της οικονομικής αυτής κρίσης στον τομέα του τουρισμού. Οι ανησυχίες αυτές που προκλήθηκαν αρχικά από τις οικονομικές δυσκολίες επιδεινώθηκαν από τις φυσικές καταστροφές, όπως για παράδειγμα η ισλανδική ηφαιστειακή λάβα το 2010 και οι πανδημίες. Οι πιθανές επιπτώσεις των γεγονότων κρίσης στον διεθνή τουρισμό είναι πιθανό να αυξηθούν τόσο στο μέγεθος όσο και στη συχνότητα όσο ο τουρισμός και η παγκόσμια οικονομία γίνονται ακόμη πιο διασυνδεδεμένα.

Μια ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σχετικά με τον τουρισμό και την κρίση δείχνει ότι οι οικονομικές και χρηματοπιστωτικές κρίσεις λαμβάνουν την περισσότερη προσοχή από τους ερευνητές καθώς και τα γεγονότα που αφορούν την οικονομική κρίση πολύ συχνά συνδέονται με άλλα γεγονότα, όπως η τρομοκρατία και η αύξηση στο κόστος της ενέργειας. Το άρθρο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η συζήτηση για την κρίση στον τουρισμό δημιουργεί θεμελιώδεις ανησυχίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αντιληπτή η έννοια της κρίσης .

Πιο αναλυτικά, στο τέλος του 2009, βρισκόμασταν στη μέση της χειρότερης οικονομικής κρίσης μετά από πολλές δεκαετίες (Crotty, 2009). Η κρίση αυτή είναι η

τελευταία φάση της εξέλιξης των οικονομικών αγορών στο πλαίσιο της ριζικής χρηματοπιστωτικής και οικονομικής διαδικασίας απελευθέρωσης που ξεκίνησε στα τέλη του 1970. Η εξέλιξη αυτή έχει λάβει τη μορφή των οικονομικών κύκλων στους οποίους η απορρύθμιση συνοδεύεται από την ταχεία οικονομική καινοτομία και παράλληλα διεγείρει ισχυρά οικονομικά φράγματα που καταλήγουν σε χρηματοπιστωτικές κρίσεις (Crotty, 2009). Στην περίπτωση του τουρισμού, η κρίση αυτή έχει επηρεαστεί από την περαιτέρω σημαντική οικονομική εξάρθρωση σε ορισμένες χώρες, όπως η Ελλάδα και η Ισλανδία, όπου ο τουρισμός θεωρείται ως η πιο πιθανή λύση για την ανάπτυξη της οικονομίας καθώς ο τουρισμός αποτελεί μια από τις πιο βαριές βιομηχανίες των παραπάνω χωρών. Για το λόγο αυτό, το ενδιαφέρον για τον τουρισμό στις δημόσιες συζητήσεις και την πολιτική φαίνεται να γίνεται ιδιαίτερα εμφανές σε περιόδους οικονομικής κρίσης, ενώ αντίστοιχα μειώνεται κατά τα χρόνια της οικονομικής ανάπτυξης (Johannesson & Huijbens 2010). Υπάρχει, ωστόσο εκπληκτικά μικρή συζήτηση σχετικά με τους τρόπους με τον οποίο ο τουρισμός μπορεί να συμβάλλει στην χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση, ως αποτέλεσμα μιας ανασφαλούς αγοράς και του ασταμάτητου δανεισμού της κυβέρνησης για επενδύσεις σε μη παραγωγικές υποδομές. Για παράδειγμα, η φιλοξενία των θερινών ολυμπιακών Αγώνων από την Αθήνα το 2004 είχε ένα κόστος που κυμαίνεται μεταξύ 9.000.000 και 12.000.000 ευρώ και το οποίο είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθεί σημαντικά το δημόσιο χρέος, με το έλλειμμα του προϋπολογισμού του 2004 να ανεβαίνει πάνω από 6% (Preuss, 2004).

Σύμφωνα λοιπόν με το άρθρο, υπάρχει επίσης μια σαφής ανάγκη για την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι διάφορες κρίσεις αλληλεπιδρούν η μία με την άλλη και πώς αυτό περιπλέκει την προσπάθεια που γίνεται για την αντιμετώπιση των κρίσεων τόσο σε πολιτικό επίπεδο όσο και στο επίπεδο των επιχειρήσεων .

Author	Χώρα - Δείγμα	Μέθοδος	Μεταβλητές	Συμπεράσματα	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

<p>C. Michael Hall (2010)</p> <p>«Crisis events in tourism: subjects of crisis in tourism»</p>	<p>Αφορά πολλές χώρες</p>	<p>Βασίζεται σε βιβλιογραφικές αναφορές</p>	<p>-</p>	<p>Ο συσχετισμός μεταξύ τουρισμού και κρίσης δείχνει ότι οι οικονομικές και χρηματοπιστωτικές κρίσεις επηρεάζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό τον τουρισμό και ιδιαίτερα όταν αυτές συνδέονται με άλλα γεγονότα, όπως η τρομοκρατία και η αύξηση στο κόστος της ενέργειας. Η συζήτηση για την κρίση στον τουρισμό δημιουργεί θεμελιώδεις ανησυχίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αντιληπτή η έννοια της κρίσης</p>	<p>Ανάλυση της σχέσης μεταξύ της τουριστικής κίνησης και των οικονομικών κρίσεων θα πρέπει να γίνει και τα επόμενα χρόνια καθώς είμαι εν μέσω μιας σημαντικής οικονομικής κρίσης η οποία δεν γνωρίζουμε πόσο ακόμα θα διαρκέσει και πόσο σημαντικές θα είναι οι επιπτώσεις της.</p>
--	---------------------------	---	----------	--	---

Στη συνέχεια, με το «Crisis Communication and Recovery for the Tourism Industry: Lessons from the 2001 Foot and Mouth Disease Outbreak in the United Kingdom» περιγράφεται η επίδραση που έχουν κρίσεις όπως για παράδειγμα οι ασθένειες στον τομέα της τουριστικής βιομηχανίας. Καθώς ο αριθμός των καταστροφών και κρίσεων που πλήττουν την τουριστική βιομηχανία αυξάνονται συνεχώς, καθίσταται αναγκαίο να κατανοήσουμε τη φύση των καταστροφών αυτών και το πώς θα πρέπει να γίνεται η διαχείριση των κρίσεων ώστε να περιοριστούν οι επιπτώσεις τέτοιων περιστατικών.

Αυτό το έγγραφο ορίζει τις κρίσεις και τις και χρησιμοποιεί ως παράδειγμα την ασθένεια του αφθώδους πυρετού (FMD) που παρουσιάστηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο έτσι ώστε να παρουσιαστεί η αντιμετώπιση των κρίσεων τόσο σε εθνικό

όσο και σε τοπικό επίπεδο. Η ανταπόκριση στην περίπτωση της κρίσης του αφθώδους πυρετού ήταν περιορισμένη, εν μέρει λόγω της έλλειψης ετοιμότητας, αλλά επίσης και λόγω της φύσης της επιδημίας του αφθώδους πυρετού καθώς και την ταχύτητα και τη σοβαρότητα της κάλυψης της κατάστασης από τα διεθνή μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Επιπλέον συζητούνται μαθήματα για τους προορισμούς και τις τουριστικές οργανώσεις τα οποία μπορεί να βοηθήσουν στην ανάπτυξη στρατηγικών επικοινωνίας και αντιμετώπισης της κρίσης για τους τουριστικούς οργανισμούς. Η σημασία της διαχείρισης των κρίσεων, είναι ιδιαίτερα μεγάλη και ειδικότερα για τον τουρισμό ο οποίος είναι ιδιαίτερα ευαίσθητος σε εξωτερικές κρίσεις και καταστροφές.

Στην περίπτωση της ασθένειας του αφθώδους πυρετού η έλλειψη επικοινωνίας εν ώρα κρίσης σε τοπικό επίπεδο ήταν εμφανής. Το ξέσπασμα του αφθώδους πυρετού ήταν χαοτικό, όπως σημειώνεται από Fink (1986) και ο κατακερματισμός της τουριστικής βιομηχανίας προκάλεσε μεγάλη σύγχυση και έκανε επιτακτική την ανάγκη χωροταξικού σχεδιασμού πριν να συμβούν τέτοιου είδους περιστατικά.

Author	Χώρα - Δείγμα	Μέθοδος	Μεταβλητές	Συμπεράσματα	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα
Brent W. Ritchie Humphrey Dorrell Daniela Miller Graham A. Miller (2013) «Crisis Communication and Recovery for the Tourism Industry: Lessons from the 2001 Foot and Mouth Disease Outbreak	United Kingdom – Representatives from the British Tourist Authority and from the District council	Secondary and Primary Research Strategy		Στην περίπτωση της ασθένειας του αφθώδους πυρετού η έλλειψη επικοινωνίας εν ώρα κρίσης σε τοπικό επίπεδο ήταν εμφανής. Το ξέσπασμα του αφθώδους πυρετού ήταν χαοτικό και ο κατακερματισμός της τουριστικής βιομηχανίας	Ο τομέας της υγείας προσφέρει χώρο για μελλοντική έρευνα καθώς θεωρείται ότι οι κρίσεις που οφείλονται σε σοβαρές ασθένειες προκαλούν σε μεγαλύτερο βαθμό τον πανικό των μελλοντικών τουριστών και κατά συνέπεια και τη μείωση της τουριστικής κίνησης.

in the United Kingdom»				προκάλεσε μεγάλη σύγχυση και έκανε επιτακτική την ανάγκη χωροταξικού σχεδιασμού πριν να συμβούν τέτοιου είδους περιστατικά.	
------------------------	--	--	--	---	--

Η πρόσφατη συχνότητα και η ένταση των κρίσεων και των καταστροφών που πλήττουν την τουριστική βιομηχανία έχει οδηγήσει στην πραγματοποίηση όλο και περισσότερων ερευνών για τα αίτια, τις επιπτώσεις και τη διαχείριση των κρίσεων. Μέχρι σήμερα, τα περισσότερα έγγραφα και οι συλλογές έχουν λάβει μια ευρεία προσέγγιση, που περιγράφει την προέλευση της εκάστοτε κρίσης από ένα συγκεκριμένο γεγονός που προκάλεσε εν συνεχεία την κρίση στην τουριστική βιομηχανία, ακολουθούμενη από μια εξέταση των διαφορετικών επιδράσεων της κρίσης για τους κατοίκους της περιοχής, το προσωπικό που εργάζεται στις τουριστικές επιχειρήσεις, τους τουρίστες και τους τουριστικούς οργανισμούς ή ακόμα και τις επιδράσεις στο περιβάλλον και στις υποδομές. Έχουν, επίσης, συζητηθεί διάφορες προσπάθειες διάσωσης καθώς και τα καθήκοντα των υπευθύνων της διαχείρισης των κρίσεων επισημαίνοντας την ανάγκη για σχεδιασμό προκειμένου να μετριαστούν οι συνέπειες οποιασδήποτε μελλοντικής καταστροφής.

Η παρούσα έρευνα – εργασία, με τίτλο «Tourism Crises and Marketing Recovery Strategies» (Noel Scott, Eric Laws, Bruce Prideaux, 2008) διαφέρει από τις υπόλοιπες στο γεγονός ότι επικεντρώνεται σε μία φάση των καθηκόντων των διαχειριστών ύστερα από τις άμεσες συνέπειες της κρίσης που θα πρέπει να

αντιμετωπιστούν. Η φάση αυτή λοιπόν αφορά τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να ξαναχτιστεί η αγορά του τουρισμού ή πώς θα αναδειχτεί ξανά ο προορισμός που έχει βιώσει μια σημαντική καταστροφή, και πώς να μάθουν από την εμπειρία αυτή να προχωρούν στο σχεδιασμό για μια μελλοντική κρίση.

Πιο αναλυτικά, ο κυριότερος στόχος αυτής της έρευνας, και του παρόντος εγγράφου, είναι να επικεντρωθεί η προσοχή στη φάση της ανάκαμψης μετά την κρίση στον τομέα του τουρισμού. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, υπάρχει μια αναπτυσσόμενη λογοτεχνία για τη διαχείριση της τουριστικής κρίσης και είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε ότι σημαντική πρόοδος έχει γίνει στο προ-σχεδιασμό για την αποφυγή ή τον μετριασμό μελλοντικών καταστροφών. Ενώ μερικές από τις κρίσεις που προκαλούν την ανάγκη για την ανάκτηση της τουριστικής κίνησης προέρχονται από ανθρωπιστικές κρίσεις και απαιτούν επείγουσες απαντήσεις στις άμεσες ανάγκες των κατοίκων καθώς και των τουριστών, άλλοι έχουν τη γένεσή τους στη φύση. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην υποδομή που υποστηρίζει την τουριστική βιομηχανία και κυρίως στο μάρκετινγκ το οποίο θα βοηθήσει στο να αλλάξουν οι αντιλήψεις των επισκεπτών ότι ο προορισμός είναι επικίνδυνος για να τον επισκεφτούν. Τέλος, ταχεία ανάκαμψη του τουριστικού τομέα είναι σημαντική ιδίως για τις χώρες και τις περιφέρειες που εξαρτώνται από τον τουρισμό.

Author	Χώρα - Δείγμα	Μέθοδος	Μεταβλητές	Συμπεράσματα	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα
<p>Noel Scott, Eric Laws. Bruce Prideaux (2007)</p> <p>«Tourism Crises and Marketing Recovery Strategies»</p>		<p>Theoretical research – Phase 5 of Falkner’s model</p>		<p>Εδώ, η προσοχή των ερευνητών επικεντρώνεται περισσότερο στη φάση της ανάκαμψης μετά την κρίση στον τομέα του τουρισμού. Ενώ μερικές από τις κρίσεις που προκαλούν την ανάγκη για την ανάκτηση της τουριστικής κίνησης προέρχονται από ανθρωπιστικές κρίσεις και απαιτούν επείγουσες απαντήσεις στις άμεσες ανάγκες των κατοίκων καθώς και των τουριστών, άλλοι έχουν τη γένεσή τους στη φύση. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην υποδομή που υποστηρίζει την τουριστική</p>	<p>Προτείνεται περαιτέρω έρευνα στη φάση ανάπτυξης καθώς πολλές φορές η πρόληψη των κρίσεων, ιδιαίτερα αυτών που προκαλούνται από η φύση, δεν είναι εφικτή με αποτέλεσμα να είναι πολύ σημαντική η ανάπτυξη ενός σχεδιασμού αντιμετώπισης των επιπτώσεων και αναγέννησης μετά από αυτές.</p>

				βιομηχανία και κυρίως στο μάρκετινγκ το οποίο θα βοηθήσει στο να αλλάξουν οι αντιλήψεις των επισκεπτών	
--	--	--	--	--	--

Το ίδιο θέμα αντιμετωπίζεται και στο επόμενο άρθρο με τίτλο «Crisis Management in Tourism: Preparing for Recovery» (Christof Pforr, Peter J Hosie, 2008), το οποίο ασχολείται εκτενέστερα με την πρόβλεψη και την προετοιμασία για την αντιμετώπιση της απειλής των κρίσεων από φυσικές καταστροφές καθώς και από καταστροφές που προκαλούνται από τους ανθρώπους και αποτελούν σημαντική πρόκληση για τον τουρισμό. Ως βιομηχανία, ο τουρισμός είναι ιδιαίτερα ευαίσθητος σε αρνητικά γεγονότα και είναι ένας τομέας ο οποίος σε σταθερή σχεδόν βάση απειλείται από κρίσεις.

Πριν από τις καταστροφές της 9/11 και το ασιατικό τσουνάμι του 2004, η διαχείριση των κρίσεων στον τομέα του τουρισμού αποτελούσε αναγκαία κατάσταση. Πιο αναλυτικά το στάδιο της προετοιμασίας της διαχείρισης των κρίσεων στον τομέα του τουρισμού είναι η πραγματική αρχή της οποιασδήποτε στρατηγικής για την ανάκαμψη. Η ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου στο επίπεδο της βιομηχανίας και των επιχειρήσεων είναι ένας τρόπος για τη μείωση της ευπάθειας των τουριστικών επιχειρήσεων σε κρίσεις. Τέλος, προτείνονται μέτρα που μπορούν να ληφθούν για την προετοιμασία των τουριστικών επιχειρήσεων για καταστάσεις κρίσης.

Author	Χώρα - Δείγμα	Μέθοδος	Μεταβλητές	Συμπεράσματα	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα
<p>Christof Pforr, Peter J Hosie (2007)</p> <p>«Crisis Management in Tourism: Preparing for Recovery»</p>	<p>ΗΠΑ Ασία</p>	<p>Theoretical framework based on many crisis management models such as by Caplan, Slatter, Smith, etc.</p>		<p>Οι καταστροφές στις 11/9 καθώς και το τσουνάμι το 2004 ήταν μία αρχή για την διαπίστωση πως η διαχείριση των κρίσεων στον τομέα του τουρισμού αποτελούσε αναγκαία κατάσταση. Πιο αναλυτικά το στάδιο της προετοιμασίας της διαχείρισης των κρίσεων στον τομέα του τουρισμού είναι η πραγματική αρχή της οποιασδήποτε στρατηγικής για την ανάκαμψη. Η ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου στο επίπεδο της βιομηχανίας και των επιχειρήσεων είναι ένας τρόπος για τη μείωση της ευπάθειας των τουριστικών επιχειρήσεων σε κρίσεις</p>	<p>Οι προτάσεις για επιπλέον έρευνα αφορούν το ανθρώπινο κεφάλαιο το οποίο θα πρέπει να αναπτυχθεί έτσι ώστε δεδομένα όπως οι υποδομές στον τομέα του τουρισμού να βοηθούν πιο ενεργά στην ανάκαμψη μετά την κρίση</p>

Το άρθρο με τίτλο «Managing a Tourism Crisis in Southeast Asia: The Role of National Tourism Organizations» (Joan Henderson, 2008) εξετάζει τις συνέπειες για τον τουρισμό των δυσμενών συνθηκών στη Νοτιοανατολική Ασία κατά τα τέλη της δεκαετίας του 1990, όταν η περιοχή αντιμετώπισε μια οικονομική κρίση σε συνδυασμό με τη ρύπανση του περιβάλλοντος και την πολιτική αβεβαιότητα που επικρατούσε στην περιοχή. Με βάση δημοσιευμένα στοιχεία, οι επιπτώσεις των γεγονότων στις τουριστικές αφίξεις ήταν σημαντικές.

Η φύση της κρίσης που περιγράφεται στο έγγραφο πρότεινε τον εξαιρετικό της χαρακτήρα και αυτό επιβεβαιώνεται από τα επτά συστατικά της κλίμακας Brechner (1978) τα οποία είναι η πηγή, η βαρύτητα, η πολυπλοκότητα, η ένταση, η διάσταση του χρόνου, των επικοινωνιών και των ενδεχόμενων αποτελεσμάτων. Οι πηγές αυτές είναι εξωτερικές και ανάλογα με τη σοβαρότητα και την έντασή τους απειλούν την παγκόσμια οικονομία και υπονομεύουν την εθνική ασφάλεια, προκαλώντας βλάβη του περιβάλλοντος στο σύνολο της περιοχής.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, δυσμενείς συνθήκες επηρέασαν το σύνολο της βιομηχανίας σε ολόκληρη την περιοχή με τις επιπτώσεις όμως να μην περιορίζονται σε ένα μόνο οργανισμό ή σε ένα μόνο έθνος. Για το λόγο αυτό είναι επιτακτική η ανάγκη να γίνεται πρόβλεψη και σχεδιασμός για την αντιμετώπιση κρίσεων και να αναλάβουν ηγετικό ρόλο οι οποιεσδήποτε στρατηγικές διαχείρισης.

Author	Χώρα - Δείγμα	Μέθοδος	Μεταβλητές	Συμπεράσματα	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα
<p>Joan Henderson (2002)</p> <p>«Managing a Tourism Crisis in Southeast Asia: The Role of National Tourism Organisations»</p>	<p>Southeast Asia (Thailand, Singapore etc)</p>	<p>Theoretical framework</p>		<p>Η φύση της κρίσης που περιγράφεται στο έγγραφο πρότεινε τον εξαιρετικό της χαρακτήρα και αυτό επιβεβαιώνεται από τα επτά συστατικά της κλίμακας Brechner (1978) τα οποία είναι η πηγή, η βαρύτητα, η πολυπλοκότητα, η ένταση, η διάσταση του χρόνου, των επικοινωνιών και των ενδεχόμενων αποτελεσμάτων. Οι πηγές αυτές είναι εξωτερικές και ανάλογα με τη σοβαρότητα και την έντασή τους απειλούν την παγκόσμια οικονομία και υπονομεύουν την εθνική ασφάλεια, προκαλώντας βλάβη του περιβάλλοντος στο σύνολο της</p>	<p>Είναι απαραίτητη η περαιτέρω έρευνα στον τομέα της πρόβλεψης της φύσης και του μεγέθους της κρίσης.</p>

				περιοχής.	
--	--	--	--	-----------	--

Τουρισμός και τρομοκρατία

Σε άρθρο τους, οι Sevil F. Sonmez, Yiorgos Apostolopoulos και Peter Tarlow προσπαθούν να μας δώσουν μία σαφέστερη εικόνα σχετικά με τα προβλήματα τα οποία μπορεί να προκαλέσει το φαινόμενο της τρομοκρατίας στον τουρισμό, ο οποίος σύμφωνα και με προηγούμενες μελέτες έχει βρεθεί ότι επηρεάζεται σημαντικά από ποικίλες διαταραχές, όπως για παράδειγμα την οικονομική ύφεση, οι φυσικές καταστροφές καθώς και πιθανές ασθένειες που μπορεί να εμφανιστούν. Εκτός βέβαια από όλα τα παραπάνω, η τρομοκρατία και οι διάφορες περιστάσεις βίας που μπορεί να εκδηλωθούν μπορεί να προκαλέσουν σημαντική μείωση στα κέρδη της τουριστικής βιομηχανίας, η οποία αποτελεί μία από τις σημαντικότερες και πιο κερδοφόρες βιομηχανίες του κόσμου, προσφέροντας μέχρι και 3,6 τρισεκατομμύρια δολάρια στο παγκόσμιο ΑΕΠ, καθώς οι τουρίστες είναι ελεύθερες προσωπικότητες που μπορούν να επιλέξουν πιο ασφαλείς προορισμούς προκειμένου να περάσουν χωρίς φόβο τις λίγες μέρες που έχουν στη διάθεσή τους για να ξεκουραστούν.

Στη συνέχεια, γίνεται μία προσπάθεια να παρουσιαστούν κάποιες προτάσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα μπορέσουν οι επιχειρήσεις να διαχειριστούν αυτήν την κρίσιμη κατάσταση μέσω στρατηγικών για την προστασία και την

αποκατάσταση της εικόνας μιας χώρας και της ασφάλειας της έτσι ώστε να καθησυχαστούν οι δυνητικοί επισκέπτες. Συνοπτικά οι προτάσεις είναι οι εξής:

- Κάθε τουριστικός προορισμός θα πρέπει να διαθέτει ένα σχέδιο διαχείρισης κρίσεων που θα διευκολύνει την ανάκαμψη από τις αρνητικές επιπτώσεις της τρομοκρατίας και το οποίο αναγράφεται αναλυτικά με όλες τις απαραίτητες ενέργειες μέσα σε στον αντίστοιχο οδηγό.
- Στην αποκατάσταση της κρίσης θα πρέπει να συμμετέχουν όλοι, δηλαδή οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι, οι τοπικοί ηγέτες καθώς και οι επαγγελματίες του κλάδου του τουρισμού

Author	Χώρα - Δείγμα	Μέθοδος	Μεταβλητές	Συμπεράσματα	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα
<p>«Tourism in Crisis: Managing the Effects of Terrorism»</p> <p>SEVIL F. SÖNMEZ, YIORGOS APOSTOLOPOULOS, AND PETER TARLOW (1999)</p>	<p>Many countries such as Egypt and north Ireland</p>	<p>Theoretical framework</p>		<p>Ο τουρισμός επηρεάζεται σημαντικά από ποικίλες διαταραχές, όπως για παράδειγμα την οικονομική ύφεση, οι φυσικές καταστροφές καθώς και πιθανές ασθένειες που μπορεί να εμφανιστούν. Εκτός βέβαια από όλα τα παραπάνω, η τρομοκρατία και οι διάφορες περιστάσεις βίας που μπορεί να εκδηλωθούν μπορεί να προκαλέσουν</p>	<p>Κάθε τουριστικός προορισμός θα πρέπει να διαθέτει ένα σχέδιο διαχείρισης κρίσεων που θα διευκολύνει την ανάκαμψη από τις αρνητικές επιπτώσεις της τρομοκρατίας και το οποίο αναγράφεται αναλυτικά με όλες τις απαραίτητες ενέργειες μέσα σε στον αντίστοιχο οδηγό.</p> <p>Επιπλέον, στην</p>

				σημαντική μείωση στα κέρδη της τουριστικής βιομηχανίας, η οποία αποτελεί μία από τις σημαντικότερες και πιο κερδοφόρες βιομηχανίες του κόσμου	αποκατάσταση της κρίσης θα πρέπει να συμμετέχουν όλοι, δηλαδή οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι, οι τοπικοί ηγέτες καθώς και οι επαγγελματίες του κλάδου του τουρισμού
--	--	--	--	---	---

Με τον ίδιο τρόπο, ο Yoel Mansfeld ασχολείται με την διαχείριση των κρίσεων της τρομοκρατίας, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν σοβαρά πλήγματα στον τομέα του τουρισμού, χρησιμοποιώντας ως παράδειγμα την ισραηλινή εμπειρία. Πιο αναλυτικά, χρησιμοποιήθηκαν τα στατιστικά αποτελέσματα σχετικά με τις διεθνείς τουριστικές αφίξεις καθώς και τις καταστάσεις ασφαλείας που έχουν επηρεάσει σε πολύ μεγάλο ποσοστό την τουριστική κίνηση στη χώρα του Ισραήλ.

Το Ισραήλ, από το 1967, είχε τη δυνατότητα να γίνει ένας κορυφαίος τουριστικός προορισμός στην περιοχή της Μέσης Ανατολής, με προϋπόθεση όμως να έχει εξασφαλιστεί η ειρήνη και η σταθερότητα στην περιοχή, η μη τήρηση της οποίας προκαλεί φόβο στους επίδοξους επισκέπτες της χώρας. Πιο αναλυτικά, από το 1967, το Ισραήλ έχει γνωρίσει σημαντική ανάπτυξη του τομέα του τουρισμού με σημαντικές όμως διακυμάνσεις οι οποίες οφείλονται στις πολεμικές συρράξεις και στις καταστάσεις τρομοκρατίας που εμφανίστηκαν κατά καιρούς στην περιοχή. Συγκεκριμένα, υπάρχουν έξι μεγάλοι κύκλοι πτώσης του τουρισμού και στη συνέχεια ανάκτησής του από το 1967 και μετά.

Τέλος, με βάση τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την περίπτωση του Ισραήλ, δίνονται κάποιες κατευθυντήριες γραμμές για την αντιμετώπιση των κύκλων της βίας και του τουρισμού, όπως για παράδειγμα την παρακολούθηση των

γεγονότων του παρελθόντος προκειμένου να είναι επιτυχής η μελλοντική διαχείριση κρίσεων και τη συνεργασία των χωρών που έχουν πληγεί από παρόμοιες καταστάσεις πολέμων και τρομοκρατίας, έτσι ώστε να ανταλλάσουν γνώσεις και εμπειρίες για την αποτελεσματική διαχείριση των κρίσεων.

Author	Χώρα - Δείγμα	Μέθοδος	Μεταβλητές	Συμπεράσματα	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα
<p>«Cycles of War, Terror, and Peace: Determinants and Management of Crisis and Recovery of the Israeli Tourism Industry»</p> <p>YOEL MANSFELD (1999)</p>	Ισραήλ	It is using statistics of international tourist arrivals	Ως μεταβλητές μπορούμε να θεωρήσουμε τους κύκλους από τους οποίους πέρασε ο τουρισμός στο Ισραήλ, όπως ο κύκλος «Six day war» και « Yom Kippur»	Το Ισραήλ, από το 1967, είχε τη δυνατότητα να γίνει ένας κορυφαίος τουριστικός προορισμός στην περιοχή της Μέσης Ανατολής, με προϋπόθεση όμως να έχει εξασφαλιστεί η ειρήνη και η σταθερότητα στην περιοχή, η μη τήρηση της οποίας προκαλεί φόβο στους επίδοξους επισκέπτες της χώρας. Πιο αναλυτικά, από το 1967, το Ισραήλ έχει γνωρίσει σημαντική ανάπτυξη του τομέα του τουρισμού με	Δίνονται κάποιες κατευθυντήριες γραμμές για την αντιμετώπιση των κύκλων της βίας και του τουρισμού, όπως για παράδειγμα την παρακολούθηση των γεγονότων του παρελθόντος προκειμένου να είναι επιτυχής η μελλοντική διαχείριση κρίσεων και τη συνεργασία των χωρών που έχουν πληγεί από παρόμοιες καταστάσεις πολέμων και τρομοκρατίας

				<p>σημαντικές όμως διακυμάνσεις οι οποίες οφείλονται στις πολεμικές συρράξεις και στις καταστάσεις τρομοκρατίας που εμφανίστηκαν κατά καιρούς στην περιοχή. Συγκεκριμένα, υπάρχουν έξι μεγάλοι κύκλοι πτώσης του τουρισμού και στη συνέχεια ανάκτησής του από το 1967 και μετά.</p>	
--	--	--	--	---	--

Εν συνεχεία, θα πρέπει να κάνουμε μία αναφορά σε άρθρο των Russell Smyth, Ingrid Nielsen και Vinod Mishra, το οποίο προσπαθεί να εντοπίσει κατά πόσο οι διάφορες τρομοκρατικές ενέργειες στο Μπαλί μπορούν να επηρεάσουν σε μόνιμη βάση τις τουριστικές αφίξεις στην περιοχή.

Πιο αναλυτικά χρησιμοποιήθηκαν μονομεταβλητές και ένα πίνακας πολλαπλασιαστή Lagrange προκειμένου να γίνει ένα τεστ μοναδιαίας ρίζας προκειμένου να διαπιστωθεί αν το σοκ που προκαλείται στις τουριστικές αφίξεις είναι μόνιμο ή παροδικό.

Τα αποτελέσματα τα οποία προέκυψαν από τον παραπάνω έλεγχο μας οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι οι τρομοκρατικές επιθέσεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια στο Μπαλί μείωσαν το ρυθμό ανάπτυξης της άφιξης των τουριστών, μία κίνηση όμως η οποία είναι περισσότερο προσωρινή

και κατά συνέπεια ο τομέας του τουρισμού στο Μπαλί είναι μακροπρόθεσμα βιώσιμος.

Τέλος, οι Adam Blake και M. Thea Sinclair, παρουσιάζουν την απροσδόκητη και απότομη κάμψη της τουριστικής βιομηχανίας λόγω της μειωμένης ζήτησης από την πλευρά των εν δυνάμει τουριστών χρησιμοποιώντας ως χαρακτηριστικό παράδειγμα την κάμψη της τουριστικής ζήτησης στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής μετά την τρομοκρατική επίθεση που έλαβε χώρα την 11^η Σεπτεμβρίου 2001.

Το σοκ αυτό που υπέστη η τουριστική βιομηχανία μετά την 11^η Σεπτεμβρίου λόγω της μεγάλης μείωσης στη ζήτηση για ταξίδια, είχε σημαντικές επιπτώσεις στην ευημερία, στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ενώ παράλληλα δεν άφησε ανεπηρέαστη και την απασχόληση καθώς ένας μεγάλος αριθμός εργαζομένων στον τουριστικό τομέα βρέθηκε μέσα σε λίγο χρονικό διάστημα χωρίς δουλειά.

Για το λόγο αυτό ήταν απαραίτητη η λήψη μέτρων από την πλευρά της κυβέρνησης με σκοπό την αντιμετώπιση της πτώσης της ζήτησης και τη σταδιακή προσαρμογή σε μια νέα πραγματικότητα και ισορροπία.

5. Έρευνα σχετικά με την άποψη των Ελλήνων όσον αφορά την επιλογή της Αιγύπτου ως τουριστικό προορισμό

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι ο εντοπισμός και η ανάλυση στη συνέχεια των προβλημάτων που προκύπτουν στην τουριστική ζήτηση σε όλες τις χώρες οι οποίες αποτελούν εν δυνάμει τουριστικούς προορισμούς λόγω των κρίσεων που μπορεί να λάβουν χώρα κατά καιρούς στις περιοχές αυτές όπως για παράδειγμα τρομοκρατικές επιθέσεις, ασθένειες καθώς και η οικονομική κρίση η οποία έχει πλήξει τα τελευταία τρία χρόνια πολλές χώρες της Ευρώπης και παγκοσμίως, συμπεριλαμβανομένης και της χώρας μας της Ελλάδας.

Παράλληλα σκοπός είναι η καταγραφή των απόψεων και του τρόπου με τον οποίο αντιδρούν οι ίδιοι οι πολίτες – τουρίστες σε τέτοιες περιπτώσεις καθώς και ποιες μπορεί να είναι οι προτιμήσεις σε ταξιδιωτικούς προορισμούς εν μέσω κρίσεων όπως αυτών που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια επιλογής μια έρευνας όσον αφορά την πρωτοτυπία, την αξιοπιστία καθώς και το επιστημονικό της ενδιαφέρον, θα λέγαμε ότι η μελέτη αυτή αποτελεί μια ολοκληρωμένη αναφορά στον Ελλαδικό χώρο και στις απόψεις των Ελλήνων τουριστών για προορισμούς που ενέχουν κάποιον κίνδυνο όπως για παράδειγμα η Αίγυπτος, ενώ παράλληλα γίνεται μια προσπάθεια να αποτελέσει εφελτήριο για άλλες μελλοντικές έρευνες και να συμβάλει αποτελεσματικά στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου σχεδίου για την αντιμετώπιση και γιατί όχι την πρόληψη τέτοιου είδους κρίσεων στον τουρισμό.

➤ Υλικό και μέθοδος

Το υλικό που αποφασίστηκε να χρησιμοποιήσουμε για την έρευνα είναι 284 ερωτηθέντες οι οποίοι κλήθηκαν να απαντήσουν αφού πρώτα διαβάσουν κάποιο σχετικό άρθρο.

Για τη συλλογή του κατάλληλου ερευνητικού υλικού χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια ειδικά σχεδιασμένα για της ανάγκες της συγκεκριμένης έρευνας. Συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και περιλαμβάνει δημογραφικά στοιχεία, πληροφορίες για τις προτιμήσεις των συμμετεχόντων σε καθώς και την άποψή τους για την Αίγυπτο ως τουριστικό προορισμό.

Εν συνεχεία, για την ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν χρησιμοποιήθηκαν τα προγράμματα Microsoft Office Excel και SPSS. Για την καλύτερη οργάνωση, απεικόνιση, παρουσίαση και αξιολόγηση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν γραφήματα και πίνακες τα οποία κάνουν πιο εύκολη την κατανόηση των αποτελεσμάτων.

Πιο αναλυτικά, τα άρθρα τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την πραγματοποίηση της έρευνας είναι τα εξής :

i. Τραγικό αεροπορικό δυστύχημα στην Αίγυπτο

Συνολικά 68 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους και 527 τραυματίστηκαν με 400 μεταξύ αυτών να παραμένουν για νοσηλεία στα νοσοκομεία, μετά την πτώση αεροσκάφους των Αιγυπτιακών Αερογραμμών κοντά σε τουριστική περιοχή, κοντά στην πρωτεύουσα της Αιγύπτου, Κάιρο. Αιτία του τραγικού δυστυχήματος φαίνεται να είναι το μπακάουτ στον Πύργο Ελέγχου του αεροδρομίου του Καΐρου. Εκτός από το αεροδρόμιου της πρωτεύουσας, σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης τέθηκαν και τα υπόλοιπα αεροδρόμια της χώρας.

ii. Καταστροφικός σεισμός της Αιγύπτου

Το Υπουργείο Υγείας της χώρας ανακοίνωσε ότι συνολικά 68 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους και 527 τραυματίστηκαν με 400 μεταξύ αυτών να παραμένουν για νοσηλεία στα νοσοκομεία, κατά το χθεσινό καταστροφικό σεισμό. Το επίκεντρο του σεισμού, που ήταν της τάξης άνω των 7 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ, είναι κοντά στην πρωτεύουσα της Αιγύπτου, Κάιρο.

Στην πόλη έχουν πέσει τουλάχιστον 150 κτίρια και η πόλη έχει τεθεί σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης. Εκτός από το Κάιρο, η κατάσταση εκτάκτου ανάγκης επεκτάθηκε και στις άλλες, μεγάλες πόλεις της Αιγύπτου για να υπάρξει μεγαλύτερος έλεγχος των πιθανών ζημιών που έχουν προκληθεί σε περίπτωση κάποιου μετασεισμού που δεν έχει αποκλειστεί από τους σεισμολόγους.

iii. *Επιδημία ενός νέου τύπου γρίπης πλήττει την Αίγυπτο*

Το Υπουργείο Υγείας της χώρας ανακοίνωσε ότι συνολικά 68 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους και 527 τραυματίστηκαν με 400 μεταξύ αυτών να παραμένουν για νοσηλεία στα νοσοκομεία, μετά την επιδημία ενός νέου τύπου γρίπης που έπληξε τη χώρα. Οι αρχές αναφέρουν ότι πρόκειται για τη σοβαρότερη επιδημία των τελευταίων δέκα ετών. Εκτός από το Κάιρο, η κατάσταση έκτακτης ανάγκης επεκτάθηκε και στις άλλες μεγάλες πόλεις της Αιγύπτου γιατί υπάρχει ο φόβος επέκτασης της επιδημίας.

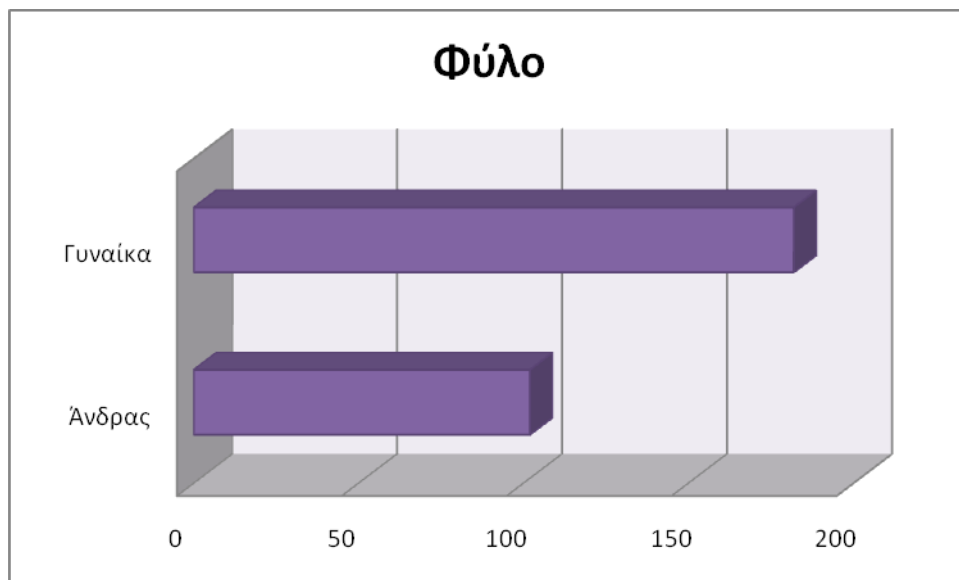
iv. *Αιματηρές τρομοκρατικές επιθέσεις στην Αίγυπτο*

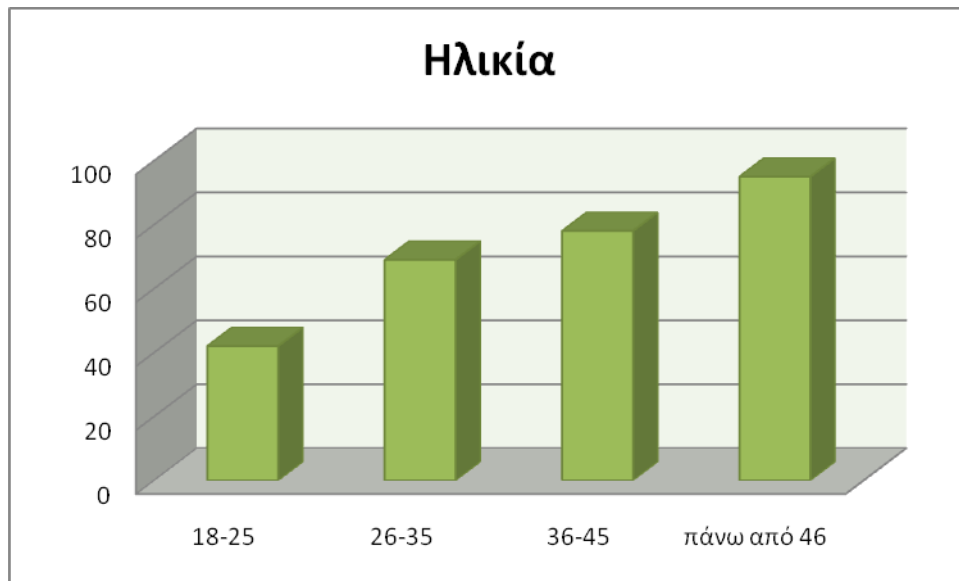
Το Υπουργείο Υγείας της χώρας ανακοίνωσε ότι συνολικά 68 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους και 527 τραυματίστηκαν με 400 μεταξύ αυτών να παραμένουν για νοσηλεία στα νοσοκομεία, κατά τις χθεσινές τρομοκρατικές επιθέσεις εξτρεμιστών στην πρωτεύουσα της Αιγύπτου, Κάιρο. Οι αιματηρές επιθέσεις αυτοκτονίας είχαν στόχο διάφορα κτήρια πολυεθνικών επιχειρήσεων. Εκτός από το Κάιρο η κατάσταση έκτακτης ανάγκης επεκτάθηκε και στις άλλες μεγάλες πόλεις της Αιγύπτου γιατί υπάρχει ο φόβος για νέες επιθέσεις.

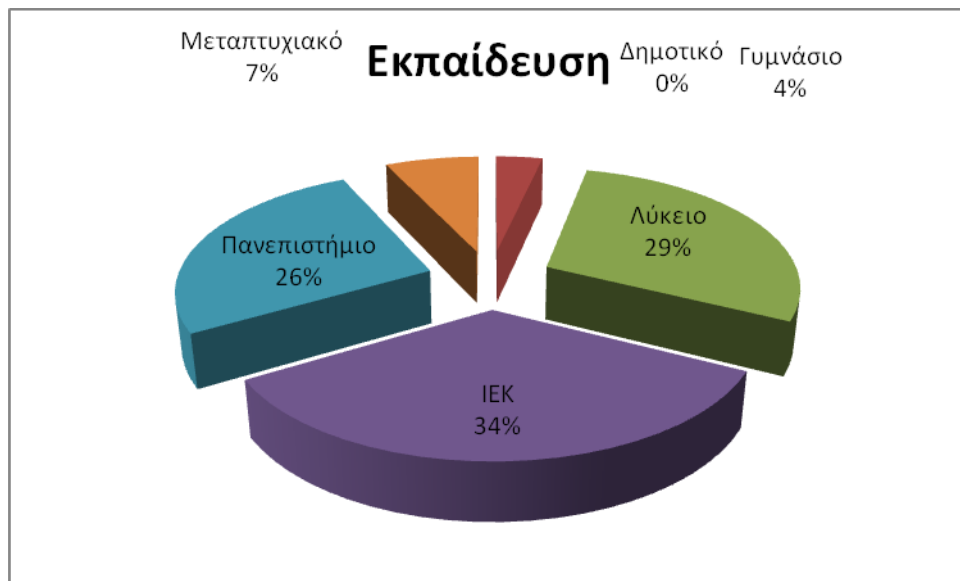
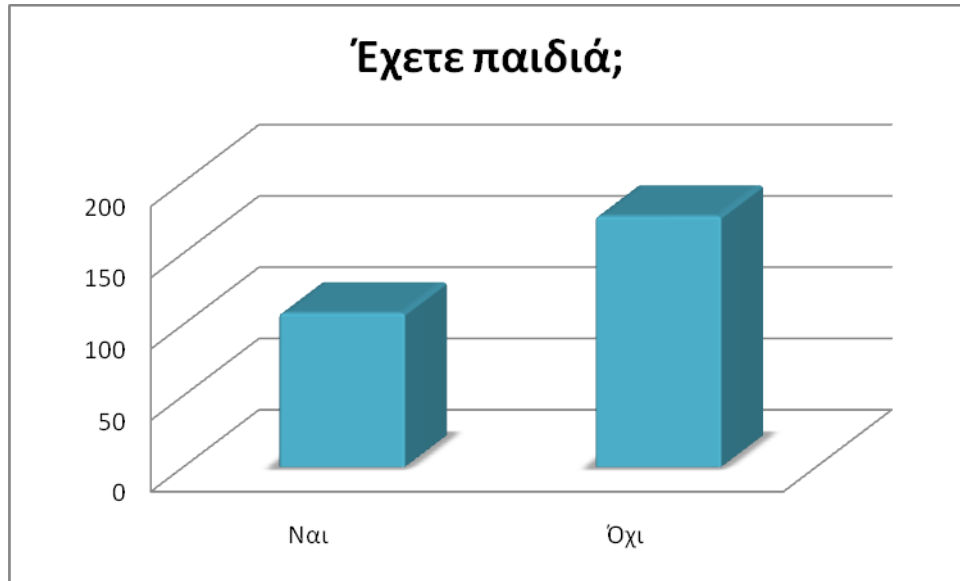
v. *Αιματηρές διαδηλώσεις στην Αίγυπτο*

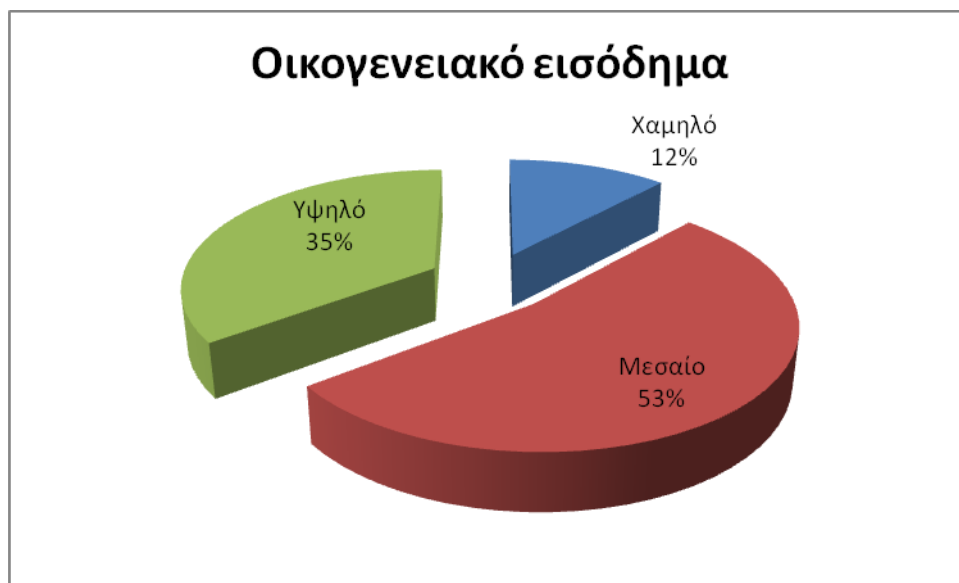
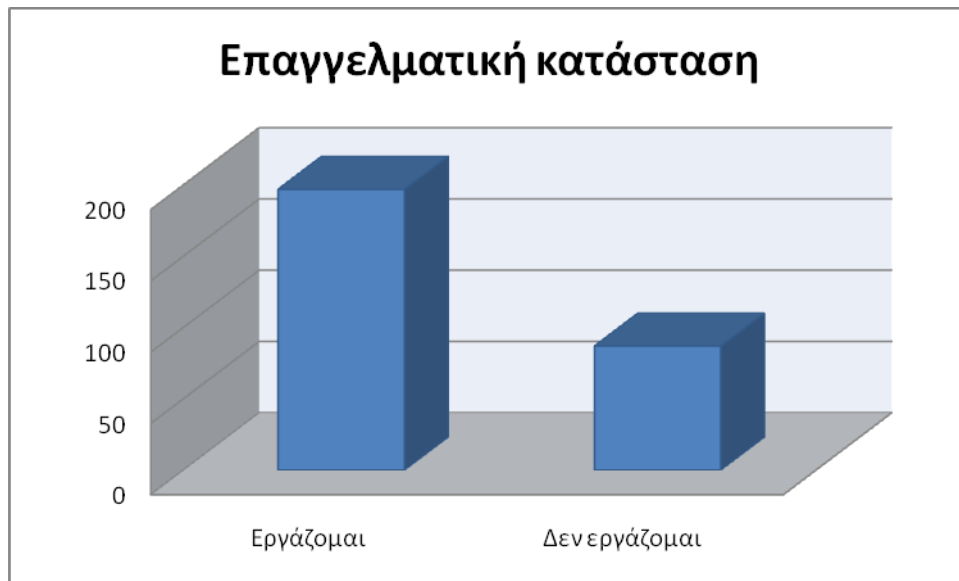
Το Υπουργείο Υγείας της χώρας ανακοίνωσε ότι συνολικά 68 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους και 527 τραυματίστηκαν με 400 μεταξύ αυτών να παραμένουν για νοσηλεία στα νοσοκομεία, κατά τις χθεσινές συγκρούσεις της αστυνομίας με αντικυβερνητικούς διαδηλωτές στην πρωτεύουσα της Αιγύπτου, Κάιρο. Τα αιματηρά επεισόδια ξεκίνησαν χθες μεταξύ των διαδηλωτών που ζητούν την παραίτηση της κυβέρνησης και των αστυνομικών δυνάμεων. Εκτός από το Κάιρο, η κατάσταση έκτακτης ανάγκης επεκτάθηκε και στις άλλες μεγάλες πόλεις της Αιγύπτου για να υπάρξει μεγαλύτερος έλεγχος των αντικυβερνητικών διαδηλωτών από την αστυνομία.

Πριν περάσουμε στην ανάλυση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τις ερωτήσεις οι οποίες σχετίζονται με την περιοχή της Αιγύπτου, θα παρουσιάσουμε συνοπτικά τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτηθέντων.

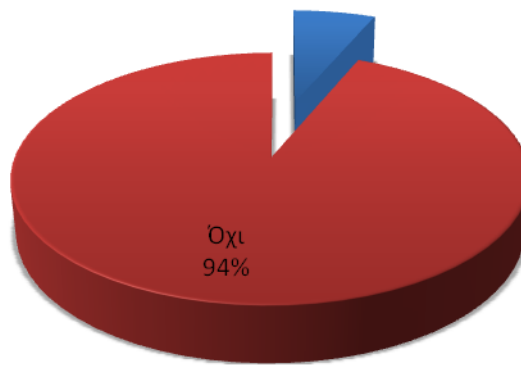
Όπως φαίνεται από τα παραπάνω διαγράμματα η πλειοψηφία των συμμετεχόντων είναι γυναίκες με ηλικία από 36 ετών και πάνω γεγονός που μας δείχνει ότι οι απαντήσεις οι οποίες έχουν δοθεί δεν θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως παρορμητικές, εξαιτίας της μικρής ηλικίας των ερωτηθέντων, αλλά αντίθετα προκύπτουν ύστερα από αρκετή γνώση και εμπειρία. Το γεγονός ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων είναι γυναίκες μας βοηθάει να υποπτευθούμε από την αρχή του ερωτηματολογίου ότι οι απαντήσεις θα είναι αρκετά συντηρητικές με χαρακτηριστικό το αίσθημα της ασφάλειας καθώς οι γυναίκες λειτουργούν περισσότερο με τη λογική

συγκριτικά με τους άνδρες. Επιπλέον η πλειοψηφία των ερωτηθέντων είναι παντρεμένοι με παιδιά, κάτι που δείχνει ότι οι απαντήσεις τους είναι πιθανόν να προκύπτουν από ένα αίσθημα ασφάλειας που θέλουν να προσφέρουν στα μέλη της οικογένειάς τους.

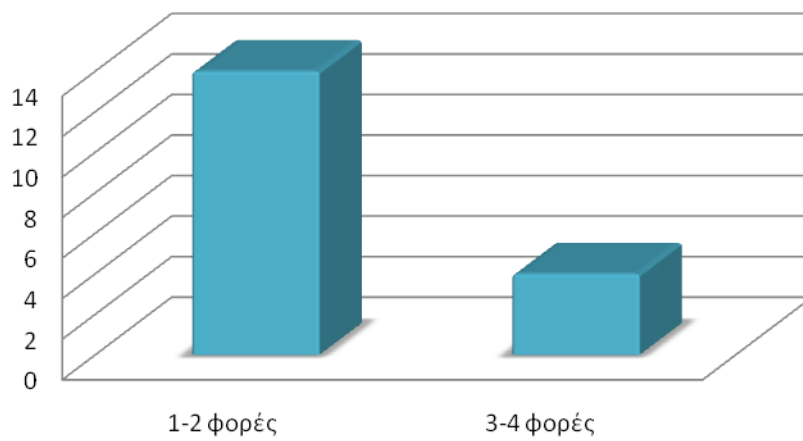
Παρακάτω στο επόμενο διάγραμμα παρουσιάζεται ο αριθμός των ερωτηθέντων οι οποίοι έχουν επιλέξει την Αίγυπτο ως προορισμό, είτε θέλοντας να κάνουν διακοπές είτε λόγω της δουλειάς τους. Το Αποτέλεσμα που προκύπτει είναι ότι ένα πολύ μικρό ποσοστό έχει επισκεφτεί την Αίγυπτο, είτε λόγω κάποιας επαγγελματικής υποχρέωσης, γεγονός που δεν τους άφηνε το περιθώριο να αρνηθούν το ταξίδι, είτε λόγω της επιθυμίας τους για διακοπές. Ακόμα όμως και στη δεύτερη αυτή περίπτωση προτιμούν να πάνε μόνοι είτε με κάποιο φίλο παρά με την οικογένειά τους, κάτι που μπορεί να οφείλεται είτε στο φόβο κάποιας κρίσης στην περιοχή, είτε λόγω του μεγάλου οικονομικού κόστους που συνεπάγεται ένα τέτοιο μακρινό οικογενειακό ταξίδι.

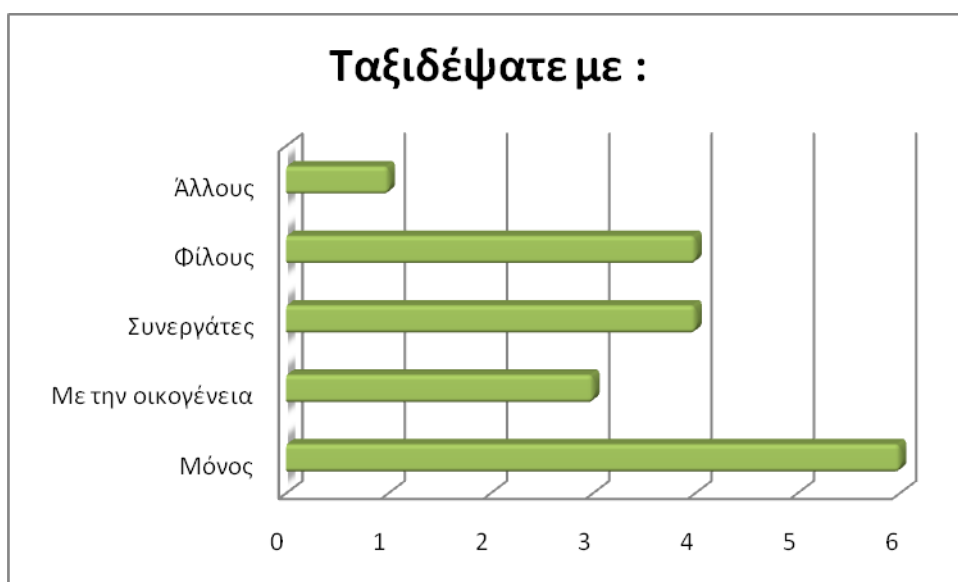
Γιατί όμως επιλέξαμε την Αίγυπτο ως τη χώρα – παράδειγμα για τη δημιουργία του ερωτηματολογίου; Η Αίγυπτος αποτελεί έναν από τους αρχαιότερους τουριστικούς προορισμούς όμως οι τρομοκρατικές επιθέσεις και οι πολιτικές διαταραχές που έλαβαν χώρα στην περιοχή είχαν ως αποτέλεσμα να αυξηθεί το αίσθημα της ανασφάλειας και κατά συνέπεια να μειωθεί σημαντικά ο αριθμός των τουριστών που έφταναν κάθε χρόνο στη χώρα. Παρόλα αυτά, το 2012, έγιναν σημαντικές προσπάθειες από τους υπεύθυνους του τουρισμού στη χώρα να λάβουν μέτρα ώστε να ενισχύσουν το αίσθημα της ασφάλειας δείχνοντας στα μέσα μαζικής επικοινωνίας πώς να παρουσιάζουν την πραγματική διάσταση των γεγονότων και την προσπάθεια αλλαγής και όχι μόνο τα αρνητικά στοιχεία.

Έχετε επισκεφτεί την Αίγυπτο; Ναι
6%

Αν ναι, πόσες φορές;

Προκειμένου βέβαια να κατανοήσουμε περισσότερο τους λόγους που οι Έλληνες στην πλειοψηφία τους, έχοντας ως δείγμα πάντα βέβαια το σύνολο των ερωτηθέντων στους οποίους απευθυνθήκαμε, δεν επιλέγουν ως τουριστικό προορισμό περιοχές όπως η Αίγυπτος, θα δούμε συνοπτικά παρακάτω τον τρόπο με τον οποίο επιλέγουν τις διακοπές τους. Πρώτος και σημαντικότερος παράγοντας λοιπόν που επηρεάζει τον Έλληνα να επιλέξει ένα προορισμό για να κάνει τις διακοπές του είναι το οικονομικό. Επιδιώκει κυρίως να βρίσκει πακέτα με πολύ ελκυστικές τιμές, που συγχρόνως να συνδυάζουν καλές παροχές διαμονής και καλή εξυπηρέτηση. Επίσης

επιλέγει οργανωμένες εκδρομές, και δίνει σημασία σε προορισμούς οι οποίοι προβάλλονται. Αν ο Έλληνας επιλέξει να πάει στο εξωτερικό, θα το κάνει κυρίως για περιηγητικούς λόγους και για να δει και να θαυμάσει αξιοθέατα των χωρών που θα επισκεφθεί.

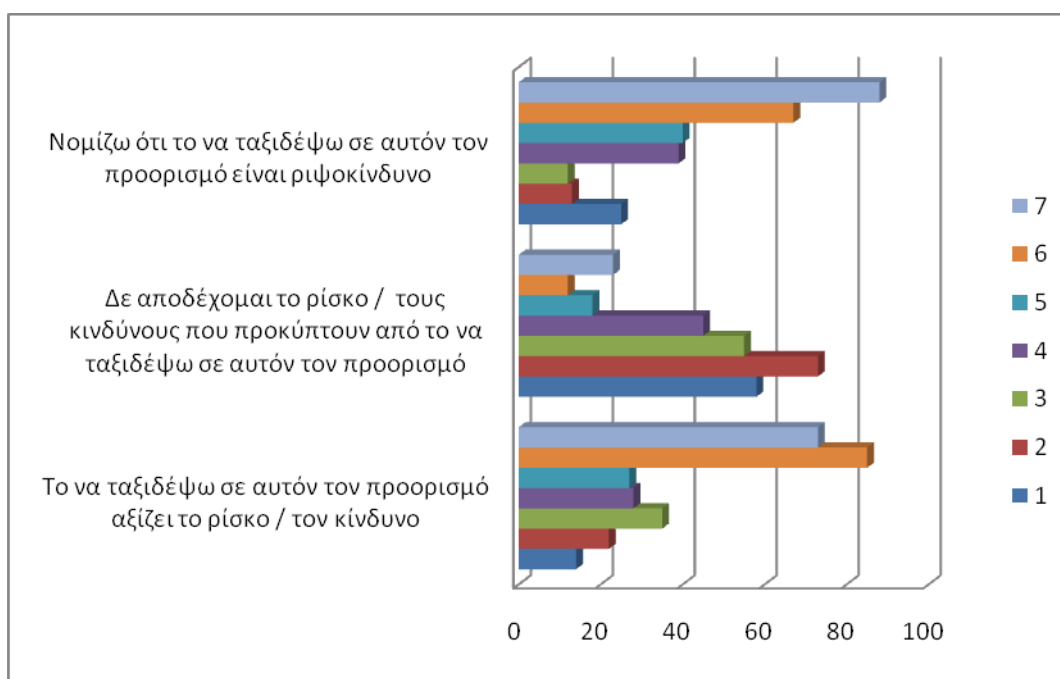
Ο κύριος λόγος που οι Έλληνες προτιμούν να ταξιδεύουν στη χώρα τους αντί για το εξωτερικό είναι το κόστος. Αυτό είναι το πρωταρχικό και το παντοδύναμο κριτήριο για την τελική επιλογή τους. Επίσης, ιδιαίτερα για τις διακοπές του καλοκαιριού, προτιμά την Ελλάδα που του προσφέρει αυτό που πραγματικά αναζητά, δηλαδή τον ήλιο, τη θάλασσα, και τις υπέροχες παραλίες. Πολύ σημαντικό είναι επίσης ότι ο Έλληνας άρχισε να επιζητά βελτίωση του τουριστικού τομέα στην Ελλάδα, κάτι που άρχισε να το βρίσκει, σε πρώτο βέβαια στάδιο, οπότε είναι και πιο ικανοποιημένος. Αναφερόμαστε κυρίως στη βελτίωση των υποδομών, με έμφαση τα ξενοδοχεία, αλλά και στις εναλλακτικές λύσεις που αυτά προσφέρουν, όπως είναι κυρίως τα ξενοδοχεία με υπηρεσίες ευεξίας και ομορφιάς. Εξίσου σημαντικό για τον Έλληνα τουρίστα είναι η αναζήτηση ξεκούρασης, ιδιαίτερα και πάλι τους καλοκαιρινούς μήνες, κάτι που ξέρει πολύ καλά ότι θα το βρει στο εσωτερικό της χώρας του.

Το σύνηθες παράπονο του Έλληνα όταν ταξιδεύει, είτε είναι στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό είναι η τιμή και η ακρίβεια. Ιδιαίτερα για το εξωτερικό, το θέμα της ακρίβειας επικεντρώνεται κυρίως στα αεροπορικά εισιτήρια. Επίσης τα παράπονα του πολλές φορές σχετίζονται και με το θέμα της ποιότητας του φαγητού, αλλά και με θέματα φιλοξενίας, λόγω της δικής του ιδιοσυγκρασίας. Αν θα ταξιδέψει στο εξωτερικό δίνει μεγάλη σημασία στο θέμα της ποιότητας της ξενάγησης και στο καθαρό ξενοδοχείο με άνετα δωμάτια. Στο εξωτερικό ο Έλληνας αντιμετωπίζει κυρίως πρόβλημα ενημέρωσης και ελλιπούς πληροφόρησης με αποτέλεσμα να χάνει πολύτιμο χρόνο από τις διακοπές του.

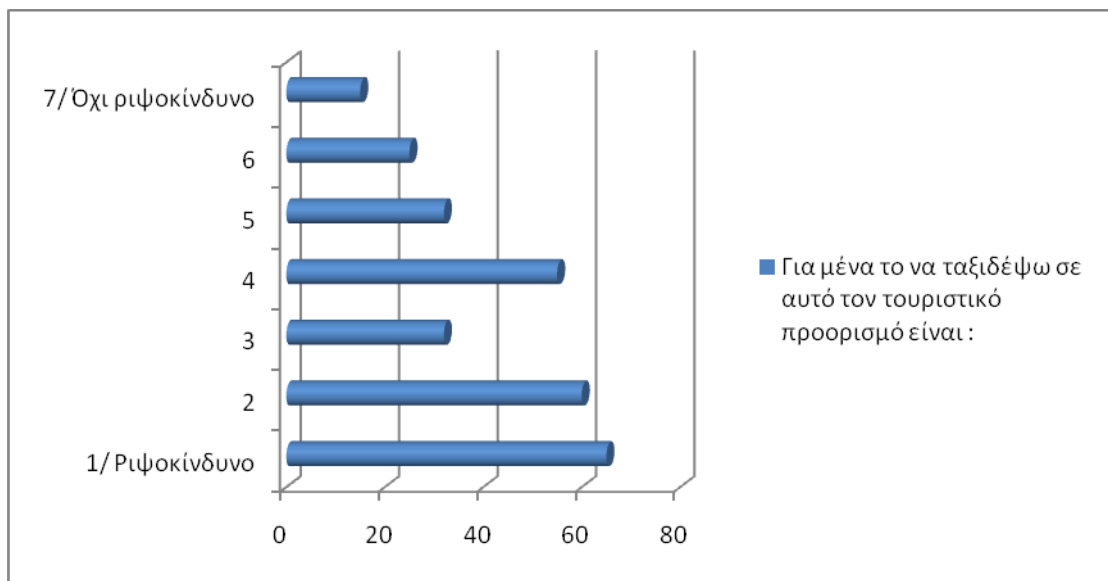
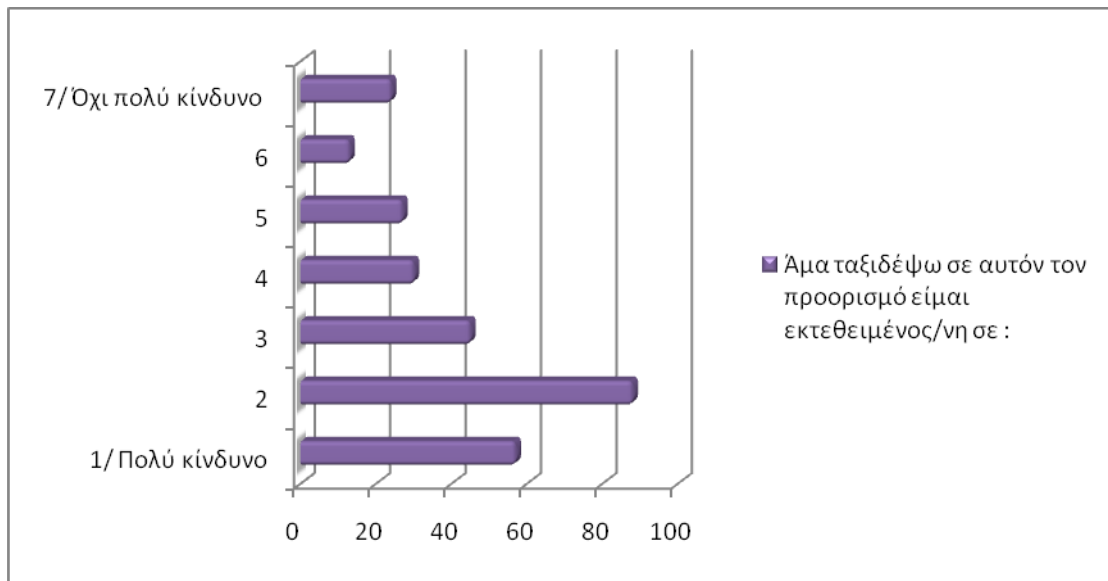
Γενικότερα ο Έλληνας τουρίστας δεν είναι ενημερωμένος για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, γι' αυτό και προτιμά να κινείται στα πλαίσια που ήδη γνωρίζει.

Όπως φαίνεται λοιπόν από τα παραπάνω, οι Έλληνες είναι πιθανό να θεωρούν την Αίγυπτο ως έναν ακριβό προορισμό, ο οποίος δεν μπορεί να τους προσφέρει τη χαλάρωση που επιθυμούν και είναι κάτι καινούριο για αυτούς που δεν τους προσελκύει ιδιαίτερα ακριβώς και λόγω των κρίσεων που εμφανίζονται συχνά στην περιοχή.

Στη συνέχεια, θα δούμε την άποψη των ερωτηθέντων σχετικά με τον αν θα προτιμούσαν να επισκεφθούν την περιοχή κάποια στιγμή στο μέλλον παρά το γεγονός ότι διάφορα τραγικά γεγονότα έχουν πραγματοποιηθεί τον τελευταίο καιρό. Πιο αναλυτικά, στην πρώτη ερώτηση, οι συμμετέχοντες καλούνται να επιλέξουν έναν αριθμό από το 1 έως το 7 προκειμένου να δείξουν αν συμφωνούν ή όχι με τις παρακάτω απόψεις που φαίνονται στο γράφημα. Συγκεκριμένα, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί ότι με βάση τα γεγονότα τα οποία συνέβησαν στην περιοχή της Αιγύπτου, το να πραγματοποιήσουν κάποιο ταξίδι εκεί είναι ριψοκίνδυνο και δεν αξίζει να θέσουν σε κίνδυνο την ασφάλειά τους.

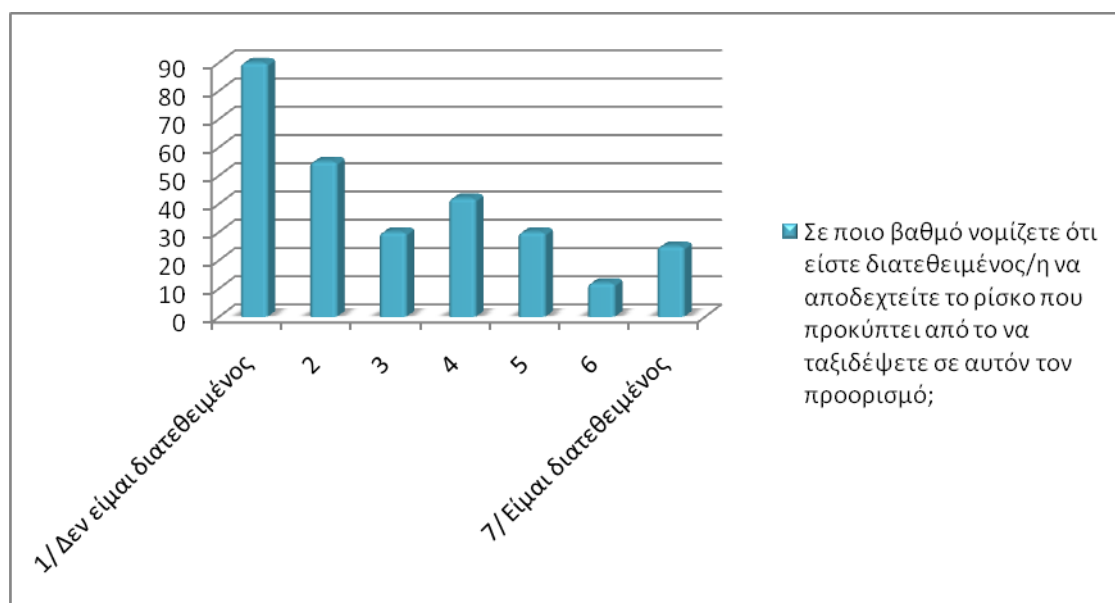

Αντίστοιχες είναι και οι απαντήσεις που δόθηκαν στις δύο επόμενες ερωτήσεις όπου οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι αν ταξιδέψουν σε αυτόν τον προορισμό θέτουν τον εαυτό τους σε κίνδυνο.

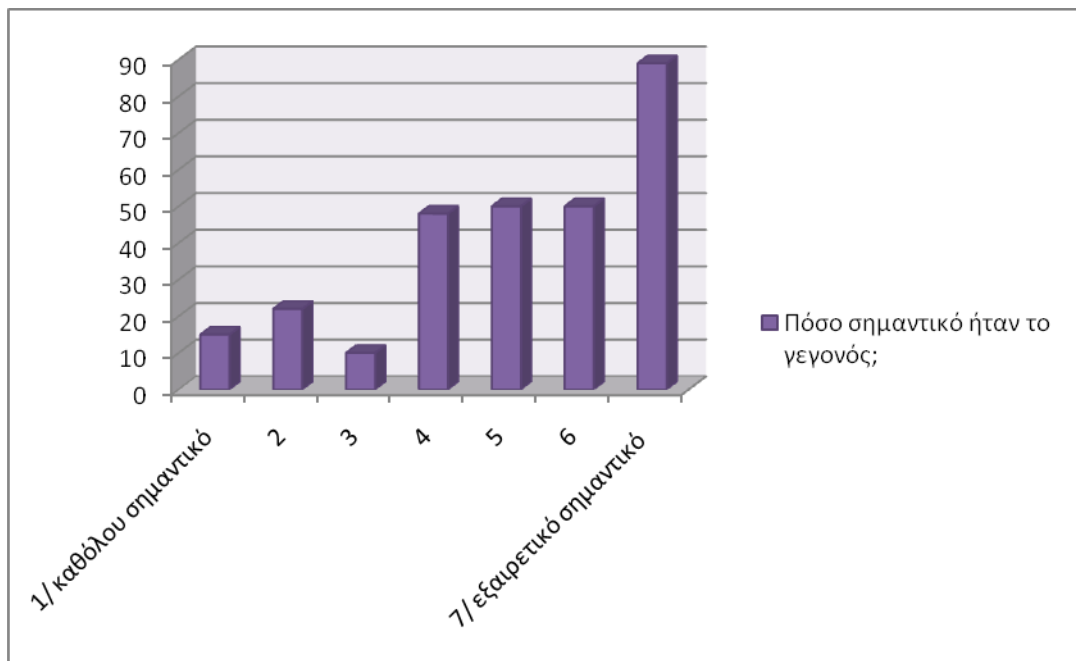
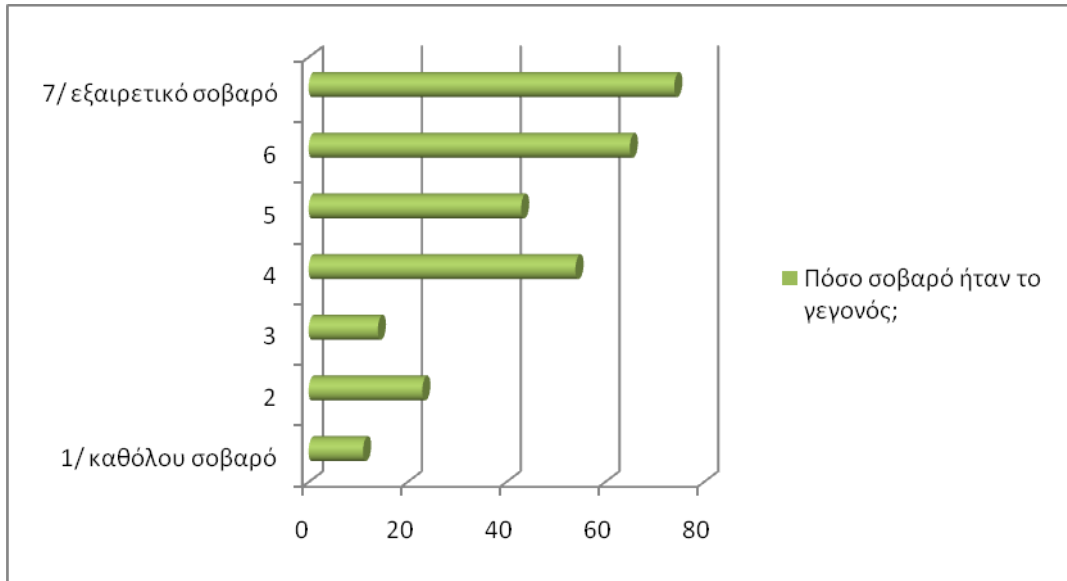

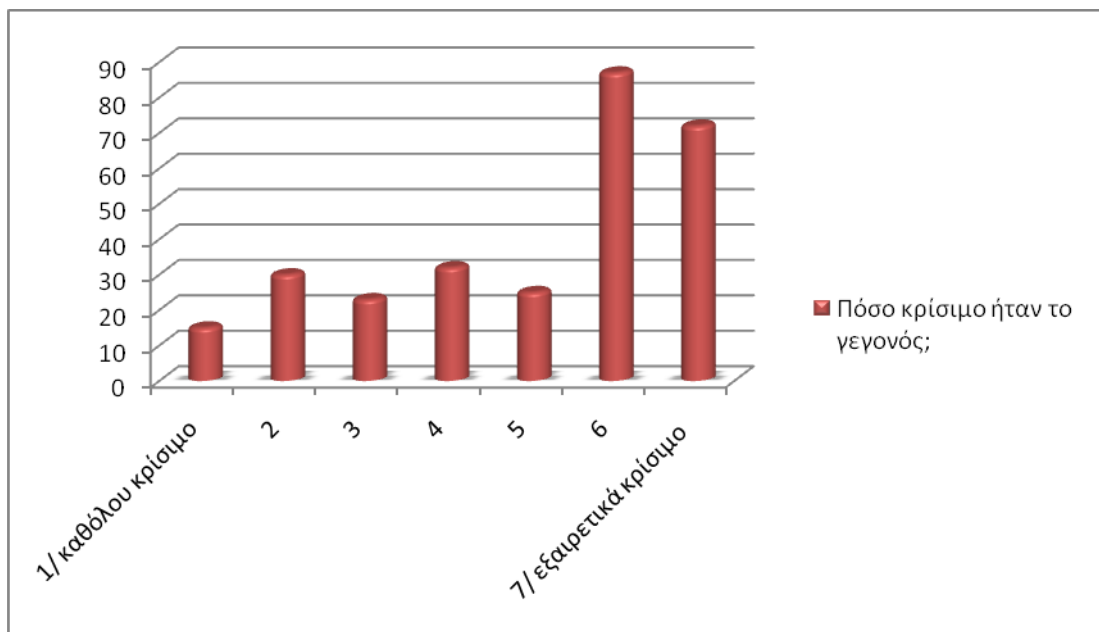
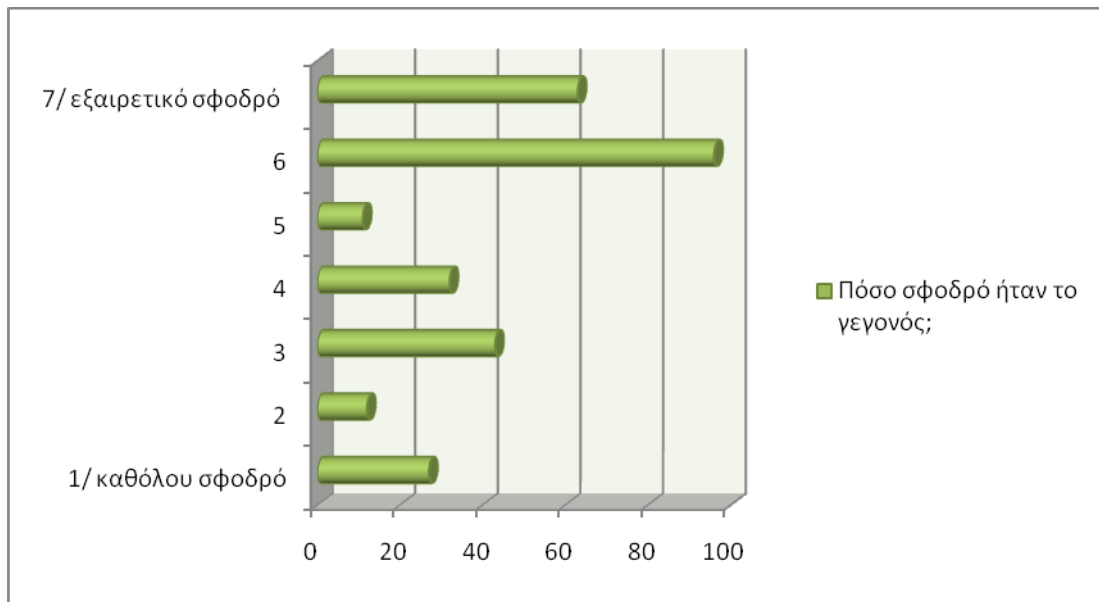
Στη συνέχεια, και παρά το γεγονός ότι οι περισσότεροι συμμετέχοντες θεωρούν το ταξίδι στην περιοχή επικίνδυνο, ερωτήθηκαν αν θα ήταν διατεθειμένοι να κινδυνέψουν ώστε να ζήσουν την εμπειρία ενός τέτοιου ταξιδιού έστω και για μία φορά. Έτσι λοιπόν στο παρακάτω διάγραμμα παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία δεν θα ήθελε να πάρει αυτό το ρίσκο, γεγονός που ίσως να οφείλεται και στο ότι αρκετοί

συμμετέχοντες είναι παντρεμένοι με παιδιά και δεν θα ήθελαν να κινδυνέψουν να χάσουν την οικογένεια που έχουν δημιουργήσει, στην περίπτωση που συμβεί κάποιο τραγικό επεισόδιο. Επιπλέον υπάρχει και κάποιο ποσοστό το οποίο ίσως να σκέφτεται την πιθανότητα ενός τέτοιου ταξιδιού, χωρίς όμως να μπορεί να πάρει εύκολα την τελική απόφαση.

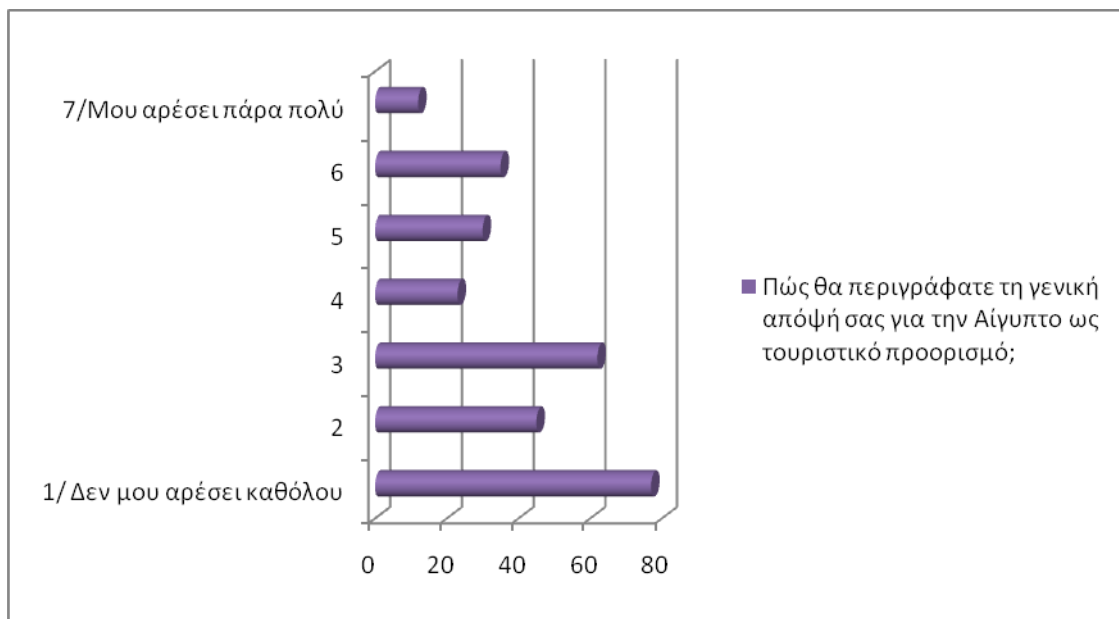
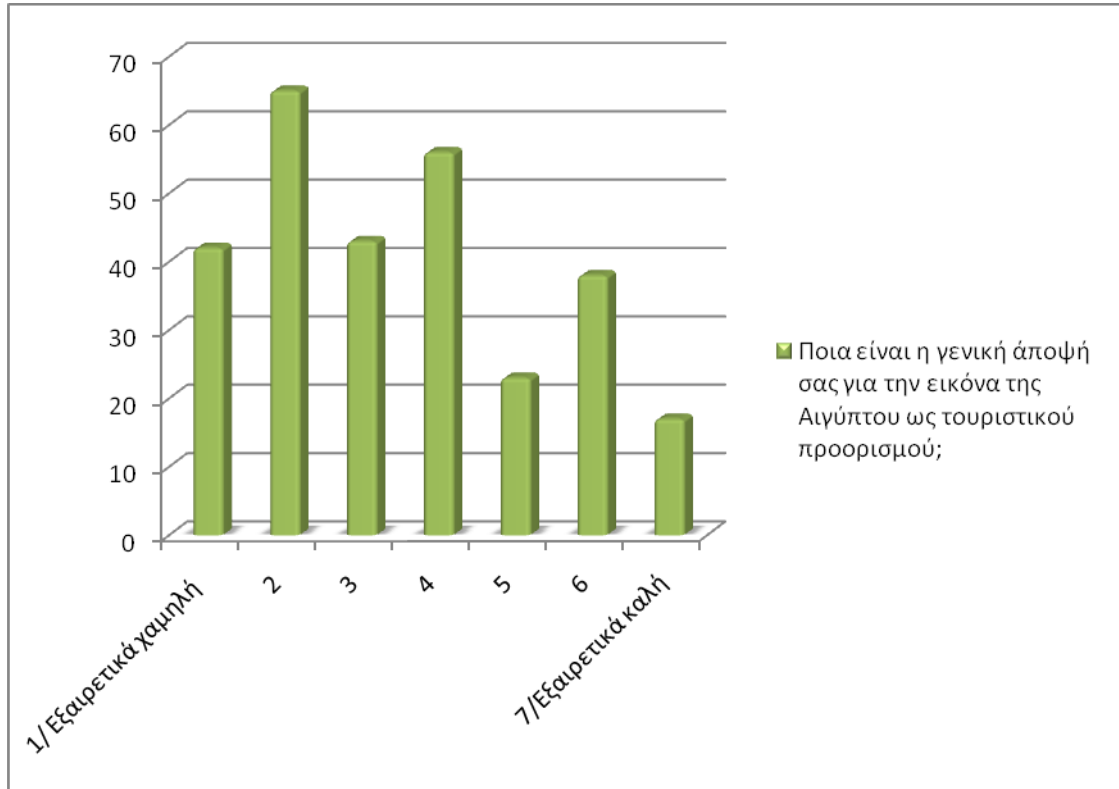
Στις παραπάνω απαντήσεις που δόθηκαν μέχρι αυτή τη στιγμή από τους συμμετέχοντες, σημαντικό ρόλο φαίνεται να έπαιξε και η άποψη για το γεγονός το οποίο διάβασαν στο άρθρο στην αρχή του ερωτηματολογίου. Φαίνεται λοιπόν ότι τα γεγονότα τα οποία συνέβησαν στην περιοχή της Αιγύπτου επηρέασαν σημαντικά τις απόψεις των συμμετεχόντων οι οποίοι θεώρησαν αρκετά σημαντικό και κρίσιμο το γεγονός ότι υπήρχαν νεκροί και τραυματίες, θύματα των γεγονότων. Σε αυτό το σημείο βέβαια θα πρέπει να αναφέρουμε ότι πιο σημαντικά θεωρήθηκαν τα γεγονότα όπως οι αιματηρές διαδηλώσεις και οι τρομοκρατικές επιθέσεις οι οποίες εμφανίζονται συχνά πλέον στην περιοχή από μια μικρή μερίδα ανθρώπων η οποία δεν υπολογίζει τη ζωή των γύρω της.

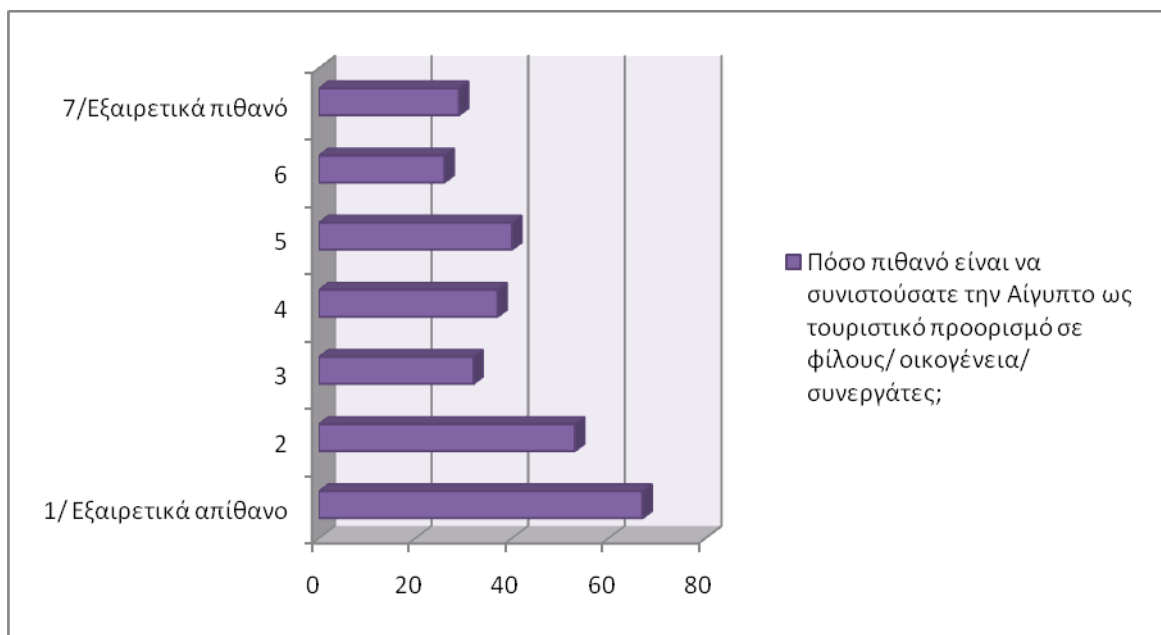
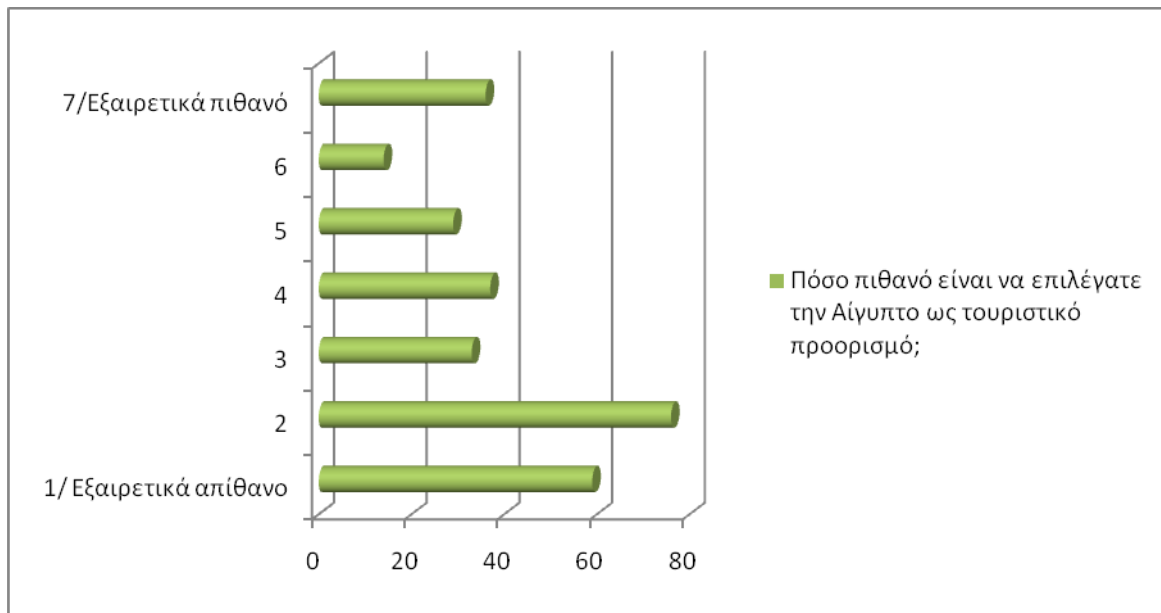

Η άποψη των ερωτηθέντων σχετικά με την Αίγυπτο ως τουριστικό προορισμό συνοψίζεται στις τελευταίες ερωτήσεις όπου προκύπτει το συμπέρασμα ότι η εικόνα της Αιγύπτου ως προορισμός δεν είναι αρκετά καλή ώστε να προσελκύσει τουρίστες

οι οποίοι στη συνέχεια θα προτείνουν σε φίλους και συγγενείς να πραγματοποιήσουν το ίδιο ταξίδι.

Ύστερα από την ανάλυση δημογραφικών στοιχείων κρίθηκε σκόπιμο να πραγματοποιηθεί ανάλυση αξιοπιστίας (Cronbach'sa, reliabilityanalysis) ώστε να διαπιστωθεί η καταλληλότητα και η εγκυρότητα των ερωτήσεων. Ο συντελεστής αξιοπιστίας μας πληροφορεί για την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων(Σιώμκος, 2005). Η πρώτη κλίμακα αποτελούνταν απο 6 ερωτήσεις. Η ανάλυση αξιοπιστίας βγήκε υψηλή (**0,816**). Δεδομένου ότι οι κλίμακες των οποίων το Cronbachαξεπερνάει το 0,70 θεωρούνται αξιόπιστες (Σιώμκος, 2005) αυτή η κλίμακα θεωρήθηκε πολύ αξιόπιστη. Προχωρώντας στον έλεγχο αξιοπιστίας της δεύτερης κλίμακας επίσης διαπιστώνουμε ότι διακρίνεται απο υψηλή αξιοπιστία 0,718. Η κλίμακα αυτή αποτελούνταν από 4 ερωτήσεις. Η τρίτη κλίμακα αποτελείται απο 3 ερωτήσεις και η ανάλυση αξιοπιστίας ήταν της τάξης του 0,639. Θεωρείται οριακά αξιόπιστη και επομένως μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εξαγωγή συμπερασμάτων. Η τέταρτη κλίμακα διακρίθηκε για την υψηλή αξιοπιστία της (0,794) και αποτελείται από 3 ερωτήσεις. Συνοπτικά μπορούμε να πούμε ότι το δείγμα ήταν κατάλληλο και οι κλίμακες αξιόπιστες επομένως και τα αποτελέσματα.

Συμπεράσματα

Στην παρούσα εργασία ο απώτερος στόχος που είχε τεθεί από την αρχή ήταν η παρουσίαση και η βαθύτερη ανάλυση της συμπεριφοράς των τουριστών ύστερα από κρίσεις που μπορεί να πλήξουν τις τουριστικές χώρες, οι οποίες προσελκύουν καθημερινά μεγάλο αριθμό ταξιδευτών, όπως για παράδειγμα οι τρομοκρατικές ενέργειες, οι σοβαρές μεταδιδόμενες ασθένειες, η οικονομική κρίση που εμποδίζει τους τουρίστες να κάνουν τα ταξίδια που ονειρεύονταν με τον τρόπο που τα ονειρεύονταν κτλ. Αρχικά λοιπόν, παρουσιάστηκε το θεωρητικό κομμάτι και στη συνέχεια με τη βοήθεια ενός ερωτηματολογίου έγινε μια σημαντική προσπάθεια να κατανοήσουμε τον τρόπο με τον οποίο σκέφτονται και δρουν ύστερα από κρίσει, οι καθημερινοί άνθρωποι οι οποίοι σε τακτά χρονικά διαστήματα επισκέπτονται ως τουρίστες διάφορους ταξιδιωτικούς προορισμούς. Ας συνοψίσουμε λοιπόν τα ευρήματα της εργασίας στις παρακάτω συμπερασματικές προτάσεις.

Ο τουρισμός, με την ύπαρξη βέβαια των κατάλληλων οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών, όπως για παράδειγμα η ύπαρξη του απαραίτητου χρόνου και εισοδήματος, καθώς και με τη βοήθεια της τεχνολογίας η οποία εξελίσσεται συνεχώς, έχει αναπτυχθεί πολύ τα τελευταία χρόνια, προσφέροντας στις χώρες οι οποίες λειτουργούν ως τουριστικοί προορισμοί, ένα πολύ σημαντικό έσοδο. Παρόλα αυτά, ακόμα και στις σύγχρονες κοινωνίες, οι κίνδυνοι είναι πολλοί και διαφόρων ειδών. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιου είδους κινδύνων είναι οι τρομοκρατικές ενέργειες, οι οποίες μπορεί να απειλήσουν τη ζωή ανυποψίαστων πολιτών, οι ασθένειες που μπορούν εύκολα να μεταδοθούν, καθώς και η οικονομική κρίση η οποία έχει περιορίσει σε πολύ μεγάλο βαθμό την οικονομική δυνατότητα των πολιτών να πραγματοποιούν ταξίδια αναψυχής.

Ποια είναι όμως η άποψη που έχουν οι ίδιοι οι πολίτες - ταξιδιώτες για τις κρίσεις αυτές και πώς συμπεριφέρονται μετά από αυτές. Με βάση το ερωτηματολόγιο το οποίο μοιράστηκε και απαντήθηκε καταλήγουμε στα εξής συμπεράσματα:

- ✓ Οι περισσότεροι θεωρούν ότι μια τρομοκρατική ενέργεια ή μια ασθένεια είναι ένας πολύ σημαντικός λόγος ώστε να μην επισκεφτούν τη χώρα που συνέβησαν τα γεγονότα καθώς θα ήταν ριψοκίνδυνο για τον εαυτό τους.

- ✓ Την άποψη αυτή υποστηρίζουν με μεγαλύτερη σφοδρότητα οι πολίτες οι οποίοι έχουν δημιουργήσει οικογένεια καθώς δεν είναι διατεθειμένοι να θέσουν σε κίνδυνο τόσο τη ζωή των αγαπημένων τους προσώπων όσο και των ίδιων, καθώς σε περίπτωση που ταξιδέψουν μόνοι υπάρχει κίνδυνος να μην ξαναδούν τις οικογένειές τους ύστερα από ένα τραγικό συμβάν.
- ✓ Εκτός από τις τρομοκρατικές επιθέσεις και τις ασθένειες, η οικονομική κρίση είναι ένας λόγος για τον οποίο πολύ προτιμούν να ταξιδεύουν στο εσωτερικό, μειώνοντας έτσι τα έξοδα που απαιτούνται για την πραγματοποίηση του ταξιδιού.

Το γεγονός ότι οι κρίσεις δημιουργούν εκτεταμένα προβλήματα στον τουρισμό έχει κάνει ακόμα πιο αναγκαία την έκδοση τουριστικών οδηγιών έτσι ώστε οι τουρίστες να δέχονται τις απαραίτητες και παράλληλα σωστές πληροφορίες και να λαμβάνουν τις τελικές αποφάσεις με βάση αυτές. Τι συμβαίνει όμως με την Ελλάδα ως τουριστικό προορισμό; Η Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι στηρίζει πολύ μεγάλο μέρος της οικονομικής της δραστηριότητας στον τουρισμό, είναι μία χώρα η οποία είναι αρκετά ευπαθείς σε κρίσεις και παρόλα αυτά δεν έχει διαμορφώσει ένα οργανωμένο σχέδιο για να μπορεί να τις αντιμετωπίζει. Το γεγονός αυτό όμως μπορεί να επιφέρει δυσμενείς συνέπειες στην τουριστική ζήτηση με αποτέλεσμα να μειωθούν σημαντικά τα έσοδα της χώρας. Έτσι, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες του τουριστικού προϊόντος που προσφέρει η χώρας μας, καθώς δεν περιορίζεται μόνο σε ένα είδος τουρισμού ούτε σε μία εποχή, η Ελλάδα οφείλει να υιοθετήσει μια ολοκληρωμένη στρατηγική που θα της επιτρέψει την έγκαιρη και σωστή προετοιμασία για τον περιορισμό των συνεπειών των κρίσεων και τη διαφύλαξη του τουριστικού προϊόντος.